

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 816

7. PROSINCA 2018. CIJENA 50 DINARA

Jasna Vojnić, predsjednica HNV-a

Novi HNV – »košnica« razvojnih programa

SADRŽAJ

8

U organizaciji HKC Beograd održan kulturni događaj
Kao nekad pred Božić

**Ohrabrenje i poticaj
za daljnji rad**

10

Redoviti susret hrvatskih udruga
kulture

**Očuvati nematerijal-
nu kulturnu baštinu
Hrvata**

12

Nikola Bajto, glavni urednik
Novosti, tjednika srpske manjine
u Hrvatskoj

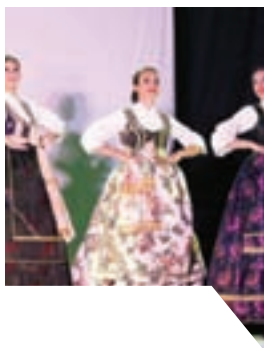
**Racio je svugdje
u manjini**

24

Nova strana *Glas Banata*
u tjednom listu *Zrenjanin*

**Afirmacija hrvatske
zajednice u Banatu**

26

Održan godišnji koncert HKC-a
Bunjevačko kolo iz Subotice

**Malim koracima
do velikih ciljeva**

32

Akademija u čast Jakova
Kopilovića

Pjesnik bačke ravnice

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Puno obećanja, puno očekivanja

Prvi puta od svog osnutka Hrvatsko nacionalno vijeće je za svoga predsjednika izabralo predsjednicu – diplomiranu psihologinju **Jasnu Vojnić**. Prvi puta od svog osnutka HNV u svom sastavu ima vijećnike sa samo jedne liste. Kako će funkcionirati novi saziv HNV-a i što će novoga donijeti ovakva konstelacija možemo za sada samo naslućivati iz onoga što je nova predsjednica do sada uradila na mjestu savjetnice prethodnog predsjednika HNV-a i na temelju onoga što je najavila u svome prvome govoru kao predsjednica Vijeća. Također i na temelju programa liste *HRvati ZAjedno*, za koji su se svi vijećnici obavezali da će ga provoditi.

Jasna Vojnić je, nesumnjivo, od kada se uključila u rad HNV-a postala prepoznatljiva u hrvatskoj zajednici po svojem angažmanu, velikoj energiji i posvećenosti novim projektima i programima, prije svega u području obrazovanja. Pomaci su vidljivi. U svome govoru, pak, Vojnić je najavila kako će biti prva među jednakima, kako očekuje da »govor već na sljedećoj sjednici preraste u razgovor«, a da jedinstvena lista znači »jedinstvene odluke samo oko krucijalnih pitanja i dogovorenih strateških pravaca«. Za sve ostalo »očekujem, potičem vas i ohrabrujem da raspravljamo, sukobljavamo mišljenja i konstruktivno razmjenjujemo ideje. Jedinstveno znači eventualno jednoglasnost nakon žustrih i kvalitetnih rasprava«, poručila je Jasna Vojnić. Sjajno rečeno i vrlo obećavajuće i za nas novinare. Ako se ostvari želja nove predsjednice da svi vijećnici aktivno sudjeluju i raspravljaju žustro o aktualnim pitanjima, da osvjetljavaju probleme iz različitih kutova i naši sugovornici će biti raznovrsniji a novinska izvješća punija i zanimljivija. Na žalost, do sada, i pored naših nastojanja, sugovornika voljnih da iznesu svoje stavove o pojedinim pitanjima bitnim za zajednicu nije bilo mnogo. Češće se događalo da nailazimo na zid šutnje i ono čuveno »nemojte mene, pitajte nekog drugoga«. Hoću reći, dobro bi bilo da se očekivanja nove predsjednice u pogledu načina rada novoga HNV-a i ostvare, pa da kvalitetne rasprave postanu pravilo namjesto šutljivog dizanja ruku. A dobro je i što postoji detaljan program novog HNV-a u kojem je predsjednica posebno istaknula da će ispunjavati sve zakonom propisane obveze iz nadležnosti Vijeća, da će biti pravični reprezent Hrvata u Srbiji, odgovorno upravljati ustanovama čiji je HNV osnivač, racionalno upravljati financijama, osiguravati sredstva iz drugih fondova za potrebe Hrvata u Srbiji, biti inicijatori i koordinatori aktivnosti, »košnica« ljudi koji kreiraju razvojne programe, okupljati sve one koji žele napredak i razvoj, da će planski djelovati spram mladih i obrazovanih, skrbiti o svim Hrvatima u Srbiji, biti spona s matičnom domovinom, većinskim narodom i manjinama te da će dati sve od sebe da obitelji imaju razloga ostati ovdje. Ambiciozan program, nema što, čak u nekim dijelovima i previše jer budućnost Hrvata u Srbiji ne ovisi samo o Vijeću već prije svega o općim prilikama u državi u kojoj živimo. No, da ne budem skeptična već na samom početku. Pratit ćemo kao i do sada rad HNV-a i nadamo se da će se velika očekivanja i ambiciozni planovi i ostvariti.

J. D.

Očitovanje predsjednika DSHV-a u pogledu nove rezolucije EP o napredovanju Srbije u eurointegracijama

Suočavanje s prošlošću – važan preduvjet

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini pozdravlja usvajanje najnovije rezolucije Europskog parlamenta koja se odnosi na napredak Republike Srbije u procesu pretpri-
stupnih pregovora s Europskom unijom, usvojene na sjednici 29. studenoga 2018. s velikom većinom glasova europskih zastupnika. Kao i do sada, DSHV nastoji kontinuirano pratiti kompleksni proces europskih integracija, konstruktivno pridonositi napredovanju Republike Srbije na tome putu, te sukladno svojim mogućnostima ukazivati i na nedostatke i propuste koji se u ovome procesu događaju.

Za DSHV je od iznimne važnosti što su ovoga puta europski zastupnici više pozornosti s ekonomskih reformi usmjerili ka ključnim područjima ljudskih prava i sloboda. Najprije ističemo da politike suočavanja s prošlošću u Republici Srbiji još uvijek izazivaju stanovite kontroverze, premda društvo koje se nalazi na putu europskih integracija nikako ne bi smjelo po tome pitanju biti polarizirano. Suočavanje s prošlošću važan je segment europskih vrijednosti i kao takvo predstavlja jedan od važnih preduvjeta, kako za promjenu praksi odnosa prema zločinima tako i za unaprjeđenje bilateralne suradnje sa susjednim državama.

Za Hrvate u Vojvodini je ovo pitanje od velike važnosti, jer su pripadnici hrvatske zajednice u Republici Srbiji tijekom 90-ih godina prošloga stoljeća bili objekti etnički motiviranog nasilja – nad njezinim članovima počinjeni su brojni zločini, koji još uvijek nisu u cjelini procesuirani i rasvijetljeni. S druge strane, podsjećamo da je ostvarivanje prava nacionalnih manjina i unaprjeđenje njihovoga društvenog položaja jedan od ključnih preduvjeta za članstvo u Europskoj uniji.

Napominjemo da se hrvatska zajednica u Srbiji i dalje suočava s jednim brojem problema, kao što su isključenost iz procesa donošenja odluka na svim razinama, neintegriranost u društvo, podzastupljenost u javnom sektoru, miješanje države u identitetska pitanja, velika raširenost negativnih stereotipa spram Hrvata, prijevori u ostvarivanju manjinskih prava, što su izazovi koji više desetljeća čekaju na sukladno rješavanje. Kada je riječ o regionalnoj suradnji, što je također spomenuto u rezoluciji EP o napretku Srbije, DSHV drži i ponovno ističe da su nacionalne manjine mostovi suradnje između susjednih država te da će i dalje davati prinose takvom vrijednosnom usmjerenju.

predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov

Spomen na profesora i akademika Gaju Alagu

Upetak, 30. studenog, Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata je u Matici hrvatskoj u Zagrebu održalo spomen na akademika, profesora fizike **Gaju Alagu** u povodu 30. godišnjice smrti.

Profesor Alaga je naš cijenjeni znanstvenik, rođen u Lemešu 1924. godine, koji je dao veliki doprinos razvoju prirodoslovlja u Hrvatskoj, ali i u svijetu. Bio je predstojnik Zavoda za teorijsku fiziku, predsjednik Znanstvenog vijeća, pročelnik odjela teorijske fizike Instituta *Ruđer Bošković*, dekan PMF-a i nositelj niza drugih odgovornih dužnosti na Institutu i Fakultetu.

Po završetku studija, od 1952. do 1954., boravi na Institutu *Niels Bohr* u Kopenhagenu, pridružuje se mladim znanstvenicima **K. Alderu** (Švicarska), **A. Bohru** (Danska) i **B. Mottelsonu** (SAD); zajedno otkrivaju K-izborna pravila intenziteta za beta i gama prijelaze u deformiranim jezgrama za koje su Bohr i Mottelson 1975. godine dobili Nobelovu nagradu.

Profesor Alaga i sam otkriva jedan novi asimptotski tip izbornih pravila u deformiranim jezgrama koja su nazvana »Alagina

pravila«. Članci su objavljeni u najcjenjenijim znanstvenim časopisima *Physical Review* (1955.) i *Nuclear Physics* (1957.) te pripadaju među najviše citirane publikacije hrvatskih znanstvenika u svjetskoj znanstvenoj literaturi.

O njegovom životu i radu govorili su predsjednik DVPH-a prof. fizike **Antun Vujević**, akademik dr. **Ksenofont Ilakovac** i profesor fizike **Branko Lamac**. U pauzi predavanja učenice X. Gimnazije **Lucija Cindrić** i **Ana-Lena Čibarić** pročitale su nekoliko pjesama našeg suzavičajnika **Alekse Kokića** koji je u zagrebačkom naselju Stenjevac dobio svoju ulicu.

Pripreme za državnu maturu

Za maturante koji planiraju polagati državnu maturu u Hrvatskoj, Hrvatsko nacionalno vijeće organizira pripremnu nastavu iz hrvatskog jezika i književnosti. Nedavno je održan prvi pripremni sat. Sat je vodila profesorica **Ana Gaković**, a odazvalo se pet maturanata. Svi zainteresirani za pripreme za državnu maturu još uvijek se mogu priključiti. Vrijeme održavanja priprema je četvrtkom u 19.30 sati u prostorijama HNV-a.

Inače, prijave ispita državne mature za ljetni rok 2018./19. godine u Hrvatskoj, počele su u subotu, 1. prosinca, a traju sve do 15. veljače 2019. godine u 12 sati. Maturanti koji se odluče studirati u Hrvatskoj, potrebno je da se, u navedenom terminu, prijave putem stranice www.postani-student.hr. Prijave u sustav različite su za pojedine kategorije pristupnika te je važno pratiti naslovnicu mrežne stranice www.ncvvo.hr i www.postani-student.hr na kojima će biti objavljene sve potrebne informacije kao i važni datumi i rokovi.

Obavijest ureda pučkog pravobranitelja Grada Subotice

Građanima u tekućem razdoblju pristižu rješenja o naknadi za odvodnjavanje, od Javnog vodoprivrednog poduzeća *Vode Vojvodine* Novi Sad za razdoblje travanj-prosinac 2018. godine. Uz ova rješenja veliki broj građana dobija i obavijest da iz prethodnog razdoblja po osnovu naknade za odvodnjavanje za zemljište navedeno u rješenju imaju izvjesni dug. Građanima koji su redovno izmirivali svoje obveze po osnovu ove naknade predlažemo da izjave prigovor na obavijest, jer se iz obavijesti ne može utvrditi na koje se razdoblje odnosi dug, ne može se utvrditi niti visina osnovice, niti kamate ni razdoblje za koju je ista obračunata.

U uredu pučkog pravobranitelja Grada Subotice građani mogu preuzeti formular prigovora, a bit će im po potrebi pružena stručna pomoć. Također, prijem građana od strane zaštitnika građana i njegovih zamjenika nastavlja se u prigradskim zajednicama, prema utvrđenom rasporedu, pa se građani iz

prigradskih mjesnih zajednica mogu pučkom pravobranitelju i njegovim zamjenicama obratiti po ovom pitanju i u mjesnim zajednicama.

Ured pučkog pravobranitelja
Subotica, 3.12.2018. godine

Otvorena Šokačka kuća

Presijecanjem vrpce veleposlanik RH u Beogradu **Gordan Bakota** otvorio je *Šokačku kuću* u Beregu, koju je lokalna hrvatska udruga kupila i opremila zahvaljujući sredstvima koje je dobila na natječaju Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Kuća je opremljena namještajem i pokućstvom kakvo se u bereškim kućama koristilo nekada, a dijelovi pokućstva i namještaja stari su više od jednog stoljeća. U opremanju kuće pomogli su velečasni **Davor Kovačević**, župnik u Beregu, članovi HKPD-a **Silvije Strahimir Kranjčević** iz Berega i drugi mještani Berega koji su darivali nošnje, pokućstvo i stari namještaj.

Z. V.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt »Rekonstrukcija i prenamjena poslovne zgrade za koju nije utvrđena djelatnost u poslovnu zgradu za prebiranje, sortiranje, skladištenje i hlađenje voća i povrća (hladnjača)«, na katastarskoj parceli 14169 KO Novi grad, Ulica Tuk ugarnice 58/a (46.085466°, 19.692239°), nositelja projekta TEHNO COOP doo Subotica, Tuk ugarnice 58/a.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja.

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi:

http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-326-2018.pdf

Konstituiran novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća, nova predsjednica Jasna Vojnić

Novi HNV – »košnica« razvojnih programa

*»Budimo jedni drugima jednako važni i svi zastupajmo sve sukladno dogovoru i prioritetima«, poručila je Jasna Vojnić * »Mislim da će novi HNV moći napraviti iskorak ka nekoj novoj programskoj orijentaciji, prvenstveno imajući u vidu europske fondove, IPA fondove, prekograničnu suradnju, suradnju Zagreba i Beograda«, rekao je veleposlanik Gordan Bakota*

Diplomirana psihologinja i dosadašnja savjetnica predsjednika Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** iz Subotice nova je predsjednica tog krovnog tijela manjinske samouprave Hrvata u Srbiji. Odlučeno je to u utorak, 4. prosinca, na prvoj sjednici Vijeća održanoj u Subotici, u Plavoj vijećnici Gradske kuće. Neposredno prije ove održana je i konstituirajuća sjednica HNV-a na kojoj su verificirani mandati 29-ero vijećnika izabranih ranije na elektorskoj skupštini 4. studenoga u Beogradu.

Kako je poznato od ranije, svi vijećnici su s liste *HRvati ZAJedno* koja je odnijela apsolutnu pobjedu na izborima za HNV, a čija je nositeljica bila upravo Jasna Vojnić. Uz spomenutu Vojnić, vijećnici su: **Darko Sarić Lukendić, Lazar Cvijin, Ladislav Suknović, Margareta Uršal, Miroslav Kujundžić, Svetislav Milanković, Ivan Budinčević, Dajana Šimić, Melita Bašić Palković i Vojislav Temunović** iz Subotice, **Krunoslav Đaković, Snežana Đaković i Zlatko Načev** iz Srijemske Mitrovice, **Željko Šeremešić i Snežana Periškić** iz Monoštora, **Mirko Ostrogonac** iz Žednika, **Josip Bako** iz Đurđina, **Matilda Pelhe** iz Male Bosne, **Mira Tumbas, Martina Stantić i Slavko Benčik** iz Donjeg Tavankuta, **Goran Kaurić** iz Zrenjanina, **Josip Čačić** iz Surčina, **Boris Udovčić** iz Golubinaca, **Darko Vuković** iz Petrovaradina, **Alojzije Firanj** iz Sombora, **Željko Pakledinac** iz Vajske i **Renata Kuruc** iz Son-te.

Činiti za zajednicu

Stupajući na dužnost predsjednice HNV-a Jasna Vojnić je u svojem govoru istaknula kako nakon 16 godina postojanja Vijeća »nemamo vremena biti uljuljkani i 'pridonositi zajednici' bivanjem po strani«.

»Moramo se aktivirati svatko u svojoj domeni. Imamo zaista pravo bogatstvo struka: tu su ekonomisti, agronomi, prosvjetni djelatnici, građevinski inženjeri, doktori veterine, sveučilišni profesori, pravnici, pedagozi, psiholozi, elektroinženjeri, glazbenici, studenti... Nemamo pravo nešto ne moći. Sada kada se sve počelo poslagivati u zajednici, dužni smo zaista načiniti kvalitetnu jezgru. I nemojmo dozvoliti da se ijedan od nas pita što je HNV učinio za nas. Svi mi jesmo HNV i sve nas mandat vijećnika obvezuje činiti za zajednicu. Moramo biti svjesni da smo još uvijek ranjena zajednica i da još neko vrijeme nećemo moći dovoljno učiniti za druge, barem ne onoliko koliko svatko očekuje od nas. Pred nama je i na nama je da ju ozdravimo, podignemo i stavimo makar na dva kotača za početak. Neće ići lako: novaca u dovoljnoj količini nema, nema nas u strukturama vlasti, nema nas u procesima donošenja odluka, profesionalno angažiranih ljudi će moći biti tek nekolicina, institucionalno smo neizgrađeni, europski projekti se događaju mimo nas. A pruženih ruku oko nas je na tisuće. I ne samo pruženih ruku, nego i uperenih prstiju.

Toga moramo biti svjesni. Jer ako ne budemo, svako malo ćemo zaljuljati brod. Previše je u našoj maloj zajednici onih koji sebe iz nekih razloga nazivaju 'ogorčenima'. Moramo biti svjesni da ima i onih koji to namjerno potiču. Nećemo se boriti protiv toga! Mi ćemo graditi puno povjerenje jedni u druge. Uz potporu matične domovine sigurna sam da to možemo i postići», navela je Vojnić.

Navela je i kako »vjerojatno neće uvijek pravedno postupiti«, ali da će se truditi da većinu odluka donosi zajedno s drugim vijećnicima.

»Neću moći u svakom trenutku biti jednako posvećena svima, ali vas molim da nakon što zajednički posložimo prioritete, udružimo snage jedni za druge: bilo da je to rješavanje kuće bana **Jelačića**, doma u Mitrovici, smještaja *Hrvatske riječi* ili nešto drugo. Budimo jedni drugima jednako važni i svi zastupajmo sve sukladno dogovoru i prioritetima.«

Pravični reprezent

Vojnić je podsjetila i na obećanja liste *HRvati ZAJedno* iz njihova predizbornog programa. U tom smislu, novi HNV će, kako je navela, ispunjavati sve zakonom propisane obveze iz njihove nadležnosti; biti pravični reprezent Hrvata u Srbiji; odgovorno upravljati ustanovama čiji je osnivač; racionalno upravljati financijama; osiguravati sredstva iz drugih fondova za potrebe Hrvata u Srbiji; biti inicijatori i koordinatori aktivnosti; »košnica« ljudi koji kreiraju razvojne programe; okupljati sve one koji žele napredak i razvoj; planski djelovati spram mladih i obrazovanih; skrbiti o svim Hrvatima u Srbiji; biti spona s matičnom domovinom, većinskim narodom i manjinama te da će dati sve od sebe da obitelji imaju razloga ostati ovdje.

Dodala je i da su neke stvari već dobro i kvalitetno posložene u prethodna tri saziva HNV-a.

»Ne polazimo od nule. Hvala vijećnicima koji su to bili i u prvom sazivu 2002. godine i koji od tada nisu izgubili vjeru i što su konstantno pridonosili. S druge strane, neki od vijećnika su do sada bili izvan zajednice. Ali upravo je to ono zbog čega vjerujem da udružimo li različitosti, iskustvo i snage, možemo s današnjim danom otvorenog srca, hladne glave i s pouzdanjem u Boga započeti započeto nastavljati«, zaključila je Vojnić.

Potpora matice

I novi saziv HNV-a moći će računati na potporu matične države Hrvatske, poručio je hrvatski veleposlanik u Beogradu **Gordan Bakota**.

»Izbori za nacionalna vijeća su bili veliki izazov, imajući u vidu novo zakonodavstvo u tom području. Propisi nisu bili jednostavni, ali se uz jedan veliki trud i rad na terenu HNV uspio postaviti na noge, što je veliki uspjeh, budući da je prijetila opasnost da ne bude izabran od autentičnih predstavnika Hrvata upisanih u poseban birački popis te manjine. To je veliki uspjeh, ali i uspjeh koji obvezuje«, kaže Bakota.

Po njegovim riječima, hrvatska zajednica pred sobom ima nove izazove, kako projektne tako i one koji se tiču suradnje, budući da je »bitan most između Zagreba i Beograda«.

»Mislim da postoji odgovornost i Srbije i Hrvatske da obje manjine trebaju dobiti sva svoja prava koja proistječu ne samo

iz ustava i zakona nego i iz međudržavnog sporazuma o zaštiti manjina, te puta Srbije k Europskoj uniji. Novi saziv HNV-a je jedna dobra, nova kompozicija iskusnijih i mlađih ljudi, prisutna je ravnopravnost spolova. Mislim da će oni moći napraviti iskorak ka nekoj novoj programskoj orijentaciji, prvenstveno imajući u vidu europske fondove, IPA fondove, prekograničnu suradnju, suradnju Zagreba i Beograda. Sve su to veliki izazovi, ali sam uvjeren da će to novi HNV moći napraviti ali kroz koheziju i inkluzivnost, akceptirajući različita područja gdje žive Hrvati u Srbiji i različite osobnosti. To je u svakoj zajednici veliki izazov, ali ako se u tome uspije, onda bi HNV zaista mogao napraviti neke nove, europske iskorake. A na službenom Zagrebu je da to prepozna, da to pomogne, da razgovara sa službenim Beogradom oko toga i da napravimo ono što je prirodno: da se pripadnici hrvatske zajednice u Srbiji dobro osjećaju i realiziraju sva ona prava koja im stoje na raspolaganju«, kazao je veleposlanik Bakota.

Kako je najavljeno, HNV do kraja godine očekuju tri sjednice, od kojih će jedna biti telefonska. Na njima trebaju biti izabrana nova tijela Vijeća (Izvršni odbor, dopredsjednici, odbori, povjerenstva), izmijenjeni Statut i Poslovnik o radu Vijeća sukladno novom Zakonu o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina te donijete odluke o dobitnicima triju godišnjih priznanja HNV-a: za društveni rad u hrvatskoj zajednici te doprinose u području obrazovanja i kulture.

D. B. P.

Psihologinja, edukatorica, savjetnica

Jasna Vojnić je rođena 1979. u Subotici. Diplomirala je 2001. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, odsjek psihologija. Nakon stečene diplome, i usavršavanja u Velikoj Britaniji, 2003. se zaposlila kao profesorica engleskog jezika, a od 2004. do 2015. je radila u Osnovnoj školi *Matko Vuković* u Subotici, najprije na poslovima školskog psihologa, a zatim na mjestu pomoćnice ravnateljice škole.

Osim sveučilišne diplome, stekla je i diplomu obiteljskog edukatora i savjetnika-vanjskog suradnika na čijim poslovima je bila i angažirana od Ministarstva obrazovanja, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije. Godine 2015. imenovana je na dužnost dopredsjednice Odbora za obrazovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća, a 2016. na mjesto savjetnice predsjednika HNV-a za razvojne projekte hrvatske zajednice u Srbiji.

U Beogradu održan kulturni događaj pod nazivom *Kao nekad pred Božić*

Ohrabrenje i poticaj za daljnji rad

Mislim da je ovo poticaj Hrvatskom kulturnom centru, ali i Hrvatima u Beogradu da se snažnije okupljaju, da češće organiziraju ovakve kulturne manifestacije, kazao je veleposlanik Gordan Bakota * Župnik župe Svetog Antuna Padovanskog fra Ilija Andžak upoznao je sve nazočne s bogatom poviješću samostanske i župske crkve Svetog Antuna Padovanskog koja pripada Provinciji Bosna Srebrena

Dругu godinu zaredom HKD Hrvatski kulturni centar *Beograd* organizira predbožićni koncert pod nazivom *Kao nekad pred Božić*. Ovoga puta HKC *Beograd* ugostio je Hrvatsko pjevačko glazbeno društvo *Zoranić* iz Zadra, koji su se pred brojnom publikom 1. prosinca predstavili bogatim repertoarom duhovne, popularne i narodne glazbe u crkvi Svetog Antuna Padovanskog u Beogradu. Ovakvi kulturni događaji u predbožićno vrijeme, prema riječima organizatora, postat će tradicionalno događanje u Beogradu, a sve u cilju promidžbe hrvatske kulture i hrvatskog zajedništva u Srbiji.

Aleksandar Alač i zbor *Zoranić*

Most dvije države

Predsjednica HKD-a Hrvatski kulturni centar *Beograd* **Ljiljana Crnić** zahvalila se tom prigodom Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu, Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske i župi Svetog Antuna Padovanskog, kao i *Croatia recordsu*, koji su pružili podršku organiziranju ovog kulturnog događaja.

»Udruga iz Beograda je mlada. Formirana je prije dvije godine, s puno entuzijazma koji nije splasnulo. Trudimo se da makar nekoliko puta godišnje okupimo naše članove, naše prijatelje i da organiziramo koncerte, večeri poezije, monodrame, izložbe i

razne druge kulturne sadržaje. Kako nemamo svoje prostorije, u organiziranju svih aktivnosti ovisimo o Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH, Veleposlanstvu Republike Hrvatske i našim sponzorima«, kazala je Crnić, ističući da je iznimno važno da Hrvati imaju svoju kulturnu udrugu u Beogradu.

Tomislav Košta i Ljiljana Crnić

»Prilikom osnutka udruge zamislili smo da Beograd jednog dana bude sjedište svim Hrvatima i svim hrvatskim udrugama i da glavni grad Srbije bude lokacija koja će biti most između Zagreba i svih ostalih gradova. Nadamo se da ćemo u skoroj budućnosti imati svoj prostor za rad i da će se ta naša želja ispuniti.«

Istu želju ima i dopredsjednik hrvatske udruge iz Beograda **Aleksandar Alač**, ističući da im je tijekom dvogodišnjeg rada prva bila najteža. No, ono što ohrabruje jest činjenica da udruga sada broji oko 200 članova.

»Imamo puno nade da će se svi problemi prevladati, posebice oni vezani za osiguranje prostora za naš rad. Naišli smo na dobar prijem i razumijevanje u Srbiji u danima kada nam je bilo najteže, a nadam se da podrška neće izostati ni u budućnosti«, kazao je Alač ističući važnost ovog kulturnog događaja.

»Ovaj događaj je iznimno važan za Hrvate u Srbiji i u Beogradu. U publici su, osim Hrvata, bili i Srbi iz Beograda koji poštuju,

cijene i vole našu glazbu i našu kulturu. Mi se trudimo da svake godine dovedemo baš goste iz Dalmacije upravo radi ikavice, kako bismo približili taj dijalekt ovom narodu. Jer, osim dijalekta kojim govore bunjevački Hrvati u Vojvodini, mislim da se treba čuti i hercegovački i dalmatinski govor, kako bismo očuvali njegovu ljepotu. Jer ako zaboravimo jezik, zaboravljamo i tradiciju i običaje», kazao je Alač.

Poticaj Hrvatima

Osim velikog broja posjetitelja, župljana iz Beograda i okolnih župa, predstavnika hrvatskih kulturnih udruga, ovom kulturnom događaju nazočili su i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

»Mislim da je ovaj događaj iznimno važan za promociju hrvatske glazbe, pjesme i hrvatske kulture općenito u Srbiji. Ovo je jako dobar uvod u advent, ali je još značajnije to da promoviramo hrvatsko zajedništvo kao i aktivnosti Hrvatskog kulturnog centra upravo u ovo predbožićno razdoblje. Nije jednostavno ovdje dovesti niti održati ovakve koncerte i drago mi je da su franjevci prihvatili da budu domaćini, kao i to da je na predbožićni

koncert došao veliki broj ljudi. Mislim da je ovo poticaj Hrvatskom kulturnom centru, ali i Hrvatima u Beogradu da se snažnije okupljaju, da češće organiziraju ovakve kulturne manifestacije. U svojim nastojanjima oni će imati, kao i do sada, punu podršku Veleposlanstva Republike Hrvatske i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH«, kazao je veleposlanik **Gordan Bakota**.

Raznolik repertoar

Hrvatsko pjevačko društvo *Zoranić* predstavilo se tom prigodom skladbama hrvatskih i stranih autora, a posjetitelji su imali priliku čuti i neke od božićnih napjeva iz dalmatinskih krajeva.

»Mi inače negujemo raznolik repertoar od klasičnih skladbi, a onda smo pokušali uvesti publiku u ovo predblagdansko ozračje i izveli nekoliko božićnih pjesama. Potrudili smo se da to budu božićne pjesme iz različitih krajeva Hrvatske, pošto je hrvatska baština izuzetno bogata božićnim napjevima. Izabrali smo pjesme iz Međimurja, Dalmacije, a u trećem dijelu napjeve kroz koje posebno negujemo svoju baštinu«, kaže dirigent zbora dr. sc. **Tomislav Košta**, ističući da je veliki izazov voditi zbor s toliko dugim stažom, kao i da im je gostovanje u Beogradu lijepa nagrada za njihov rad, s obzirom na to da su u posljednje vrijeme osvojili brojne zlatne, srebrne i brončane plakete na međunarodnim natjecanjima.

Sve nazočne pozdravio je i župnik župe Svetog Antuna Padovanskog fra **Ilija Andžak**, izražavajući zadovoljstvo što je mogao biti domaćin značajnog kulturnog događaja u Beogradu. Tom prigodom upoznao je sve nazočne s bogatom poviješću samostanske i župske crkve Svetog Antuna Padovanskog koja pripada Provinciji Bosna Srebrena.

Gostima iz Zadra i predstavnicima institucija koje su podržale organiziranje ovog značajnog kulturnog događaja Ljiljana Crnić uručila je prigodne darove i zahvalnice.

S. D.

Moj Nenadić u Šokačkoj grani

Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor* priredilo je predstavljanje knjige *Moj Nenadić* u Udruzi *Šokačka grana* u Osijeku.

»Knjiga *Moj Nenadić* kapitalno je djelo i jedan je od najznačajnijih *Nazorovih* projekata. Na ovoj knjizi radili smo pet godina. Toliko je prošlo od prvog sastanka uredništva do tiskanja knjige. Autori tekstova nisu ljudi koji se bave pisanjem već sami mještani Nenadića koji su pisali o svom djetinjstvu, školovanju, odrastanju, obiteljskom životu«, kazao je predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor* **Mata Matarić**.

Salaši Nenadić imaju manje od 150 kuća i salaša i manje od 350 mještana, ali to nije bila zapreka da 16 autora napiše knjigu od 500 stranica ilustriranu s više od 400 fotografija. Osim starih fotografija koje svjedoče o životu Hrvata Bunjevaca na ovim salašima, na stranicama knjige su i fotografije svih salaša i kuća s rodoslovom obitelji koje su tu živjele ili žive i danas.

»Uvodni dio koji se tiče povijesti salaša Nenadić pisao je znanstvenik **Mario Bara**, a sve ostale tekstove pisali smo mi Nenadićani. Pisali smo o poljoprivrednoj proizvodnji na salašima, poli-

tičkom i vjerskom životu, načinu života i prehrane na salašima, kulturi odijevanja, blagdanima i običajima koji su se slavili na Nenadiću, glazbenom životu, o sjećanju na život kroz godinu na salašu«, kazao je urednik knjige **Alojzije Firanj**.

Salaši Nenadić 2005. godine bili su i mjesto proslave 100. obljetnice karmela u Somboru, a domaćin svečanog objeda bila je obitelj Matarić. O tom, za Nenadić značajnom događaju, u knjizi *Moj Nenadić* pisala je **Marija Matarić** koja je na promociji u Osijeku govorila o toj proslavi i vjerskom životu na Nenadiću.

»Knjiga *Moj Nenadić* napisana je srcem i snagom duha njezinih autora. Njima u čast ja nisam napisala recenziju već paneirik. Ova knjiga ima poseban nacionalni i društveni značaj, jer svjedoči o subetničkoj skupini Hrvata Bunjevaca koji su kroz stoljeća sačuvali svoju nacionalnu svijest«, kazala je recenzentica **Vera Erl**.

Na promociji u Osijeku sudjelovala je i *Nazorova* pjevačka skupina i mladi tamburaši.

Z. V.

Redoviti susret hrvatskih udruga kulture

Očuvati nematerijalnu kulturnu baštinu Hrvata

Nematerijalnu kulturnu baštinu čine prakse, predstave, izrazi, znanje, vještine, kao i instrumenti, predmeti i rukotvorine koji su povezani s tim, koje zajednice prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine * Unutar postojećih praksi evidentirali smo oko trideset takvih dobara. Od ritualnoga rezanja vinograda na Vinkovo pa do spleta običaja koji su vezani uz Božić, kaže Žigmanov

Redoviti susreti predstavnika hrvatskih udruga kulture u Vojvodini, odnosno Srbiji, su važni, ne samo zbog tema koje se tom prilikom obrađuju već i zbog međusobne razmjene informacija i iskustava te boljeg povezivanja. Održavaju se dva puta godišnje, a drugi ovogodišnji susret održan je prote-

u suvremenom svijetu globalizacije i drugačijih komunikacija, drugačijeg tehnološkog i kulturološkog konteksta i svega što ima utjecaja na svakodnevni život, naći načina to i sačuvati. Mi smo unutar postojećih praksi evidentirali oko trideset takvih dobara. Od ritualnoga rezanja vinograda na Vinkovo koje će biti 22. siječnja, pa do spleta običaja koji su vezani uz Božić, poput izrade božićnjaka, betlemara ili pak onog što neposredno predstoji – Oce, Materice, Sveta Luca i tako dalje«, kaže Žigmanov.

Obrada i oživljavanje

Nematerijalna kulturna baština prisutna je u različitom opsegu i na različite načine i kod srijemskih i kod šokačkih i kod bunjevačkih Hrvata. Ukoliko u nekoj lokalnoj zajednici postoji

kle subote u Subotici, u sjedištu Hrvatskog nacionalnog vijeća, a u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i HNV-a. Središnja tema ovoga puta bila je zaštita nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji.

Tridesetak evidentiranih dobara

Nematerijalnu kulturnu baštinu čine prakse, predstave, izrazi, znanje, vještine, kao i instrumenti, predmeti i rukotvorine koji su povezani s tim, koje zajednice prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine. Glede zaštite nematerijalne kulturne baštine Hrvata u Srbiji na susretu su predstavljeni dosadašnji rezultati ZKVH-a u tom području. Ravnatelj Zavoda **Tomislav Žigmanov** podsjetio je da se na tome planu sustavnije radi od 2013. godine.

»Sačinjen je svojevrsni preliminarini inventar dobara. Odredili smo što pripada prostoru hrvatske kulture, što je zabilježeno kao praksa koja postoji unutar hrvatskih udruga, u okviru Crkve ili pak kod pojedinaca. U nematerijalnu kulturnu baštinu spada sve što za ishod napora koji se čini u prostoru kulture i stvaralaštva nema nekakav materijalni produkt. To su umijeća, vjerovanja, obrti, razne vrste govornih praksi, sve ono što kao neka vrst dobra, vrijednosti postoji i baštini se. Izazov nam je potom

neki vid ovakve kulturne baštine, ona bi trebala biti predmetom aktivnosti tamošnjih udruga kulture. Udruge spram nje trebaju vidjeti na koji način ju činiti živom i kada je riječ o kulturnim priredbama, ali i drugim programima u okviru njihovih djelatnosti.

»Glavni nam je izazov, nakon što se pribliježena nematerijalna baština evidentira i stručno obradi, naći načina učiniti ju živom. I upravo smo o tome s našim partnerima iz hrvatskih udruga kulture razgovarali na susretu. Željeli smo vidjeti na koji način dio te baštine uključiti u redovite programe. Kada je riječ o ikavici, može li ona biti dijelom programa ili konferanse, ili kada govorimo o bečarcima, kao o glazbenoj formi; treba li ih i u kojoj mjeri stavljati u redovite kulturne priredbe i tomu slično i na taj način ih oživljavati. Kada je riječ o nekim drugim segmentima, poput starostokavske ikavice, potrebno je sagledati je li, primjerice, do-

voljno samo napraviti program *Divanim šokački* u Monoštoru ili bi trebalo činiti dodatne napore u segmentu kulturne priredbe i šokačku ikavicu kao govor koji nestaje stavljati u funkciju i prenositi mlađima, kroz koje vrste stvaralačkih praksi obogaćivati ju i činiti živom», pojašnjava Žigmanov.

Kalendar manifestacija

Na susretu je utvrđen i kalendar stalnih manifestacija za 2019. godinu.

»Vidimo da će i sljedeće godine biti oko 150 manifestacija, onih koje se stalno događaju i onih gdje udruge doista daju veliki doprinos kulturi Hrvata«, kaže menadžerica kulturnih aktivnosti u ZKVH-u **Katarina Čeliković**, podsjećajući na važnost susreta i suradnju s predstavnicima udruga.

»Mislimo da je to od iznimnog značaja i da je jako potrebno osim ovakvih redovitih susreta održavati ih i u drugim mjestima gdje žive Hrvati kako bismo tematski pokrili ona područja koja su zanimljiva za udruge. Primjerice, već sada znamo, zahvaljujući planu za sljedeću godinu, da ćemo ostvariti nekoliko tematskih i po opsegu manjih radnih susreta na kojima ćemo raditi s predstavnicima udruga, napose s voditeljima posebnih sekcija.

Neformalni centar

Unutar ZKVH-a postoji jedan neformalni centar za nematerijalnu kulturnu baštinu, a osnovne informacije o tomu postoje na internetskoj stranici Zavoda.

»Formirali smo timove, tu trebaju biti uključeni stručnjaci za područja poput etnologije, povijesti ili jezika. Postoje obrasci putem kojih se prave zabilješke o danom kulturnom dobru, svako treba opsežno dokumentirati, prikazati njegovo postojanje u povijesti i naći mogućnost njegova prikaza u suvremenom kontekstu. Mora se vidjeti da postoji unutar praksi u zajednici i da je živo«, navodi Žigmanov.

.....

Kao što smo do sada radili na javnim nastupima, na susretima smo također imali jako važnu temu – kako medijski koristiti resurse koje udruge i zajednica imaju, kako se predstaviti u javnosti. Tako ćemo raditi s voditeljima recitatorskih sekcija, literarnih sekcija i sve to u sveukupnom jačanju kadrovskih potencijala«, navodi Čeliković.

Siniša Jurić

Subotička knjižnica kao mjesto osobnog i društvenog razvoja

Bernadica Ivanković uspješno predstavila hrvatski odjel subotičke knjižnice

Hrvatski odjel Gradske knjižnice Subotica kao mjesto osobnog i društvenog razvoja naziv je pozvanog izlaganja koje je viša diplomirana bibliotekarka **Bernadica Ivanković**, urednica kulturnih programa u Gradskoj knjižnici Subotica održala na stručnom skupu u Zaprešiću (Hrvatska). Skup je 30. studenog organizirala Gradska knjižnica Ante Kovačića iz Zaprešića koja se nalazi u sustavu Knjižnica gada Zagreba.

Knjižnice već dulje vrijeme nisu samo mjesto gdje se može posuditi knjiga. Suvremene knjižnice ishodište su niza programa u kojima sudjeluje velik broj korisnika te mjesto podrške osobnom razvoju širokog spektra pojedinaca i skupina. Hobiji, druženje i raznovrsne aktivnosti pomažu ljudima u smanjenju izolacije, depresije i anksioznosti te jačanju samopouzdanja. Stoga su organizatori željeli predstaviti knjižnične usluge iz aspekta utjecaja na povećanje korisnika i potencijalnih korisnika u zajednici te doprinosa njihovom društvenom i emocionalnom životu. Tako je tema stručnog skupa bila »Knjižnica – mjesto društvenog i osobnog razvoja«.

Budući da hrvatski odjel Gradske knjižnice Subotica tijekom godine realizira veliki broj programa za različite dobne skupine i da je o njihovim pozitivnim ishodištima već bilo riječi na skupštini Hrvatskog knjižničarskog društva, održanoj u Opatiji, organi-

zatori stručnog skupa u Zaprešiću pozvali su Bernadicu Ivanković da predstavi što sve radi hrvatski odjel subotičke knjižnice na dobrobit svoje zajednice. Izlaganje je bilo odlično prihvaćeno te su započeli dogovori o mogućoj suradnji. Uz dobar primjer

iz subotičke prakse na skupu su izlagali i knjižničari, psiholozi, sociolozi i drugi stručnjaci iz Splita, Virovitice, Belog Manastira, Našice, Samobora, Velike Gorice, Karlovca, Zaprešića i Zagreba. Održano je dvadeset predavanja.

Skup je pridonio poboljšanju i stvaranju mreže društvenih odnosa u knjižničarskoj zajednici, a sudionici su posebno istaknuli važnost knjige i čitanja u svim razdobljima života.

B. I.

Intervju

Intervju vodio: Zlatko Romić

Nikola Bajto,
glavni urednik *Novosti*, tjednika srpske manjine u Hrvatskoj

Racio je svugdje u manjini

*Spoj manjinskog u onom nacionalnom i u ovom racionalnom aspektu zaista je naša uređivačka politika i mi se već dugo ne obraćamo samo pripadnicima srpske zajednice nego imamo vrlo široku publiku, bez obzira na nacionalnost * Ne pišemo protiv Hrvatske nego, dapače, pišemo za bolju Hrvatsku; mislimo da bi Hrvatska bila bolja bez ustaštva, međunarodnih tenzija, korupcije, kriminala itd.*

Ako je uloga medija da štite javni interes (a jeste), što onda reći za slučajeve kada dobar dio javnosti takvo djelovanje prepoznaje kao napad na nju samu? Što reći za pisanje koje činjenice koristi da javnost budi, budući ju oštrim i bolnim porukama u vidu analitičkih, kritičkih i satiričkih tekstova koji kod njezinog najosjetljivijeg dijela znaju povremeno izazvati obrambeni mehanizam u vidu javnog paljenja novina? Kada se tome doda i činjenica da takav medij i formalno nastupa s pozicija najomraženije nacionalne manjine, onda sve rečeno podsjeća na kontinuitet novinarstva kojega je u Hrvatskoj još sredinom osamdesetih godina prošloga stoljeća utemeljio *Feral Tribune*, a nastavio tjednik srpske manjine *Novosti*. Njihov glavni i odgovorni urednik **Nikola Bajto** – autor satirične pjesme *Lijepa naša haubico*, čijim se sadržajem prije tri godine bavilo i Županijsko tužiteljstvo u Zagrebu, ali i cjelokupna hrvatska javnost – za *Hrvatsku riječ* pojašnjava ulogu *Novosti* u hrvatskom novinarstvu, atmosferu u kojoj rade kao i društvene prilike iz ugla onih koji su na njih najosjetljiviji, a to nisu samo pripadnici srpske manjine:

Naša uloga je specifična u odnosu na druge medije zato što zbivanja na političkoj sceni i u društvu adresiramo s manjinske pozicije koja daje jedan izoštrani kut gledanja, pogotovo prema nacionalizmu. *Novosti*, kao tjednik u izdanju krovne organizacije srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj, prate što se događa s tom zajednicom na terenu, stalno donoseći priče iz krajeva u kojima žive Srbi. No, jednim značajnim dijelom bavimo se i centralnim političkim procesima u zemlji koji se reflektiraju na nacionalne manjine. Naglasio sam nacionalizam, čiji je porast za srpsku manjinu najopasniji s obzirom na način na koji se raspala Jugoslavija i na činjenicu da su Srbi glavna meta hrvatskog nacionalizma, ne samo od ovog rata. Znamo da Hrvatska i Srbija funkcioniraju kao spojene nacionalističke posude te da pritisak u njima raste s ovim širenjem desnog populizma i fašizacije koju

danas uočavamo u Evropi i drugdje. Mi se pod navalom takvih politika bavimo zaštitom nekih vrijednosti koje su i u Ustavu Hrvatske propisane kao temeljne, od ljudskih prava, socijalne pravde, jednakosti i ravnopravnosti manjina do slobode izražavanja, pa tako i manjinskog stajališta. Nažalost, mnoge od tih vrijednosti gažene su još od rata i nije se ni prije ovog vala refašizacije došlo do zadovoljavajućeg standarda.

HR Osim što u zaglavlju stoji da ste tjednik srpske manjine u Hrvatskoj, koristite i naziv »tjednik za racionalnu manjinu«. Je li *racio* zaista manjina u državi u kojoj živite?

Racio je možda svugdje manjina danas kada s razvojem novih medija i društvenih mreža u javnost s lakoćom dopire svašta. Porred političkih predvodnika, kod nas imamo situaciju da su akteri povijesnog revizionizma, kojim se želi promijeniti odnos prema karakteru NDH i ustaškim zločinima, i razni amaterski »istraživači« i pojedinci ovjenčani kojekakvim doktorskim titulama koji produciraju svoje uratke, pristupajući prošlosti krajnje tendenciozno i selektivno. Imamo čitavu poplavu toga, u to se petlja svatko, jer društvo u prevladavajućoj političkoj klimi naprosto nema dovoljno znanstvenog kapaciteta da na prikladno mjesto otpravi svo to pseudoznanstveno smeće. Mi se bavimo i tim poslom. U tom je smislu spoj manjinskog u onom nacionalnom i u ovom racionalnom aspektu zaista naša uređivačka politika i mi se već dugo ne obraćamo samo pripadnicima srpske zajednice nego imamo vrlo široku publiku, bez obzira na nacionalnost. Nastojimo ponuditi jednu poštenu analizu stvarnosti, nastojimo kroz intervju s brojnim umjetnicima i intelektualcima promovirati ljude s idejama za koje držimo da su vrijedne, a pritom ne krijemo koje su naše vrijednosti. Jesmo ljevičarski list, jesmo antinacionalistički i antifašistički list, jesmo na strani slabijih i onih koji su u manjini, radilo se o nacionalnim manjinama, pripadnicima LGBT zajednice, migrantima ili obespravljenim radnicima.

Kupuju li se zbog vrijednosti koje ne skrivate i štitite ih *Novosti* danas – poput nekad *Ferala* – »ispod tezgje«, odnosno »unutar drugih novina«?

Nažalost, da. Nekad se skrivaju i znamo da ima razloga za to.

Kako znate, odnosno: čime to objašnjavate?

Znamo da su neki naši čitatelji doživljavali neugodnosti zbog toga što kupuju *Novosti*. Ali, s druge strane, znamo i da ih s ponosom čitaju u javnosti.

Kakve su vam povratne informacije s područja o kojima pišete, mislim tu na ona u kojima su Srbi većina ili pak čine značajan udio stanovništva?

Reakcije su dobre. Imamo mrežu dopisnika i reportera s tih područja, pa tako često objavljujemo i priče o ljudima koji u XXI. stoljeću žive u besprizornim uvjetima u sredinama koje su nakon Oluje uglavnom ostale ispražnjene, da bi se u njih vratili mahom stariji. U mnogim takvim uništenim povratničkim naseljima više nema kritične mase potrebne za njihov opstanak, a vidimo kako se polako gasi i jedan Vukovar iz kojeg, prema popisu stanovništva, podjednako odlaze i Srbi i Hrvati. Takve priče o starcima i staricama s terena, ili o obiteljima koje se bore za preživljavanje, nerijetko izazovu empatiju kod čitatelja i urode spontanitim humanitarnim akcijama. Ljudi se javljaju spremni da pošalju novac, hranu i opremu, nekad se radilo i o pomoći u obnovi kuće. To su one priče u kojima vidimo direktnu korist od našeg rada koji se sastojao u obavještavanju i osvješćivanju javnosti o nečijim konkretnim problemima. No, mi te probleme i tematiziramo, oni su već dugo dio programskih zahtjeva političkih predstavnika nacionalnih manjina koji prema Vladi i državnim institucijama zagovaraju njihovo rješavanje. S vremena na vrijeme vidimo da i u toj dimenziji dolazi do pozitivnih pomaka, pa primjerice *Hrvatska elektroprivreda* ide u projekt reelektrificiranja pojedinih naselja koja već više od 20 godina nemaju struju, a imala su je prije rata.

Imate li dojam da se s tim namjerno otezalo ili su posrijedi neki drugi uzroci koji bi takvo stanje mogli opravdati?

To se namjerno radilo. Znamo, naime, kakvo je razaranje uslijedilo nakon Oluje, znamo da su odmah nakon Oluje doneseni zakoni i propisi kojima se onemogućavao povratak, da su se nekretnine izbjeglih Srba davale u prodaju preko državne agencije, da se išlo u razmjenu s vojvođanskim Hrvatima, da se provodila ideja o »humanom preseljenju« hrvatskog stanovništva iz Bosanske Posavine u ispražnjena srpska naselja u Hrvatskoj. Sve je to posljedica jedne dugotrajne strateške politike, pa je tako bila politika i godinama ignorirati to što neka naselja u Hrvatskoj žive u XIX., umjesto u XXI. stoljeću. Vidimo da se stvari mogu mijenjati nabolje kada predstavnici nacionalnih manjina imaju mogućnosti utjecati na Vladu. Nažalost, to je tako. Često se stvari svode na to koliko tko ima »ruku« u Saboru.

***Novosti* su prije nekoliko godina objavile sjajnu reportažu o dvije mlade djevojke, Bošnjakinji i Srpkinja, koje ne samo da žive u Srebrenici nego su i najbolje prijateljice. Ima li takvih primjera i u Hrvatskoj između Hrvata i Srba, a ako i ima jesu li to tek rijetki izuzetci?**

Naravno da ima, kao što i dalje ima i nacionalno miješanih veza, ali s pravom to ističete jer doista ima teških sredina. U Vukovaru je podjela toliko politički potencirana da je nedavno propao projekt zajedničke škole u kojoj se djeca ne bi dijelila po nacionalnosti.

Nekada pokušavamo detektirati pozitivne pomake koji bude nadu pa smo za prošlu obljetnicu Oluje radili prilog o mladim povratnicima, ljudima koji su izbjegli kao djeca, da bi se nakon odrastanja u Srbiji ili BiH odlučili bez roditelja vratiti u Hrvatsku. Neke je vukla čežnja, neke je dovela ljubav, neki su ovdje vidjeli bolju perspektivu nego u Srbiji, neki od njih se nisu ni ovdje usrećili. Paralelno svjedočimo tome da ljudi masovnu napuštaju Hrvatsku, tražeći perspektivu u drugim zemljama Evropske unije.

Ipak, najčešće pišete o »fašizaciji«, odnosno »ustašizaciji« Hrvatske. Kako gledate na sknavljenja ili rušenja partizanskih spomenika, imenovanje ulica i trgova visokih dužnosnika NDH, masovne uzvike »Ubij Srbina« na utakmicama...: kao na »sporedne pojave« koje vlast tolerira ili pak kao na pojave koje su dio državne politike?

Riječ je o incidentima koji su dio šireg procesa, a o kojem se i na najvišim političkim razinama u Evropi počelo govoriti kao o fašizaciji. Kod nas je to, nakon onog razarajućeg vala u 1990-ima, ponovo uzelo maha nakon ulaska Hrvatske u Evropsku uniju, pa posljednjih godina zaista imamo veliki povratak proustaškog revizionizma, koji je bio zatopljen u procesu pristupnih pregovora. Ponovo se skrnave antifašistički spomenici, a već sam spomenuo obimnu produkciju revizionističkih uradaka. Nedavno je, recimo, predstavljana knjiga o zapovjedniku ustaškog koncentracijskog logora Jasenovac **Vjekoslav Maksi Luburiću**, a nešto prije toga i knjiga **Igora Vukića** u kojoj se negira da je to mjesto bilo masovno stratište Srba, Roma i Židova. Nakon sramotnog filma **Jakova Sedlara** o Jasenovcu iz 2016. dobili smo ovih dana i njegov huškački film *Sto godina srbijanskoga terora u Hrvatskoj*, dok je novi falsifikat o Jasenovcu snimio slovenski prevarant i kvaziistraživač **Roman Leljak**. Sve je to primitivna produkcija, ali se neprestano gomila, nudi i prikazuje ljudima, nažalost često u crkvenim prostorima i u organizaciji braniteljskih udruga, koje služe kao paravan za političke projekte ekstremne desnice. Kada vidimo kako novac za te projekte dolazi ne samo iz raznih gradova i općina, nego i iz ministarstva, jasno je da ti ljudi imaju pokrovitelje u samoj državnoj vlasti. Imate, naravno, i poznati slučaj postavljanja ploče s ustaškim pozdravom u centru Jasenovca, kao dio nastojanja da se ustaštvo legitimizira krvlju branitelja iz posljednjeg rata, što je prihvatio i premijer **Andrej Plenković** poručujući da »Za dom spremni« ima »dvostruku konotaciju«. Nema sumnje da vlast u Hrvatskoj tolerira bujanje ustaštva, kao što nema sumnje ni da je razina te tolerancije postavljena tako da ga *de facto* generira. Nedavno je pučka pravobraniteljica **Lora Vidović** o tome objavila sjajnu analizu, prozavši za odgovornost Crkvu, policiju, pravosuđe, Državno odvjetništvo, Vladu, gotovo cjelokupan državni aparat.

Dakle: je li to državni projekt ili njezina nemoć?

Djelomično je državni projekt, u smislu da na vlasti imamo HDZ kao jednu desnu, izvorno nacionalističku stranku, koja, koliko god da se okretala prema centru, za sobom vuče cijeli svoj korpus. Stvari o kojima smo govorili propuštaju se kroz sustav državne uprave i puno toga se financira iz državnih izvora. Primjerice, nedavni Festival domoljubnog filma, na kojem su prikazani svi oni proustaški kvazidokumentarci, dobio je pokroviteljstvo dvaju ministarstava, Grada Zagreba i niza drugih gradova i općina. Drugim dijelom riječ je o nečemu što izbija iz zapuštenog društva i na čemu HDZ nastoji jahati, u onoj mjeri u kojoj je to oportuno za stranački rejting.

Mnogo je sličnosti sa Srbijom: rehabilitacija četništva na svim razinama, osuđenici na vojnim akademijama, u Skupštini ili kao autori knjiga koje doživljavaju javne pohvale...

Isti su procesi na snazi u obje zemlje, samo je suprotan nacionalni predznak. Pravomoćno osuđeni ratni zločinci slave se s obje strane granice, čuli smo nedavno i one skandalozne izjave premijerke **Ane Brnabić** o tome da se Srebrenica ne može kvalificirati kao genocid, unatoč onome što je izrečeno u presudama Međunarodnog suda u Haagu i presudama konkretnim počiniteljima Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju.

Koliko je ranija politika Srbije, a čiji je sadašnja dobrim dijelom nastavljač, nanijela zla prije svega Srbima u Hrvatskoj?

Rekao bih da su to zlo nanijele sve nacionalističke politike sa svih strana, pa tako i sa srpske. Nacionalistički vođe bili su nositelji i poticatelji sukoba u kojem je u Hrvatskoj smrtno stradalo oko 20.000, a u Bosni i Hercegovini oko 100.000 ljudi, uz još stotine tisuća izbjeglih i raseljenih. Opravdavanje, umanjivanje ili negiranje odgovornosti za konkretne zločine također je zločin, a to se događa i kod vas u Srbiji, i ovdje u Hrvatskoj.

Sve to se prelama na leđima srpske manjine u Hrvatskoj i hrvatske u Srbiji.

Naravno. Znamo da postoji suradnja predstavnika srpske manjine u Hrvatskoj s predstavnicima hrvatske manjine u Srbiji, jer su im pozicije vrlo slične. Jasno je da politike neprestanog sukobljavanja i prepucavanja, kakve danas vode Hrvatska i Srbija, ugrožavaju te manjine.

Kako gledate na primjedbe da ste financirani od države, a da protiv nje pišete, odnosno da u njoj ne vidite ničega dobrog?

Ne pišemo protiv Hrvatske nego, dapače, pišemo za bolju Hrvatsku i kritiziramo ono što ne valja. Mislimo da bi Hrvatska bila bolja bez ustaštva, međunarodnih tenzija, korupcije, kriminala itd.

Kako iste pojave ne vide ostali mediji, odnosno, ako ih i vide, vide ih s poprilične vremenske distance ili pak onda kada »autoritet« padne?

Kao što sam već rekao, naš je kut gledanja oštriji. No, u Hrvatskoj ima i drugih medija koji se poklapaju s nama u nekim vrijednostima. Na primjer, najčitaniji portal *Index.hr* je također antinacionalistički, ali se potpuno razilazimo na pitanjima socijalne pravde, jer su oni jedan izrazito prokapitalistički medij. Od dnevnika nam je zbog niza vrijednih autora najbliži riječki *Novi list*, dok primjerice liberalni *Jutarnji list* zna zauzeti antinacionalističku poziciju, ali u tome, kao i u mnogočemu drugom, nije dosljedan.

Zar nije upravo Jutarnji list glorificirao Ivicu Todorića dok je bio na vrhuncu moći, a kada je pao, dijelio već napisanu knjigu o prirodi njegovog »poslovanja«?

Da, *Jutarnji list* predano opslužuje one koji u danom trenutku imaju moć u svojim rukama, a **Todoricevo** vrijeme je prošlo, pa se njegovim cipelarenjem iskazuje lojalnost novim gospodarima. Oni su, također, kada je bila haška presuda »herceg-bosanskoj šestorki«, zaplovili na valu nacionalističkog žaljenja za **Slobodanom Praljkom**, pa su se onda tek nakon četiri-pet dana malo »osvijestili« i ipak primijetili da je na međunarodnom UN-ovom sudu pravomoćno osuđen za ratne zločine počinjene u sklopu tadašnje hrvatske državne politike u BiH.

Koliko je neurađena lustracija, i u Hrvatskoj i u Srbiji, kriva za stanje u društvu kakvo u kontinuitetu imamo?

Ako govorimo o lustraciji onih koji su širili zlo 1990-ih, nažalost, to nije urađeno, pa je i ta vrsta javne higijene jedan od poslova koje kao medij obavljamo. Nama se danas događa da nas tuže neki akteri najprizemnijeg ratnohušakačkog novinarstva, čije su medijske tjalice i liste »neprijatelja Hrvatske« dovodile ljude do stradanja. Pišemo o njima zato što dolaze na političke funkcije, kako bismo upozorili javnost na njihovu mračnu prošlost i na besramnost onih koji ih danas politički promoviraju. No, teško da možete očekivati bilo kakvu reakciju u zemlji u kojoj ministri odaju počast jednom **Mirku Norcu**, nakon što je odležao kaznu zbog ratnog zločina nad civilnim stanovništvom koji je uključivao i vlastoručno ubojstvo. Čak ni pravomoćna sudska presuda ovdje nema lustracijskog efekta.

Novosti su u Zagrebu, poput nekad Ferala u Splitu, doživjele i javno paljenje i kao vid »prosvjeda«, ali i kao oblik pritiska pa i upozorenja zbog tema koje izabirete i načina na koji ih obrađujete. Osjećate li se kao ljudi sigurni, odnosno da vas država iskreno štiti?

Imali smo jedan prosvjed na kojem je oko 150 ljudi pod prozorima redakcije uzvikivalo ustaške parole, nakon što smo objavili da je u Jasenovcu postavljena sporna ploča s ustaškim pozdravom. U više navrata demonstrativno su paljeni i primjerci *Novosti*. Takve prosvjede osiguravaju jake snage interventne policije, a na sreću, u posljednje vrijeme postali su dosta minorni i redikulozni. Za sada ne osjećamo ozbiljnu vrstu ugroze, iako prijetećih poruka ima, a reakcije na naše pisanje znaju biti žestoke.

Kako to da nisu bili privedeni, s obzirom na to da je isticanje ustaških simbola ili uzvikivanje takvih parola kažnjivo i po Ustavu Hrvatske?

To su oni prigovori koje je iznijela i pravobraniteljica. Čak i kada dođe do intervencije policije, kao što je to bilo prilikom proslava *Oluje* 2016. i 2017., kazne su prekršajne. Za tisuću kuna možete slobodno ustašovati po Hrvatskoj. Sada imamo pritisak oporbe da se donesu zakoni koji će ozbiljnije kažnjavati ustaštvo, ali vidjet ćemo kako će to ići. Nažalost, i ono nesretno Vijeće za suočavanje s posljedicama nedemokratskih režima koje je premijer formirao s ciljem da se unaprijedi zakonodavni okvir, donijelo je jednu vrstu preporuke koja ide kontra Ustava, predlažući da se, unatoč ustavnim vrijednostima i odlukama Vrhovnog i Ustavnog suda, »Za dom spremni« dopusti u tzv. iznimnim prilikama.

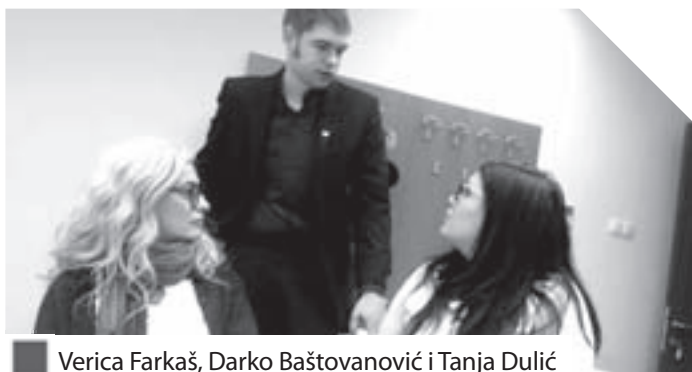
Vidite li u dogledno vrijeme Hrvatsku i Srbiju kao društva kada Oluja ili Vukovar neće biti povod za zatezanje odnosa, odnosno kao normalna društva?

U dogledno vrijeme, ne vidim. Mislim da čitav niz presudnih političkih aktera u objema zemljama živi od potenciranja tog sukoba. Međusobni odnosi posljednjih su godina na vrlo niskoj razini i čini mi se da oba društva trebaju još dosta sazrijevati kako bi zbacila takve politike. S druge strane, kada pogledamo situaciju mimo tzv. visoke politike, vidimo da ljudi surađuju i putuju, i to u svim segmentima života: od ekonomije i kulture, preko sporta i glazbe, do turizma ili običnih ljudskih kontakata. Iz toga se jasno vidi da taj sukob nije izvorno potreba građana, već političara koji ga potiču.

Interkulturalizam kao koncept učenja »svih o svima«

Da svi uče o svima

Platforma interkulturalnog obrazovanja predstavlja, može se reći koncept prema kojem bi se nacionalne manjine međusobno upoznavale kroz sustav obrazovanja i učenje jednih o drugima. Ipak, do realizacije je potrebno prijeći još dosta puta. Okrugli stol u Subotici, koji je 30. studenog u hotelu *Galleria* održala nevladina organizacija *Forum 10* iz Novog Pazara, nosio je naziv »Obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina u Republici Srbiji – mogućnosti za implementaciju interkulturalnog obrazovanja«.

Verica Farkaš, Darko Baštovanović i Tanja Dulić

U predstavljanju platforme iz redova nacionalnomanjinskih zajednica sudjelovali su predstavnik hrvatske zajednice u Srbiji **Darko Baštovanović**, kao i predsjednica Bunjevačkog nacionalnog vijeća **Suzana Kujundžić-Ostojić**. Predstavnik mađarske zajednice nije bilo.

Teo Taraniš iz Akademске inicijative *Forum 10* kaže kako žele sagledati mogućnosti za uvođenje interkulturalnosti u postojeći koncept obrazovnog sustava u Srbiji: »Naše iskustvo, nakon nekoliko mjeseci koliko na ovome projektu organiziramo okrugle stolove diljem Srbije, jest da su problemi uz specifična odstupanja prisutni u svim zajednicama koje smo posjetili (bugarska, bošnjačka, albanska i romska). Želimo otvoriti dijalog s predstavnicima manjinskih zajednica kao bismo uvidjeli što su ključni problemi i postoje li rješenja, kao i je li interkulturalno obrazovanje kao koncept možda jedan od načina za prevladavanje problema.«

Interkulturalno obrazovanje je koncept koji podrazumijeva jednake prilike za obrazovanje za sve.

»Ovaj oblik obrazovanja znači da 'svi uče o svima', za razliku od postojećeg stanja gdje je većinski obrazovni sustav dosta zatvoren, manjinskim zajednicama je dano pravo obrazovati se na materinjem jeziku, pa se sada i one zatvaraju u sebe. Ovo bi bio koncept kojim se pruža prilika da svi uče o svima. I nastavni sadržaji moraju onda omogućiti da svi učimo o drugim zajednicama, a ne samo o svojoj«, kaže Teo Taraniš.

Nužan je dijalog jednakih

Interkulturalizam još uvijek nije dovoljno prepoznat kao pristup u obrazovanju, smatraju u hrvatskoj zajednici.

»Kako bi obrazovanje, kao dio kolektivnog ostvarivanja manjinskih prava, postalo interkulturalno, podrazumijeva se dijalog jednakih. U uvjetima kada se forsira jedan oblik segregativne multikulturalnosti, ako je moguće nazvati ju tako, jer prije je to simuliranje manjinskih politika, ne može se govoriti o interkulturalnom obrazovanju. Postoje za to ogromne zapreke. Od nedostatka udžbenika dulje od 14 godina, do prevođenja dokumenata i sadržaja na hrvatski jezik, te troškova koji spadaju na teret Hrvatskog nacionalnog vijeća, nepostojanja katedre za hrvatski jezik i tomu slično. Ovi problemi ne stvaraju jednake uvjete kako bi manjinska zajednica mogla voditi dijalog. Nije dovoljno da se samo manjinske zajednice, uključujući i većinski narod, naprosto samo toleriraju i upoznaju. To jest pristup vrijedan pozdrava. Međutim, potrebno je konkretnijim politikama stvarati odgovarajuće preduvjete kako bi taj dijalog mogao biti dijalog jednakih«, kaže Darko Baštovanović.

Hrvatsko nacionalno vijeće djeluje u smjeru otklanjanja postojećih problema u obrazovanju na hrvatskom jeziku kako taj teret ne bi osjećala djeca u nastavi. Ipak, za pojedine probleme rješenja se i dalje čekaju i u tom kontekstu ne može se nikako govoriti o interkulturalnom obrazovanju, zaključuje Baštovanović.

Platforma

Platforma za podršku interkulturalnom obrazovanju je dokument koji sadrži najvažnije ciljeve i načine kako je interkulturalno obrazovanje moguće implementirati u postojeći sustav obrazovanja.

»Interkulturalizam je dobar put k društvenom napretku, suradnji i razvitku kohezivnih odnosa između manjinskih i većinske zajednice. Kao i potpora našim mladim ljudima da steknu cijeli niz interkulturalnih kompetencija što im je neophodno ne samo za život u lokalnoj sredini već i za život u globalnom svijetu«, rekla je prof. dr. **Danijela Petrović** s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Beogradu.

U situaciji u kojoj mediji na ovome događaju u potpunosti izbjegnu predstavnika hrvatske zajednice, možda bi, u smislu reciprociteta, ovom prilikom trebalo također izostaviti izjavu barem jednog prisutnog predstavnika manjinske zajednice. No, kako to nije niti profesionalno niti korektno, navedimo da je predsjednica Bunjevačkog nacionalnog vijeća **Suzana Kujundžić-Ostojić** ovom prilikom istaknula da implementiranje interkulturalnog obrazovanja u obrazovni sustav, uz prenošenje kulturoloških i etnoloških znanja i iskustava pripadnicima nacionalnih manjina, odnosno prava mjera među tim dvama načinima, predstavlja kvalitetnu budućnost za obrazovanje mladih ljudi.

Bio je to šesti po redu okrugli stol na ovu temu i posljednji je u nizu. Okrugli stol dijelom je projekta »Prevladavanje segregativne multikulturalnosti – afirmaciji koncepta interkulturalnog obrazovanja u manjinskim zajednicama« i realizira se uz potporu Fondacije za otvoreno društvo Srbije.

S. Jurić

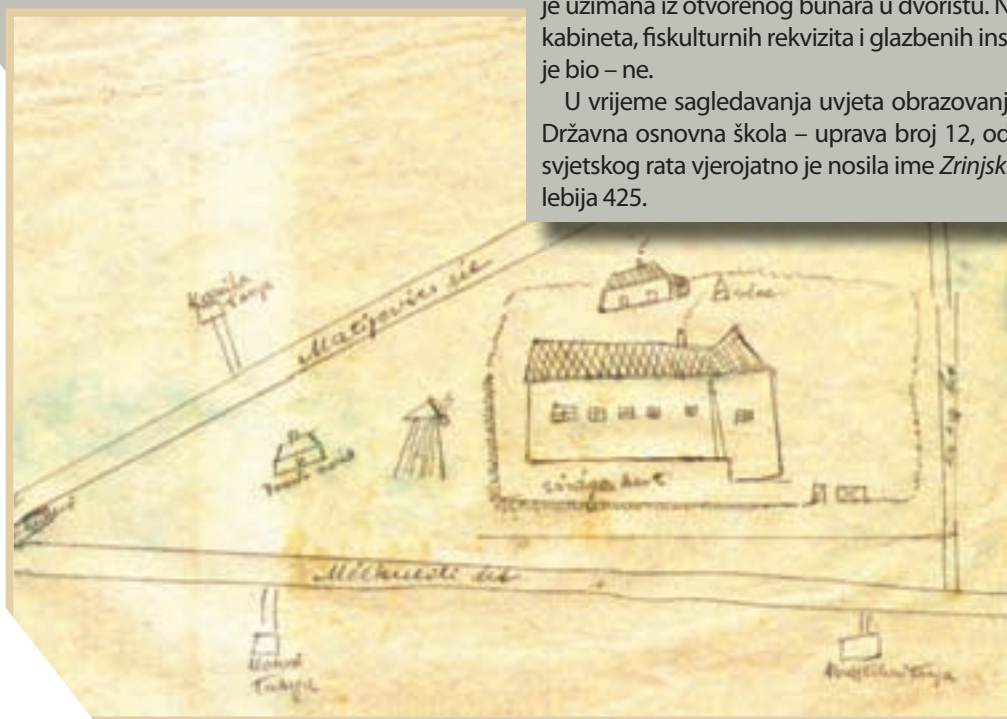

Fotografija škole iz Povijesnog arhiva

Uz Miljkutski put u kelebijском ataru, sada slabo naseljenom, nekada je postojala škola, čijih tragova više nema. Skicu o položaju nekadašnjeg školskog objekta, vjetrenjače i salaša u susjedstvu, nacrtala je **Ilona Takács Mezei**, koja je u djetinjstvu stanovala u salašu pored škole i pohađala je nekoliko godina, oko 1937. (objavljeno u broju 775 *Hrvatske riječi*, 23. veljače 2018. godine). Fotografija stare škole uz Miljkutski put ipak je sačuvana. »Skrivala« se među statističkim izvještajima škole iz 1948. godine u okviru fonda Gradski narodni odbor (F 68. 1567) u Povijesnom arhivu Subotica. Prije sedam desetljeća sve škole su popunjavale obrasce s preciznim podacima o školskim objektima i njihovoj opremi, a jedna stranica izvješća bila je predviđena za fotografiju škole. U najvećem broju stranice za fotografije su ostale prazne; svega nekoliko ih je priloženo, među kojima je i ova iz Miljkutske škole. Moguće je i jedina fotografija ove škole, što je vrijedno svjedočanstvo o nekadašnjem izgledu odavno srušenog školskog objekta.

Popunjavajući izvješće 22. listopada 1948. godine, učitelj **Lajos Sándor** naveo je i druge važne podatke o tada aktivnoj školi: izgrađena je 1908. godine, od opeke, s jednom velikom učionicom dimenzija 7 puta 10 metara i učiteljskim stanom. Najbliža škola bila je na udaljenosti od dva i pol kilometra, a salaši na udaljenosti od 50 metara do 5 kilometara. Postojalo je školsko imanje oko objekta: vrt i oranice. Za osvjetljenje prostorija koristile su se lampe na petrolej, za grijanje peći na drva, a voda je uzimana iz otvorenog bunara u dvorištu. Na pitanja ima li kupaonice, kabineta, fiskulturnih rekvizita i glazbenih instrumenata, jedini odgovor je bio – ne.

U vrijeme sagledavanja uvjeta obrazovanja djece ova škola se zvala Državna osnovna škola – uprava broj 12, odjeljak broj 3. Prije Drugog svjetskog rata vjerojatno je nosila ime *Zrinjski i Frankopan*, na adresi Kelebija 425.

Mozganje o jednom pismu

Otkada je ljudska civilizacija stvorila pisane znakove i time pismenost, od tog doba šalju se i pisma od jednih ljudi do drugih. Svim pismima je zajedničko da pisana poruka nosi određenu informaciju za drugog čovjeka ili grupu ljudi. Ovim privilegijama u početku su se obično služili moćni ljudi: vladari, vojskovođe, visoko plemstvo i svećenstvo. Na našim prostorima stalna poštanska služba, naravno pod nadzorom Habsburških vladara, ustanovljena je sredinom XVIII. stoljeća. Otprilike od ovog doba među narodom, napose u selima, nastao je običaj podjele dobivene informacije, tako da se pismo izlagalo u prozoru da svi mogu čitati vijesti, naročito o onim suseljancima koji su bili u vojnoj službi ili su kao trgovci putovali u razne krajeve prostranog carstva. Naravno, ako je netko dobio lošu vijest ili nešto nepovoljno u poruci, to pismo nije izlagao, nije se time hvalio. Po etnolozima, tako je nastala narodna izreka: »neće je staviti u prozor«, to jest neće se time hvaliti. Otkada postoje suvremena sredstva komuniciranja: mobiteli, e-mailovi, društvene mreže, poštar mi donosi sve manji broj pisama, osim onih specijalnih; što obično zovemo računima za razne usluge. Dobijam i brdo reklama, što dobro dođe za potpaljivanje kazana za centralno grijanje. No, ovih dana sam dobio, sudeći po kuverti, pismo od vladajuće stranke: Srpske napredne stranke. Istina, sudeći po čudnom imenu kome je adresirano, činilo mi se da nisu meni poslali pismo, ali je ubačeno u moje poštansko sanduče. Sada želim, s vama čitateljima, podijeliti moju dilemu: da stavim ovo pismo u prozor ili ne, tj.; da se njime hvalim ili ne?

Elektronička uprava

Naša premijerka Vlade mnogo se zalagala za uvođenje E-uprave i hvali se skoro svakodnevno postignutim rezultatima. Čini mi se, ipak, da na ovom polju ima problema. Na primjer, postoji nesuglasnost između raznih datoteka. Kada mi je omogućeno kao pripadniku nacionalne manjine, prvo sam u matičnoj knjizi svoje ime i prezime, kao i roditelja, dao upisati na mom materinjem jeziku. Poslije sam osobnu iskaznicu i putovnicu dobio s imenom ispisanim na mađarskom jeziku Zsombor Szabó. Ovim sam se naročito hvalio kod svojih rođaka u Mađarskoj. Posljednjih godina, kada se sve sve više centralizira (i ćirilizira), počeo sam dobivati iz pokrajinskih i republičkih tijela rješenja itd. na kojima mi je ime ispisano ćirilicom: ЗСОМБОР СЗАБО ! Pismo od SNS-a također je na ovaj način bilo adresirano. Razumijem, neki aktivist u Beogradu pojma nema o pravima manjina, nije znao promijeniti pismo jednim klikom, a ni točno prepisivanje podataka nije mu išlo. Nije pohađao »resavsku prepisivačku školu«. To je samo detalj, ali ono što je sporno jest: kako je jedna partija, makar i vladajuća, došla do nekih baza podataka. Pošto je »pismo« navodno namijenjeno umirovljenicima, mislim da je korištena datoteka Fonda za penziono i invalidsko osiguranje. Pitanje je: što je s proklamiranom zaštitom osobnih podataka? Javni povjerenik za zaštitu podataka je reagirao i dobio odgovor »da je SNS podatke skupljao na raznim skupovima« što je bijedna laž. Sigurno nisam dao svoje podatke SNS-u.

Poruka i poruke

Pismo koje je navodno namijenjeno umirovljenicima počine ovako: »Poštovani, Želim da vam najiskrenije zahvalim na strpljenju, odgovornosti...«. Primjera radi, ja bih ovako počeo: »Poštovani penzioneri i penzionerke! (ovako bismo znali kome je upućeno »pismo«) želim Vam najiskrenije itd.«. Pošto nisam lingvist, nastaviti ću dijeliti s vama poruke pisma. »Zahvaljujući vama i vašem požrtvovanom radu, nasledili smo brojne fabrike, proizvodne pogone, bogatstvo, koje smo, u jednom trenutku, zbog neodgovornog ponašanja onih koji su upravljali našom

Golub pismošča

zemljom mogli da proćerdamo i izgubimo.« Pitam se koji je to bio trenutak? Kada smo sudjelovali u neobjavljenom ratu? Kada su u Vladi SPS-a sudjelovali i članovi SRS-a i kada su zajedno opljačkali mirovinske fondove, a »pismopisac« je bio ministar informiranja, ili trenutak kada je ubijen premijer Vlade? Nadalje piše: »Vi ste, za razliku od mnogih političkih činilaca, pokazali mudrost, pamet i odlučnost da pomognete svojoj Srbiji«. Je li ovo zapravo predizborno pismo i podilaženje budućim glasačima? Nisam bio ni mudar ni hrabar nego bijesan kada su mi dio mirovine jednostavno oduzeli za »više ciljeve« u trajanju od četiri godine, bez nade da se ona vrati. Evo i obećanja: »Vaša penzija biće sve veća, garantovana i poduprta sve snažnijom srpskom ekonomijom. Penzije će u budućnosti biti uvek veće od rasta troškova života« i na koncu: »ovu vrstu skromnog i smernog izveštaja vama (...) ću uvesti kao obavezu koje ću se redovno pridržavati i obavještavati vas, na vreme, o svemu što radimo i, nadam se, o uspesima koje postižemo«. U potpisu samo ime i prezime pošiljaoca, tako da ne znam je li mi pisao predsjednik države, predsjednik partije ili jedan građanin. Obavještavam ga da ne troši novac na moje privatno obavještavanje, za to služi »sretni i ružičasti TV« gdje je on stalni gost. A vas, štovani čitatelji, pitam: »biste li ovo pismo stavili u prozor«?

Mijenjaj stanicu, ne odluku!

Drugo lice SUBOTICE

I pored toga što je definirana kao službeno pismo, ćirilica danas u Srbiji dijeli sudbinu javanskog nosoroga, kalifornijske pliskavice ili amurskog leoparda – prijeti joj izumiranje! Takav, ako ne još i gori, dojam može steći čak i slučajni slušatelj jednog lokalnog radija nakon reklame nepoznatog autora, koja se vrti zajedno s ostalima u ovo predblagdansko vrijeme. Ime radija namjerno nećemo spominjati kako mu i sami ne bismo davali besplatnu reklamu, ali dovoljno je reći da je riječ o »mediju« s »uređivačkom politikom« baziranom na postavljanju cjelodnevne muzičke play liste, koju svakog sata prekidaju ultrakratke agencijske vijesti iz zemlje i svijeta i koji je zbog toga dozvolu za emitiranje bez problema pronašao na 88,.... megaherca.

E, na tom »gradskom« radiju – koji gradske teme izbjegava u najširem luku – ovih se dana, »posle Kikija« i ostalih »samo hitova«, može začuti uznemirujući apel: »spasimo ćirilicu« uz sugestivni zaključak slušatelju da, ako već i piše nekim drugim pismom (klinastim ili glagoljicom, recimo), »promijeni odluku« i prijeđe na pisanje pismom starostavnim i staroslavnim kojim se služila čak i većina nepismenog stanovništva u XII. vijeku, uključujući tu i (nepismene) vladare. Nisu anonimnom autoru reklame pomogle ni akcije *Zavetnika* da se sačuva ćirilica u Kragujevcu, uzaludna je bila ista akcija članova novinarske sekcije u jednoj osnovnoj školi u Lučanima, radionica s istim nazivom koju je povodom Međunarodnog dana pismenosti u Trebinju organizirao aktiv žena SNSD-a ostala je bez rezultata, a kome se to uopće na *Pinku* ljetos obraćao ministar kulture i informiranja **Vladan Vukosavljević** reklamirajući set pogodnosti koji se korisnicima ćirilice besplatno nudi u paketu nazvanom »Izmena Zakona o jeziku i pismu«?

Ili je cilj ove reklame usmjeren baš na Suboticu, kao grad za kog se sumnja da je i pored svega navedenog ostao imun na mitove i dosljedan u tome da većina njegovih pismenih stanovnika »ne promijeni odluku« i svoju privatnu korespondenciju (uključujući tu i potpis) i dalje onečišćuje latinicom, kao pismom bez pravog nacionalnog pedigrea?

Ne može se, naravno, od EPP službe ovog radija očekivati da se bave dubinskim porukama reklame i postave sofisticirano pitanje o suštini njezinog sadržaja. Nee! Pa, čovjek dođe u ured, kaže sadržaj reklame, plati ju, netko ju u studiju pročita i riješena stvar. Može sljedeći. Pa još ako se sadržaj takve reklame – bila ona agresivna i primitivna, nebitno – u dlaku poklapa s državnom proklamiranom akcijom koja je provedena u formu zakona... e da vidim majčinog čistunca koji će u njoj naći nešto neprilično.

A što, recimo, da se sadržaj reklame promijeni i da se sugestivna poruka na skali osjetljivosti pomjeri za nijansu više i da se »promjena odluke« odnosi na nacionalnost, vjeroispovijest (uključujući tu i ateiste), seksualno opredjeljenje, izbor hobija ili neku drugu stvar koja zadire duboko u sferu privatnog prava na izbor? Bi li i onda u »redakciji« neimenovanog radija vladao drijemež dok s play liste idu jezično bedaste reklame poljoprivrednicima na kojoj adresi da kupe sjeme, pa poslije sve to proslave u jednom restoranu s autentičnom ovdašnjom kuhinjom? Bi li ih usred toga probudio dramatičan apel: »spasimo pravoslavlje« i bi li nakon poziva slušateljima da »promijene odluku« i glavni urednik promijenio odluku i odmah naložio skidanje reklame?

Koga god zanima odgovor na ovo fantastično pitanje neka potraži *Klupče*, »moju prvu bunjevačku gramatiku od 1. do 4. razreda osnovne škole«. Tamo je odluka već promijenjena. Dobrovoljno.

Z. R.

Od 10. prosinca .RS domena više vrijedi

Poslovica kaže »Vrijediš onoliko koliko jezika govoriš«, a .RS domena će od 10. prosinca »govoriti« čak 13 jezika, podržanih specifičnim slovima iz pripadajućih pisama. Osim slova iz srpskog, nazivi .RS domene će moći sadržati i slova iz hrvatskog, albanskog, bošnjačkog, češkog, njemačkog, mađarskog, crnogorskog, romskog, rumunjskog, slovačkog, slovenskog i vlaškog jezika. Time se i .RS domena priključuje velikoj svjetskoj porodici IDN domena, u okviru kojih je trenutno registrirano oko 7,5 milijuna IDN naziva domena.

Nazivi koji sadrže bilo koje slovo više u odnosu na engleski alfabet (tj. ASCII kod), nazivaju se IDN (Internationalized Domain Name), a 10. 12. 2018. u 12:00 počinje početni period registracije IDN naziva u okviru .RS domene.

Višejezičnost na internetu je globalno opredjeljenje. IDN se kao internet pojam pojavio još 1996., da bi 2000. bila omogućena registracija IDN naziva u okviru .COM i .NET domene. Već sljedeće godine su i nacionalne domene najvišeg nivoa počele s registracijom IDN naziva, a prva među njima bila je japanska JP domena. Godine 2003. je ICANN, organizacija koja upravlja globalnom strukturom interneta, usvojila IDN standard, a te iste godine, na 32. sjednici Generalne skupštine UNESCO-a u Parizu, usvojena je preporuka kojom se, među ostalim, sugerira promocija i ravnopravno korištenje različitih jezika i pisama na internetu. Te 2003. su i prvi europski na-

cionalni registri, poljski i švedski, omogućili registraciju IDN naziva domene. Godine 2004. su to učinili i austrijski, švicarski, njemački, danski, mađarski, islandski, talijanski, latvijski i norveški. Tako je internet ušao u svoju višejezičnu fazu.

Činjenica je da svaki narod teži da na internetu koristi svoje nacionalno pismo, i to ne samo u okviru sadržaja, već i u okviru naziva domene. Prateći svjetske trendove, RNIDS je još 2012. omogućio registraciju ćiriličnih naziva u okviru .SRB domene, a sada će u okviru naziva .RS domene omogućiti uporabu šireg skupa latiničnih slova koja se koriste u Republici Srbiji.

U početnom razdoblju registracije pravo da registriraju IDN domenu će imati samo registranti postojećih .RS domena. Njima će biti omogućena registracija novog IDN naziva .RS domene koji na određenim pozicijama umjesto ASCII slova ima odgovarajuća »IDN slova« koja ranije nisu bila na raspolaganju (npr. »č« ili »ć« namjesto »c«, »š« namjesto »s« itd). Također, svi koji u ovom razdoblju registriraju novu .RS domenu, na temelju te domene će imati pravo registrirati odgovarajuću .RS IDN domenu. Bilo da je .RS domena registrirana prije ili poslije 10. 12., .RS IDN domena se registrira kod ovlaštenog registra kod koga je već registrirana odgovarajuća .RS domena.

RNIDS-ove nadoknade za registraciju .RS IDN domene bit će iste kao i nadoknade za registraciju odgovarajućih .RS domena, u svim domenskim prostorima (.RS, .CO.RS, .ORG.RS, .EDU.RS, .IN.RS).

Detaljnije informacije o proceduri registracije IDN naziva .RS domene možete pronaći na [viševedi.rs](#).

Bobuline borbe

**Borba sa strijelama natopljenim
u muljevitim močvarama**

Borba s birokracijom i ministarstvima

U nastavku članka Bobula govori o tome da mu je, uz velike troškove, trebalo tri godine uvjeravanja ministra Barossa kako je izdavanje dozvole za 'gradsku željeznicu' u interesu razvoja grada, iako će u dijelu koji vodi na Palić ona biti konkurencija državnim željeznicama, što mu je i uspjelo 1888. Pošto je dozvola bila osigurana, pristupio je namicanju potrebnih novčanih sredstava, ali to nikako nije napredovalo jer se svaka banka 'sablajžnjavala' – kako kaže Bobula – da grad sa svoje strane ničim ne doprinosi izgradnji vlastite željeznice. Na kraju, uspio je pridobiti jednu banku koja je bila voljna osigurati potreban novac onda kada se osnuje dioničarsko društvo, vlada odredi visinu dioničarskog kapitala, a ove dionice budu predane banci u залог uz osobnu imovinsku garanciju. Naravno, zbog ovih se okolnosti Bobula morao obratiti ministarstvu trgovine. Povodom toga Bobula kaže:

»Za ovo sam se, naravno, morao obratiti Ministarstvu trgovine. Moju molbu ministar nije htio uvažiti i još me je svojom uredbom broj 43321/893 dao goniti krivično, jer sam imao hrabrosti održati skupštinu u cilju formiranja dioničarskog društva, iako sam na temelju uredbe broj 10218/890 od njegovog prethodnika na to imao neosporivo pravo. Uzalud sam se prepirao s ministrom da će onemogućiti izgradnju željeznice, a i mene materijalno upropastiti ako ne odobri uvjete banke. Ministar je ostao neumoljiv.«

Nakon toga, nabroja sve one administrativne zavrzlake kroz koje je trebalo proći u pojedinim resorima ministarstva i između ostalog kaže i sljedeće:

»Na moj podnesak ministar je 20. siječnja 1894. najzad utvrdio dioničarski kapital i obećao da će prihvatiti uvjete banke. Ali tada je već bilo kasno, jer nakon ovakvih odugovlačenja banka nije htjela ni čuti o zaključivanju posla, jer je ovakvim postupkom ministra potpuno izgubila povjerenje u posao – tim više jer je ministar i tada, dugo, mjesecima tek nakon skupih dogovora i minucioznih prijemata utvrdio dioničarski kapital.«

Atila Dunderski

Svoje viđenje nastalog spora s Vermesom i probleme vezane za izgradnju subotičke električne željeznice Bobula u članku »Pro domo« nastavlja ovim riječima:

»Nakon velikih, često lijepo odgojenim ljudima nepriličnih borbi i nadljudske strpljivosti, višegodišnjih pljuskovito sručenih napada na mene, najzad sam uspio zaključiti ugovor s gradom po kojem, kao prvo, grad daje potrebne površine za električnu željeznicu koja vodi do kupališta Palić, ali grad sa svoje strane neće odobriti nikakvu materijalnu pomoć poduzeću. Usprkos ovako nepovoljnoj situaciji, ipak zbog mojih idealističkih ideja: u interesu građana stvoriti veliku stvar – ne odustajući, pokušao sam osnovati električnu željeznicu. Iz vlastitih novčanih sredstava financirao sam sve pripremne radove, odnosno pokriva sam sve troškove koji su iskrslili oko ovog posla i to je tih godina premašivalo 15.000 forinti.

Godinama sam trpio napade strijela natopljenih u muljevitim močvarama (sic!; ovdje Bobula očito aludira na učmalost grada i njegovih rukovodećih predstavnika – protivnika svega novoga – nazivajući ih strijelama natopljenim u muljevitim močvarama, op. a.), ali sam s čvrstom odlučnošću trpio, jer me je oduševljavala ideja da mojim radom čim izuzetne usluge građanima jednog grada Alfölda – i bio sam tako budalasti idealist da sam vjerovao i to, odnosno uživao sam se u to da će subotičko građanstvo zbog značaja i veličine svojih posjeda biti nositelj stvaranja nezavisne srednje klase u Ugarskoj i pri tome moći će i da stane na čelo građanstva utičući tako na cjelokupno usmjerenje mađarskog društva. Tko živi za neku ideju, taj gubi svoju ličnost. Tako sam i ja bio sa subotičkim prilikama to se i meni dogodilo«.

U daljem tekstu slijede rečenice, ne baš pohvalne za Subotičane i Suboticu.

»Ako bi netko ili neki grad zaslužio da ga ne sude iz tako idealističkog gledišta, onda su to svakako grad Subotica i njeni rukovodioci (jer, pa valjani »bunjo« još spava), nisu zavrijedili da ih vagam idealistički – i najmanje zavrjeđuju da bilo tko za njih izgubi svoju ličnost i da zbog njih živi za ideje. Želim napredovati drugačijim putem. Nego, ja sam se sa svoje strane odrekao 'kulturne misije' i još ću i unucima preporučiti, da ako ikada budu proputovali kroz Suboticu, da čak i ne izlaze iz željezničkog vagona.«

Kada usporedimo analizu novinskih članaka iz ovog teksta i neka sadašnja događanja, naročito ona sa »sposobnim« pojedincima, nameće se nekako samo od sebe da za Suboticu izgleda i danas važi latinska izreka – *nihil novi sub sole* – ništa novo pod suncem.

Predstavljen roman Milovana Mikovića *Nocturno*

Omaž ljubavi i ovdašnjim velikanima

Unizu vrlo plodotvornih književnih radova, eseja, romana i poezije subotičkog pisca **Milovana Mikovića** stigao je i njegov roman *Nocturno* iz trilogije *Limes* (*Potonulo ušće*, *Nocturno* i *Otići nekamo*), koji predstavlja veoma zanimljiv i samosvojan pokušaj sagledavanja stvarnosti Subotice, likova i događanja iz mučnih i mračnih godina II. svjetskog rata, rekao je ravnatelj Gradske knjižnice Subotica i moderator književne večeri **Dragan Rokvić** na početku predstavljanja najnovije Mikovićeve knjige, održanog u srijedu, 28. studenoga, u čitaonici spomenute kulturne ustanove.

Ukrštanje s historiografijom

Podsjećajući kako su prije 30-ak godina **Petar Vukov** i **Radomir Babin** pobrojali do tada nastale tzv. subotičke romane, Rokvić je ovom prigodom istaknuo kako je Milovan Miković prvi koji je odlučno, romanesknim sredstvima progovorio o danima okupacije i

o tom sumornom vremenu. To što djelo prožimaju pojedinosti iz povijesti, kod autora i nije novina, ali značajno u Mikovićevu stvaralaštvu, prema mišljenju moderatora, je to što u svom posljednjem književnom djelu narativnu liniju vrlo jasno i izravno ukršta s historiografijom.

Potvrđujući ovu konstataciju, autor je objasnio kako je razlog tomu svojevrsan pritisak cjelokupne građe koju je obujmio i iščitavao više od dvadesetak godina, koliko su trajale pripreme za nastanak *Nocturna*, jer su saznanja i dojmovi tada već u mnogo čemu bili posve uobličeni ili odveć snažni, i nije bilo lako oduprijeti im se, budući da su doslovce tražili sebi mjesto i na stranicama knjige.

Na pitanje zbog čega se opredijelio svoju pozornost posvetiti upravo ovom povijesnom razdoblju, početku II. svjetskog rata, Miković je odgovorio:

»Ima više razloga. Jedan od njih je paralela s ratom koji nas je tu nedavno zahvatio, a takvi se požari mogu, možda, ponovno zbiti.

Milovan Miković je prvi koji je odlučno, romanesknim sredstvima progovorio o danima okupacije i o tom sumornom vremenu. To što djelo prožimaju pojedinosti iz povijesti, kod autora i nije novina, ali značajno u Mikovićevu stvaralaštvu, prema mišljenju Dragana Rokvića, je to što u svom posljednjem književnom djelu narativnu liniju vrlo jasno i izravno ukršta s historiografijom

Klara Dulić, Milovan Miković i Dragan Rokvić

To su sukobi koji se ovdje znaju dogoditi 'iz čista mira'. A posebice činjenica što su samo brojčano mali narodi poput Hrvata, Mađara i Srba u značajnoj mjeri pridonijeli sveopćoj uljudbi – kulturi, umjetnosti i znanosti – te se i mi kao njihovi sljednici još itekako imamo prava, a i trebamo se zapitati: kome su zapravo bili potrebni stanoviti savezi što su ih svojedobno sklapale pojedine ratne vođe, nanoseći tešku štetu i nacionalnim interesima u jednoj povijesnoj etapi ispunjenoj zločinima, stradanjima i patnjom. U jednom će sloju romana ostati zapisana i svjedočenja o postupcima proizašlim iz ljubavi u ratnim uvjetima, na što su me potaknula pojedinačna, pa i neka osobna iskustva, promatrajući što sve supruga poduzima, žrtvujući se, zapravo, kako bi naša tada još sasvim mala djeca izbjegla trpljenja (a s njima i odrasli), ne pristajući na stajališta ratne psihoze, namećući ponašanje, kao da je (bezmalu) sve u redu i kao da okolo ne jezde krstareće rakete.»

Miković se u svom najnovijem djelu pozabavio i šarolikom etničkom mapom Subotice, a na Rokvićevo pitanje u kolikoj nas mjeri ta mapa omogućava odnosno onemogućava, Miković je rekao kako je ta šarolikost dobra, sve dok zbog nje drugi ne stradaju.

»A to se događalo. Svašta se tu događalo. Čuli su se pucnji tijekom cijele noći, a ujutro, moj otac, premda (kratko vrijeme) visokopozicionirani policijski djelatnik nije smio znati tko je i zašto pucao. Uvijek bi se našao onaj Netko iznad i njega i Netko koji bi odlučno opovrgnuo bilo kakvu noćnu pucjavu dok su se masovne rake sve više punile mrtvima. Ili, što ćemo sa subotičkim i inim Židovima? Još uvijek nismo dobili sve potpune odgovore o njihovom masovnom, monstruoznom ubijanju i stradanju. Još uvijek ima novih slučajeva. Što ćemo s onim Hrvatima kojima je suđeno samo zato što su bili Hrvati i katolici?«, zapitao se on.

Najavljujući svoj sljedeći roman, Milovan Miković je rekao da će u njemu također biti dodira s tom povijesnom istinom (ali iz jednog nužno drugog kuta), »istinom koje uistinu nema, jer je i ne može biti dokle god će i dalje svatko samo svoje viđenje i interpretaciju smatrati jedino mjerodavnom slikom prošlih vremena. Ali ako naučimo sagledati društvene procese i njihove posljedice i očima onih s kojima se ne slažemo, postoji mogućnost da smo na dobrom putu, da vidimo i sami sebe, svoje interese i potrebe«.

Upravo je o tome riječ u romanu u nastanku pod naslovom *Potonulo ušće* što ga Miković privodi kraju. To je knjiga o gradu, u ko-

joj se autor bavi pojedinim etapama njegovog razvoja, a počinje i završava s onim ludim pilotom koji je avion krcat putnicima zabio negdje u Alpima kako bi svladao vlastiti strah od letenja.

»Ovaj grad je u po nečemu nalik tome avionu, u kome žive divni, pametni, dobri ljudi ali i nekolicina budala koje bi da nas sunovrate među lednike u zamrznute labirinte Alpa. Moramo se naučiti čuvati od takvih ljudi s kojima smo prinuđeni naučiti dijeliti život u ovom podneblju«, poručio je na koncu Miković.

Roman grada i čovjeka

Kratak prikaz romana *Nocturno* ovom je prigodom dala profesorica književnosti **Klara Dulić**, ističući kako se radi o jednom, prije svega, povijesnom romanu.

»Polazeći najprije od samoga naslova, čitatelj će napraviti mentalnu bilješku: očekuj noć, noćna raspoloženja, nešto tamno. I doista, neće pogriješiti. Nokturno je obojio i preplavio ovaj roman. Noć i tama prelili su se izvan svojih granica i zavladao slobodnim kraljevskim kotar-gradom. Opet pred sobom imamo roman grada i čovjeka... I svi su razumjeli riječi drugoga i slušali riječ drugoga. Premda govoreći različitim jezicima, veselilo ih je što se razumiju. Likovi koji žive u istome gradu, rođeni su u istome gradu, govore različitim jezicima, ali se međusobno razumiju. Alegorija naglo kreće u suprotnome smjeru. Govoreći različitim ili čak i istim jezikom počinju se nerazumijevati. I ne, to se ne događa na razini govornoga jezika, već na značenjskome polju. Diskurs rata i diskurs mira ulaze jedan u drugi i ono što je do jučer značilo jedno, sada znači drugo... Drugi važan motiv koji se nametnuo tijekom čitanja jest motiv pronalaska rukopisa. Ovakav predložak, uz nepoznato, neutvrđeno autorstvo daje okvir priči koja se uspješno održava na žici između povijesnih, utvrđenih činjenica i fikcije. Svijet djela ovako nije samo dokument o jednome vremenu, ono je roman o malom čovjeku u jednom vremenu velikih društveno-političkih promjena, točnije rečeno iskliznuća. Ovaj roman je prije svega velika priča, s čvrstim tematsko-motivskim vezama. Kojim god putem čitatelj krenuo, čemu god se predao, romaneskni tok će ga voditi kroz jedno razdoblje nemira i noćne tmine...«

I. Petrekanić Sić

POZIVNICA

PRAZNIK HRVATSKE ZAJEDNICE

DAN IZBORA PRVOG SAZIVA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

obilježit ćemo svečanom akademijom u petak, **14. prosinca 2018.** godine s početkom u **19 sati** u Velikoj vijećnici **Gradske kuće** u **Subotici** (Trg slobode 1).

Tradicionalno, na ovoj će svečanosti biti uručena priznanja: *Ban Josip Jelačić* za društveni rad u hrvatskoj zajednici, *Dr. Josip Andrić* za doprinos hrvatskoj kulturi i *Pojo Kujundžić* za doprinos u obrazovanju na hrvatskom jeziku.

Nakon programa, u holu ispred Velike vijećnice bit će upriličen prigodni domjenak. **Srdačno Vas očekujemo!**

Hrvatsko nacionalno vijeće

7. prosinca 2018. 21

Manifestacije HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića

Budni čuvari svoga govora

Ikavica je najrasprostranjeniji hrvatski govor, a na jednom mjestu sve oblike ikavice predstavlja hrvatska udruga iz Stanišića

HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića prošlog vikenda održalo je svoje tradicionalne manifestacije Likovnu koloniju *Ivan Gundić Čiso Dalmata*, Književno-pjevačko veče Ikavica – govor hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata i obilježavanje 73. obljetnice kolonizacije Hrvata iz Dalmacije u Vojvodinu.

Od Subotice do Dalmacije

Ikavica se na ovim prostorima vezuje za bunjevačku i šokačku skupinu Hrvata, ali ikavica je i govor hercegovačkih, dalmatinskih, bosanskih i ličkih Hrvata. I dok bunjevačke i šokačke udruge na svojim manifestacijama uglavnom promoviraju »svoju« ikavicu, HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića odlučio je da na jednom mjestu pokaže sve oblike ikavice – iste, a opet različite.

»Naša manifestacija je Ikavica – govor hercegovačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata. Prva je održana 2010. godine i prve dvije godine kroz stručna predavanja željeli smo sudionike naše manifestacije upoznati s činjenicom da bunjevačka i šokačka ikavica nisu jedini oblici ikavice, da je ona materinski govor i drugih hrvatskih skupina i da je ikavica postojala u sva tri narječja hrvatskog jezika. Malo je njih znalo da ikavica postoji i u kajkavskom narječju. Nakon te dvije godine htjeli smo proširiti naš program, učiniti ga zanimljivijim pa smo

u njega uvrstili i nastupe pjevačkih skupina, pjesnika, folklornih skupina i glazbenih sastava. Uspostavili smo suradnju s Kulturno-umjetničkim središtem iz Sinja koji nam dovodi pjevače rere; želja nam je da se u Stanišiću čuje i bosanska ikavica. Dok to ne uspijemo, taj duh bosanske ikavice ove godine dočarali smo jednim nastupom KUD-a iz Bosanskog Broda koje je izvelo dva kola uz šargiju«, kaže predsjednik HKD-a *Vladimir Nazor* **Ivan Karan**.

Ove godine u programu su sudjelovali gajdaš **Filip Golubov** iz Gajića (Hrvatska), *Kraljice Bodroga* i *Bodroški bečari* iz Monoštora, koji su osim tradicijskog pjevanja iz Monoštora izveli i plesove iz Mirlović zagore, slavonski pjesnik **Joza Bebrinski**, **Marko Križanović** iz Subotice otpjevao je nekoliko bunjevačkih pjesama, etno grupa iz Širokog Brijega *Sinovi Hercegovine* u Bačku je donijela zvuke gange i dipli, note klapskih dalmatinskih pisama klapa HKD *Jelačić* iz Petrovaradina, dok je KUD *Brodski biseri* iz Bosanskog Broda odigrao dva kola uz šargiju. Dio *Večeri ikavice* bila je i izložba suvenira – alata i pokućstva koje se nekada koristilo u okolici Sinja.

»Tu je bukara, posuda od drveta iz koje se pije vino i ta posuda se koristila prije čaša. Izrađena je od dalmatinske smrike i upravo to drvo daje posebnu aromu vinu. Tu su i drvene žlice koje su se koristile za jelo, zatim zdjela – posuda iz koje je jela cijela obitelj prije nego što su se počeli koristiti tanjuri, sinija i tronošci. Zdjela bi se stavljala na okruglu siniju i oko sinije je sjedala obitelj i tako se objedovalo. Vidite da sinija i tronošci imaju po tri noge, kako bi mogle stajati i na neravnom podu. Tu je i stap – posuda u kojoj se pravio maslac. Tuče se vrhnje i kiselo mlijeko i tako se nekada pravio pravi maslac. Od deset litara kiselog mlijeka dobije se oko pol kilograma maslaca«, nabroja dio

onoga što je donio u Stanišić **Jozo Bešlić** iz Potravlja kraj Sinja.

Migracije

Međusobno nepoznavanje i odsustvo jasnih slika o nama samima, to je do nedavno bila karakteristika hrvatske zajednice u Srbiji. U međuvremenu neka razdoblja su pojašnjena, a ljudi su osviješteni da u heterogenoj strukturi hrvatske zajednice njen dio čine i dalmatinski i hercegovački Hrvati, kazao je **Tomislav**

Pjesnički natječaj

Na natječaj za izbor najljepše pjesme na ikavici hrvatskih pjesnika rođenih u Srbiji pjesme je poslalo 15 autora. Po izboru **Mirka Kopunovića**, pjesnika iz Subotice, prva nagrada dodijeljena je **Josipu Dumendžiću Meštru** iz Bođana za pjesmu *Šutnja*, druga nagrada dodijeljena je **Aniti Đipanov-Marijanović** iz Monoštora za pjesmu *Blagoslovita bila tvoja tišina*, a treća **Mariški Pravdić** iz Lemeša za pjesmu *Ruža ikavica*.

Kolonija

HKD **Vladimir Nazor** priredilo je 10. Likovnu koloniju **Ivan Gundić Čiso Dalmata**.

»Željeli smo da na ovu malu obljetnicu okupimo najveći broj slikara i mislim da smo u tome uspjeli. Sudjelovali su umjetnici iz Mađarske, Hrvatske, Subotice, Sombora, Beograda. Od prve kolonije surađujemo s likovnom udrugom *Croart* iz Subotice. Na ovoj koloniji urađeno je petnaestak radova koji ostaju u fundusu Društva«, kaže **Karan**.

Žigmanov, ravnatelj ZKVH-a na obilježavanju 73. godišnjice kolonizacije Hrvata iz Dalmacije u Vojvodinu.

»Tijekom kolonizacije nakon Drugog svjetskog rata oko sedam posto koloniziranih u Vojvodinu činili su Hrvati. Najveći broj došao je u Stanišić i Riđicu, ali ih je bilo i u Sivcu, nekim mjestima u Srijemu. Bile su to obitelji iz Dalmacije, a manji broj obitelji iz Hercegovine došao je u Plavnu i Bezdan. Jedan broj ljudi vratio se nazad, jer se nije mogao adaptirati. Za one koji su ostali ovdje, 90-te godine bile su tragične i zbog etnički motiviranog nasilja dio Hrvata morao se vratiti u zavičaj predaka«, kazao je **Žigmanov**.

On je podsjetio da je XX. stoljeće stoljeće velikih migracija hrvatske zajednice. Prvi dolasci Hrvata bili su još 1921. godine i to su takozvani optanti, Hrvati iz Bajskog trokuta koji su podupirali ideju da i Baja (Mađarska) postane dio Kraljevine SHS.

»Između dva svjetska rata na teritorij Vojvodine došla je skupina Hrvata iz Istre pod pritiskom nadirućeg fašizma. Tijekom velike gladi u Hercegovini i Dalmatinskoj zagori, 30-ih godina prošlog stoljeća, franjevci su organizirali akcije spašavanja djece koja su slana prije svega u Slavoniju, ali i na područje Bačke, prije svega u Bač i Suboticu. Jedan broj njih je ostao i socijalno se prilagodio u novoj sredini. Došlo je u Bačku, prije Drugog svjetskog rata, u individualnim dolascima i nekoliko mladih intelektualaca«, kazao je **Žigmanov**.

Prislinih migracija s prostora Vojvodine bilo je 90-ih godina, ali i prije jer su na udaru mađarskih vlasti tijekom Drugog svjetskog rata bili optanti, posebice oni viđeniji pripadnici hrvatske zajednice. Migracije Hrvata iz Vojvodine događaju se i posljednjih desetljeća i motivirane su ekonomskim razlozima.

Z. Vasiljević

Tjedan u Somboru

Gdje je nestala međuseoska solidarnost?

Gradska uprava Sombora priopćila je koncem studenog da je završeno glasovanje o tome u što će se utrošiti dio gradskog proračuna, onaj malecki dio za čije trošenje su pitani neposredno građani. Odlično zamišljeni proces donio je (ne)očekivane rezultate. Naime, prvi krug anketiranja urađen je od 10. do 20. listopada i tada je prikupljeno 80 raznoraznih prijedloga za trošenje dijela novca građana Grada Sombora, od kojih se prvih pet našlo na listiću za završni proces glasovanja. On je uslijedio u istom razdoblju u studenom. Iako je tiskano 29.000 listića, iskorišteno je samo 5.242, dok je putem elektroničke pošte glasovalo 679 građana gradskog područja Sombora, što je u zbiru dalo nešto manje od 6.000 glasova.

Za našu zajednicu ovo je bilo iznimno značajno glasovanje. Naime, iznimno jakom promidžbom i primjetno značajnim agitiranjem struktura mjesnih zajednica (te aktivista među njihovim glasačima), u prvih pet prijedloga projekata našao se projekt uređenja Doma kulture u Beregu (koji je u prvoj rundi glasovanja imao daleko najviše glasova – 166) i uređenja Doma kulture u Monošturu (četvrto mjesto s 38 glasova). Među prvom petorkom bili su i rekonstrukcija knjižnice u Čonoplji, izgradnja šetnice i osvjetljenja uz kanal DTD u Somboru od restorana *Slon* do plaže na *Tromeđi* (za što se tada zalagalo samo 84 Somborki i Somboraca), te također somborski projekt uređenja dijela Subotičke ceste.

Stanoviti dio poreza na imovinu koji plaćaju građani koji žive na području Grada Sombora ipak neće otići ni na bereški ni na monoštorski dom kulture. Gle čuda – pobijedio je somborski projekt izgradnje šetnice pored kanala (2.235 glasova u drugom krugu, odnosno 37,6% glasova). Što se, zapravo, dogodilo? Početna (izlobirana ili na drugi način osigurana) solidarnost među mjesnim zajednicama, uz pojedine druge vrste aktivnosti ne baš lako opisive, donijela je Beregu prvu poziciju. Ta ista solidarnost ubrzo se pretvorila u surovo natjecanje, u kojemu Berešci, sami, sve da su to i htjeli, pa čak i da su svi glasovali, nisu imali nikakvu šansu pred naprasno probuđenim i za glasovanje naoštrenim Somborcima, kojih ima 48 puta više nego Berežaca. Što se dogodilo sa solidarnošću među selima? U drugom krugu je, čini se, netragom nestala.

Odlična zamisao o participatornom (sudioničkom) trošenju sredstava gradske kase ovakvim je načinom glasovanja u priličnoj mjeri postala ogoljenim poljem za trgovinu interesima. Tko bi, i zašto, primjerice iz Stapara ili Telečke, glasovao za bereški ili monoštorski prijedlog? Zašto, ako već njihov nije prošao? A i kako da prođe, koliko god on bio dobar, kada utjecaj na ishod u prvom krugu nije mogao biti osiguran. Što ako neki prijedlog, koji je u prvom krugu dobio samo par glasova (jer nije poduprt glasačkim strojem lokalne razine), ima daleko veći značaj od osvijetljene šetnice za Somborce, ljubitelje kanalskih obala? Što ako je proradila neka druga vrsta inata prema Beregu i Monošturu? Odgovori na ova pitanja morat će se dati prije nego li započne novi ciklus ovog suštinski demokratskog projekta. Do tada – čekamo ugodnu za šetnju i osvijetljenu kanalsku obalu na periferiji »zelenoga grada«.

Marko Tucakov

Nova strana *Glas Banata* u tjednom listu *Zrenjanin*

Afirmacija hrvatske zajednice u Banatu

Projekt će se realizirati od studenoga do lipnja iduće godine i izlaziti će jednom mjesečno, nezavisno od donacija i podrške, rekao je ravnatelj tjednika *Zrenjanin* Dalibor Bubnjević

Osim postojećih strana na mađarskom, rumunjskom i slovačkom jeziku, od studenoga u listu *Zrenjanin* izlaziti će, jednom mjesečno, nova strana na hrvatskom jeziku *Glas Banata*. Tim povodom su u ponedjeljak, 3. prosinca, Redakciju lista posjetili veleposlanik Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota**,

ovaj projekt ne bi bio realiziran. Uvjeren sam kako će pripadnici hrvatske nacionalne manjine putem ove stranice dobiti kvalitetan informativni sadržaj i da je ovo početak jedne dobre suradnje između Srbije i Hrvatske», izjavio je veleposlanik Gordan Bakota.

 Goran Kaurić, Velimir Pleša, Gordan Bakota i Čedomir Janjić

 Gordan Bakota i Dalibor Bubnjević

predsjednik Udruge banatskih Hrvata **Goran Kaurić**, opuno-moćeni ministar **Ivan Sabolić**, generalni konzul **Velimir Pleša**, konzul prvog reda **Mihael Tomšić**, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić** i gradonačelnik Zrenjanina **Čedomir Janjić** sa suradnicima.

Nositelj projekta je Udruga banatskih Hrvata, a partneri su asocijacija *Banat info* i Udruženje građana *Kormilo*.

»Izlazak ove strane od velikog je značaja za sve Hrvate koji žive na području srednjeg Banata, ali i za građane Zrenjanina. Nastala je kao spoj zajedničkog rada Hrvatskog nacionalnog vijeća i gospodina Gorana Kaurića čiji je doprinos zaista velik, ali i Grada Zrenjanina na čelu s gradonačelnikom Janjićem. Posebnu zahvalnost dugujemo glavnom i odgovornom uredniku lista *Zrenjanin* **Daliboru Bubnjeviću**, bez koga

O temama koje će biti zastupljene, ali i realizaciji ovog novinskog projekta govorio je ravnatelj i glavni i odgovorni urednik lista *Zrenjanin* Dalibor Bubnjević.

»Stranica na hrvatskom jeziku je četvrta stranica na jezicima nacionalnih manjina koja će izlaziti u listu *Zrenjanin* i postat će novo stečeno pravo jedne zajednice koja stoljećima živi na teritoriju Vojvodine. Uspjeli smo dobiti podršku Ureda za Hrvate izvan Hrvatske, ali i od Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave Republike Srbije. Grad Zrenjanin na čelu s gradonačelnikom Janjićem je također podržao naše aktivnosti i siguran sam da ova stranica neće predstavljati samo jednu projektnu aktivnost nego model i uzor na

koji će se ugledati i druge sredine«, istaknuo je glavni i odgovorni urednik lista *Zrenjanin* i dodao da će se projekt realizirati od studenoga do lipnja iduće godine i da će strana izlaziti jednom mjesečno, nezavisno od donacija i podrške.

Strana će obuhvaćati sve aktualne teme koje se odnose na nacionalni identitet, kulturu, tradiciju, ali i probleme s kojima se susreće hrvatska nacionalna manjina.

Koliko će ova novina pridonijeti Udruzi banatskih Hrvata rekao je predsjednik te udruge Goran Kaurić.

»Zahvaljujem se svima koji su nam preko projekta odobrili pomoć kako bi ova stranica u listu *Zrenjanin* bila uspješno realizirana. Siguran sam da je ovo jedan lijep početak koji će afirmirati hrvatsku zajednicu u Banatu, a i šire«, kazao je on.

(www.listzrenjanin.com)

Promocija drugog, dopunjenog izdanja knjige *Surčin kroz povijest*

O povijesti župe i Hrvata u Zemunu

U dvorani Zajednice Hrvata Zemuna *Ilija Okrugić* u Zemunu u srijedu, 28. studenoga, održana je promocija drugog, dopunjenog izdanja knjige *Surčin kroz povijest* autora **Marka Kljajića**. Za ovu knjigu župnik Kljajić dobio je nagradu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomo Vereš* za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike za razdoblje od 2010. do 2013. godine.

Književna večer bila je posebno posvećena važnom poglavlju knjige koje govori upravo o povijesti zemunske župe Uznesenja Blažene Djevice Marije, te povijesti Hrvata u Zemunu. Zemunska i surčinska

Nebojša Đokić, Marko Kljajić, Tomislav Žigmanov i Irena Obradović

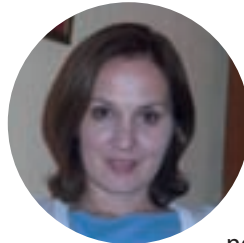
župa povezane su razdobljem kada je surčinska župa bila pod upravljanjem zemuskog župnika sve do 1938. godine. O knjizi su, osim autora, govorili i ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**, recenzent knjige prof. **Nebojša Đokić** i dekan zemuskog dekanata preč. **Jozo Duspara**.

Književna večer održana je pod pokroviteljstvom Veleposlanstva Hrvatske u Beogradu, a knjiga *Surčin kroz povijest – dopunjeno izdanje*, objavljena je uz financijsku podršku Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

S. D.

Tjedan u Srijemu

Vrijeme nade i praštanja

Pred nama su božićni blagdani, vrijeme nade, praštanja i okupljanja najbližih, čemu se najviše radujemo. Vrijeme adventa najljepše je razdoblje u godini koga svi s nestrpljenjem iščekujemo. Ono

najvažnije čega se trebamo podsjetiti u ovo vrijeme jesu obitelj i kvalitetno provedeno vrijeme, koje ništa ne može zamijeniti. Tim trenucima radujemo se svi, pogotovo one obitelji čiji su članovi tijekom cijele godine daleko od svojih domova. S nestrpljenjem brojimo dane do njihovog dolaska, kada će ugođaj božićnih blagdana biti potpun i obitelj konačno biti na okupu. A da su pred nama božićni i novogodišnji praznici podsjećaju nas i raskošno okićene ulice gradova u Srijemu. Šarolikost trgova, trgovinskih lanaca i stambenih zgrada podsjećaju nas da lagano s novim nadama, koračamo u novu godinu. Već lagano sumiramo i rezultate svog rada, svojih uspona i padova i kujemo planove za neke nove pothvate u narednom razdoblju. Također, razmišljamo o željama svojih najbližih i svojih prijatelja i o tome koji bi dar za njih bio najprikladniji, naravno u skladu s financijskim mogućnostima. No, pored svega nabrojanog, prosinac je mjesec kada trebamo biti srdačniji i humaniji i više obratiti pažnju i na druge ljude (na koje često zaboravljamo), a kojima je pažnja njihovih najdražih iz nekog razloga uskraćena. Naše malo, pa bila to i makar lijepa riječ, njima će značiti mnogo. A da ne bismo zaboravili pravi smisao adventa i da nam se vrijeme kada svi trebamo pronaći mir u krugu svoje obitelji ne bi pretvorilo u pravu jurnjavu za darovima, svi bismo se polako trebali podsjetiti njegovog pravog značenja. Na to nas podsjeća adventski vijenac na kojem smo prvu svijeću, svijeću nade, već zapalili. Preostale su još tri: svijeća koja simbolizira mir, treća svijeća radost i četvrta svijeća ljubav. I tako sve do najradosnijeg kršćanskog blagdana Božića. Vrijeme je i da se još jednom podsjetimo da unatoč blještavom šarenilu grada i primamljivim okićenim izlozima trgovina nikad ne zaboravimo na značenje adventskog vremena i na najveću vrijednost svakog čovjeka – njegovu obitelj.

S. D.

Održan godišnji koncert HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice

Malim koracima do **VELIKIH** ciljeva

Prošle godine za godišnji koncert nastupilo je nešto više od četrdeset folklorista, a ove godine njih stotinu

Folklorni odjel Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* održao je godišnji koncert dvije večeri zaredom, 30. studenoga i 1. prosinca, te obje večeri do posljednjeg mjesta ispunio dvoranu Centra.

Ovim koncertom više od stotinu djece i mladih prikazali su publici što su sve naučili i uradili u proteklih godinu dana. Svoje umijeće pokazali su početna skupina, predizvođačka koja je ujedno i najbrojnija, izvođačka, zatim ženska pjevačka skupina *Prelje* i orkestar HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Radost i zajedništvo

Ovoga puta tijekom koncerta prikazivani su kratki filmovi, koje su članovi folklornog odjela snimili ranije, kojima je najavljivana svaka točka a tako je i objavljen koncert. Koliko su djeca uživala u tim pripremama nije potrebno niti spominjati, jer se zapravo radost, zadovoljstvo i zajedništvo moglo vidjeti tijekom ove dvije večeri.

Koncert je počeo, kako i priliči, koreografijom *Bunjevačko momačko kolo*, te su tijekom večeri izvedene i dobro nam poznate bunjevačke igre, Slovački plesovi, Ličko kolo, Plesovi iz Banata, Šopski plesovi, igre iz Srijema, plesovi iz Ukrajine, pjesme i plesovi Međimurja, plesovi Šumadije, kao i Vlaško nadigravanje. Ženska pjevačka skupina izvela je pjesme iz Hercegovine, Slavonije i Vrlike dok se i orkestar predstavio s nekoliko narodnih kola.

Djecu i mlade su i za ovaj nastup pripremili voditeljica folklornog odjela **Senka Horvat** i koreograf **Marin Jaramazović**.

Uspješna godina

Po riječima voditeljice odjela Senke Horvat ova godina bila je izuzetno uspješna. Folklorni odjel imao je brojne zapažene nastupe, sudjelovao je na mnogim manifestacijama, te je imao turneju na hrvatskom primorju, a jedan od važnijih nastupa, koji je otvorio nova vrata suradnje jest gostovanje na koncertu **Šime Jovanovca** u dvorani **Vatroslav Lisinski** u Zagrebu.

»Za ovu godinu mogu reći da samo zadovoljni; pred nama je nova godina u kojoj puno toga planiramo, a ono što nam je najveći cilj jesu turneje i po drugim državama Europe, te se uključiti na prestižne folklorne festivale« kaže Senka Horvat.

Ona je također naglasila kako je ove godine puno urađeno i uloženo u obnovu i restauraciju postojeće nošnje, a to su planovi i za narednu godinu.

U sklopu folklornog odjela djeluje i ženska pjevačka skupina *Prelje*, a odnedavno je s radom počeo i orkestar Centra koji vodi **Tomislav Orčić**. Tijekom jeseni ponovno su se okupili veterani folklornog odjela, te je obnovljena i dječja dramska sekcija.

Svi oni koji bar malo prate ili su i sami uključeni u aktivnosti hrvatskih udruga znaju da je HKC *Bunjevačko kolo* proteklih godina prolazio kroz brojne financijske probleme. Odlaskom voditelja folklornog odjela otišao je i veliki broj djece i mladih, te se prije dvije godine opet počelo ispočetka. Kako je u svom obraćanju na kraju

koncerta rekao predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin** prošle godine za godišnji koncert nastupilo je nešto više od četrdeset folkloraša, a ove godine njih stotinu. On je ovom prilikom zahvalio djeci i roditeljima na ukazanom povjerenju i sve pozvao da se uključe u život Centra, te je najavio kako će HKC *Bunjevačko kolo* uskoro proslaviti zlatni jubilej postojanja i djelovanja.

Ž.V.

Digitalizirani Zvonik i knjige Jakova Kopilovića

SUBOTICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata objavio je nedavno na svom internetskom portalu nove digitalizirane knjiške sadržaje. Objavljena su digitalizirana izdanja katoličkog lista *Zvonik od prvoga broja izašlog u studenome 1994. do broja za studeni 2016. godine*.

Također, u povodu obilježavanja 100. obljetnice rođenja pjesnika **Jakova Kopilovića** (1918. – 1996.), objavljene su i digitalizirane zbirke pjesama ovog autora. Digitalizirano je njegovih 17 knjiga. Portal Zavoda je www.zkvh.org.rs a spomenuti sadržaji nalaze se u odjeljku *Digitalizirana baština* u sekciji *Knjige*.

Održan preposljednji Ciklus ove godine

SUBOTICA – Proteklog vikenda, 1. i 2. prosinca, u Tavankutu i Subotici održan je nastavak ovogodišnjeg *Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini*. Voditelj programa, redatelj **Branko Ištvančić** za ovu je priliku odabrao dva filma **Silvija Petranovića**: *Šegrt Hlapčić* **Ivane Brlić Mažuranić** i *Družba Isusova* **Jiříja Šotole**, što se pokazalo kao pun pogodak, jer su projekcije u Tavankutu i Art

kinu *Lifka* u Subotici bile i više nego dobro posjećene, a nakon projekcija autor je odgovarao na pitanja publike o filmovima koje je režirao.

Program *Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini* organizira Udruga za audiovizualno stvaralaštvo *Artizana* iz Zagreba i ZKVH uz potporu HAVC-a i Ministarstva vanjskih i europskih poslova Hrvatske.

Kako je Ištvančić tom prilikom rekao, sljedeći *Ciklus* bit će održan također u Subotici za vikend uoči Božića.

Z. R.

Skenderovićeve knjige predstavljena i u Zagrebu

ZAGREB – Hrvatsko katoličko sveučilište u Zagrebu priredilo je jučer (četvrtak, 6. prosinca) predstavljanje knjige dr. sc. **Robertu Skenderovića** *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*. O knjizi su, osim autora, govorili: **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj ZKVH-a i sunakladnik knjige te doc. dr. sc. **Mario Bara** s Odjela za sociologiju HKS-a.

Koncert u čast Olivera Dragojevića

SUBOTICA – Koncert u čast jednog od najpoznatijih hrvatskih pjevača **Olivera Dragojevića** bit će održan večeras (petak, 7. prosinca, na dan rođenja nedavno preminule legende) u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici, s početkom u 20 sati. Njegove najveće hitove, tijekom dvosatnog programa, izvest će **Marko Žigmanović** sa svojim bendom. Ulaznice po cijeni od 500 dinara mogu se kupiti u Wine baru *Dolce Vita* i cafeu *Brokat*.

I. P. S.

Godišnji koncert Preprekove pjevačke skupine

NOVI SAD – HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada priređuje svečani godišnji koncert svoje Ženske pjevačke skupine u subotu, 8. prosinca, s početkom u 19 sati. Koncert će biti održan u Malom amfiteatru SPENS-a u Novom Sadu.

Godišnji koncert somborskog Nazora

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* priređuje sutra (subota, 8. prosinca) Godišnji koncert na kome će biti predstavljen rad svih sekcija Društva. Ovim koncertom *Nazor* će obilježiti 82. obljetnicu. Koncert se održava u Velikoj dvorani Hrvatskog doma, a početak je u 20 sati. Današnji HKUD *Vladimir Nazor* osnovan je 6. prosinca 1936. godine radi njegovanja kulture i običaja bunjevačkih i šokačkih Hrvata.

Z. V.

Izložba slika s kolonije Panon Subotica

SUBOTICA – Izložba slika nastalih na umjetničkoj koloniji *Panon Subotica 2018.*, koju je organizirala HLU *Croart*, bit će otvorena u idući ponedjeljak, 17. prosinca, u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici, u 18 sati. U programu otvorenja sudjeluju učenici Muzičke škole Subotica.

Poziv za slanje rukopisa!

SUBOTICA – Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice poziva književne autore i autorice iz Republike Srbije koji stvaraju na standardnom hrvatskom jeziku ili na dijalektalnim govorima Hrvata da šalju svoje rukopise radi njihove moguće objave u idućoj, 2019. godini. Rukopisi moraju biti do sada neobjavljeni, a potrebno ih je poslati u elektroničkom obliku na e-mail: naklada@hrvatskarijec.rs. Rok za slanje rukopisa je 20. prosinca 2018. godine! O objavi nekoga od pristiglih rukopisa odlučivat će peteročlano Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ*.

Božićni koncert u Vajskoj

VAJSKA – HKU *Antun Sorgg* iz Vajske organizira Božićni koncert u Vajskoj, glazbeni događaj kojega u tom selu nije bilo više godina. Koncert će biti održan 23. prosinca u crkvi sv. Jurja u 17 sati. Za ovu prigodu članovi udruge će formirati svoj zbor, koji će tada imati i svoj prvi nastup. Uz njih, na koncertu će nastupati i udruženi zborovi – Gradski zbor *Neven* i Mješoviti zbor *Santa Maria* iz Bača.

A. Š.

U Starčevu otvorena izložba u povodu 70. obljetnice smrti Franje Radočaja

Prerano ugasla zvijezda slikarskog neba

Udruga banatskih Hrvata sa sjedištem u Zrenjaninu radi na očuvanju baštine Hrvata u tom dijelu Vojvodine. U tom kontekstu Udruga je prošloga tjedna u Starčevu priredila izložbu slika **Franje Radočaja** (1902. – 1948.) kojom se obilježava 70 godina od smrti ovog kvalitetnog, ali prerano preminulog akademskog slikara. Izložba otvorena u starčevačkoj galeriji *Boem* može se pogledati do 23. prosinca.

Slikar i profesor

Franjo Radočaj je rođen 1902. upravo u Starčevu. Pohađao je Umjetničku školu u Beogradu i Kraljevsku umjetničku akademiju u Zagrebu. Između dva rata živio je i radio skromno i oskudno u Pančevu, Vršcu i Beogradu. Osim spomenutih gradova izlagao je svoja djela u Osijeku i Novom Sadu. U njegovu radu prepoznaju se utjecaji **Joze Kljakovića** i **Ljube Babića**. Nakon Drugog svjetskog rata bio je profesor Škole primijenjene umjetnosti u Beogradu. Svoju posljednju izložbu imao je u Sarajevu 1947. godine. Preminuo je u Beogradu 2. ožujka 1948. godine.

Bio je autor brojnih portreta, grafika, ulja na platnu. Starčevačka je umjetnička skupina sedamdesetih godina prošloga stoljeća ponijela njegovo ime. Radočajev slikarski opus čuva se velikim dijelom u vršačkom i pančevačkome Muzeju, ali i u brojnim privatnim zbirkama.

Djela iz muzeja

Na otvorenju izložbe nazočnima se najprije obratio **Darko Ješić**, ravnatelj starčevačkog Doma kulture 29. novembar, u okviru koje djeluje galerija *Boem* i tom prigodom uručio zahvalnice zaslužnim kulturnim djelatnicima u povodu praznika koji je tog dana obilježila ustanova na čijem je čelu. Nakon njega govorili su **Dalibor Mergel**, ispred Udruge banatskih Hrvata te **Čedomir Kesić**, urednik umjetničkog programa Galerije.

Organizatori su se zahvalili svima koji su sudjelovali u realizaciji ove izložbe, prije svih povjesničaru umjetnosti Narodnoga muzeja u Pančevu **Dimitriju Jovanovu**, koji je odabrao i ustupio slike za postavku, Gradskom muzeju u Vršcu, kao i Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske koji je pružio financijsku potporu ovom projektu. Otvorenju su nazočili i opunomoćeni ministar Veleposlanstva Hrvatske u Beogradu **Ivan Sabolić**, konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Mihael Tomšić**, predstavnici Udruge banatskih Hrvata te lokalnih vlasti.

Događaj je uvećan nastupom Tamburaškoga orkestra *Neolit* koji predvodi **Željko Radočaj**.

D. M.

Godišnji koncert HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice

Koncert u sjeni krađe

***I na ovome koncertu je ujedno promoviran novi CD s posljednjeg Festivala bunjevački pisama
* U noći sa subote na nedjelju nepoznati počinitelji provalili su u takozvanu Tamburašku kuću i
odnijeli sve tambure koje su zatekli, kao i ozvučenje u ukupnoj vrijednosti od 15 tisuća eura***

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* iz Subotice priredila je 4. prosinca svoj godišnji koncert, na kojem je u Velikoj vijećnici subotičke Gradske kuće prikazala što su tijekom ove kalendarske godine uradili. Kako smo već navikli na ovome koncertu ujedno je promoviran novi CD, na kojem se nalaze pjesme s ovogodišnjeg 18. *Festivala bunjevački pisama*.

Sve ovo bilo bi uobičajeno da se tamburaši samo tri dana prije koncerta nisu našli u nezavidnoj situaciji. Naime, u noći sa subote na nedjelju (1. na 2. prosinca) nepoznati počinitelji provalili su u prostorije udruge, takozvanu Tamburašku kuću i odnijeli sve tambure koje su zatekli, kao i ozvučenje u ukupnoj vrijednosti od 15 tisuća eura.

Ansambli Biseri

Prikazan cjelogodišnji rad

Bez obzira na okolnosti, nisu posustali, nego su i pored ovog nemilog događaja priredili koncert koji je njihova vjerna publika ispratila s velikom pažnjom. Po riječima profesorice **Mire Temunović** ljudi su se, kada su čuli što se dogodilo, javljali i nudili svoje tambure kako bi koncert mogao biti i izveden.

Na koncertu, koji je bio podijeljen u tri cjeline nastupili su Dječji tamburaški orkestar, Veliki festivalski orkestar, oba pod dirigentskom palicom Mire Temunović i ansambl *Biseri*, kao gosti koncerta koji su na ovaj način obilježili 20 godina rada i djelovanja. Kao vokalni solisti s dječjim orkestrom nastupili su: **Sara Uršal, Iva Molnar, Matea Dulić i Matija Ivković Ivandekić**. S festivalskim orkestrom kao instrumentalni solisti nastupili su **Magdalena Temunović** - basprim i **Aleksandar Rukavina** - harmonika.

Ovim programom i prigodnim pjesmama djeca i mladi su ujedno čestitali nadolazeće *Materice* i *Oce*, a posljednjom kompozicijom *Tritsch-tratsch polkom* **Johana Straussa**, koju su skupa izveli festivalski orkestar i *Biseri*, uveli su nas u blagdansko razdoblje Božića.

Ansambl *Biseri*

Poznati subotički ansambl *Biseri* radi i djeluje već 20 godina. Nastali su kao skupina prijatelja iz kvarta koji su željeli zajedno svirati. Jedan od mentora i učitelja na samom početku rada bio im je poznati harmonikaš **Antuš Gabrić**, a na njegovu inicijativu ansambl je dobio ime *Kerski biseri*, te su kasnije ostali samo *Biseri*.

Na samom početku ansambl je imao pet članova: **Joso i Zoran Šipoš, Zoran Marjanušić, Miroslav Letović i Ante Crnković**, a kasnije im se pridružio **Nikola Perčić**. Nizale su se svirke,

Pokradene tambure

Po riječima dopredsjednika HGU *Festival bunjevački pisama* **Vojislava Temunovića**, iz Tamburaške kuće je ukradeno ozvučenje, 3 tamburaška basa, 2 tamburaška čela, 2 basprima i 5 kontri. Kada su ljudi čuli što se događa, javili su kako su vidjeli auto jednog taxi udruženja u koji su u nedjelju ujutro tovarene tambure. Čak su dobili informaciju da na *Buvljaku* ima jeftinih tam-

bura, ali kako je rekao Temunović, nisu ni pomislili da su to baš njihovi instrumenti, jer su oni za provalu saznali tek u ponedjeljak ujutro. Policija je u ponedjeljak bila na mjestu događaja i izvršila očevid, te se za počinitelja traga. Članovi HGU su putem interneta i društvenih mreža odmah objavili fotografije nestalih instrumenata, te postavili u *Tamburašku enciklopediju* koju prate svi tamburaši u regiji. Zahvaljujući medijima koji su ovaj događaj brzo razglasili i društvenim mrežama, vjeruje se kako se ove tambure neće lako prodati, jer su o tome obaviješteni tamburaši, koji su i potencijalni kupci, te da će policija pronaći počinitelje. Do zaključenja našega lista, 5. prosinca, novih informacija nije bilo.

Gostovanje u Budimpešti

Članovi HGU *Festival bunjevački pisama* proteklog su tjedna gostovali u Budimpešti, gdje su nastupili u sklopu proslave 25. obljetnice postojanja HOŠIG-a (Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i đачki dom) i *Tjedna hrvatske kulture*.

nastupi, prvi svatovi, a svoj zanat pekli su u *Elzi pod tornjem, Ribljoj čardi* i drugim ugostiteljskim objektima. Vremenom dolazi do promjene članova sastava, pa se tako *Biserima* pridružuju **Darko Bajić, Josip Francišković i Bojan Bukvić**.

Dolaskom Franciškovića za ansambl počinje nova etapa u radu. Ansambl počinje s autorskim radom i sudjelovanjem na festivalima ostvarujući zapažene nastupe i osvajajući nagrade. Rado ističu nagrade na *Festivalu bunjevački pisama* u Subotici, prvu nagradu na natjecanju tamburaških sastava u Novom Bečeju 2012. i 2015. godine, nagradu za najbolji orkestar i najboljeg basistu na VI. *Tamburica festu 2013.*, nagradu za najbolju novu pjesmu na X. *Tamburica festu 2017.* godine. Za neke od svojih pjesama *Biseri* su snimili i video spotove, a na ovome koncertu prikazana su dva.

Ž.V.

Pjesnik bačke ravnice

U sklopu projekta Godine hrvatskih velikana, u četvrtak, 29. studenoga, u velikoj dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* održana je svečana akademija u čast pjesnika **Jakova Kopilovića**, o 100. obljetnici njegova rođenja.

Akademija je započela dokumentarnim filmom o Jakovu Kopiloviću, autora **Rajka Ljubića**, u kojemu su se okupljeni mogli prisjetiti lica i govora ovoga velikana, osobito njegova obitelj iz Subotice i Zagreba, koja je također nazočila svečanosti. Zanimljivo je da je sam Jakov u ovome filmu govorio o svom životu, o svojoj velikoj ljubavi prema pisanju, ali je sve prisjetio i na svoju drugu ljubav, a to je sport, napose atletika.

Pjesnik i sportaš

Valja se podsjetiti da se Jakov Kopilović, osim pisanjem pjesama, bavio i atletikom i u tome je također bio izuzetno uspješan. Trčao je na 1.500 i 3.000 metara, te je najbolji pojedinačni rezultat postigao davne 1942. godine – drugo mjesto na Prvenstvu

Hrvatske u Zagrebu na 10.000 metara. Kao član *Concordije* osvojio je ekipno Prvenstvo Hrvatske 1944. godine, pokal Hrvatskog atletskog saveza 1943. i 1944. godine te ekipno Prvenstvo Hrvatske u šumskom trčanju 1943. godine. Bio je i prvak Jugoslavije 1959. i 1961. godine, te je kasnije bio i atletski i međunarodni sudac s više od 600 suđenja.

Osim navedenog, ostavio je za sobom veliki broj pjesama, koje su objavljene u dvadesetak knjiga, u antologijama i zbornicima. Upravo ovaj jubilej bio je povod za još jednu knjigu sabranih djela Jakova Kopilovića *Ponad jablana sunce*, koju je priredila i predstavila prof. **Katarina Čeliković**, a knjiga je tiskana u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. O pjesničkim motivima Jakova Kopilovića govorila je profesorica **Klara Dulić**, koja je, između ostaloga, kazala:

»Kopilović u središte svoga pjesničkog svijeta stavlja čovjeka bačke ravnice, njegovu svagdašnjicu. On suosjeća s njegovim patnjama, radom i radostima. Lirski subjekt u njegovim pjesmama izrasta sa žitom, pod suncem, on je neodvojivi dio krajolika koji ga okružuje.«

Margareta Uršal s dobitnicima utješne nagrade za literarne radove

Katarina Čeliković s nagrađenim učenicima likovnih radova

Klara Dulić s nagrađenima učenicima literarnih radova

Željka Vukov s dobitnicima utješne nagrade za likovne radove

Mališani vrtića Marija Petković Sunčica

Natječaj – Njive djetinjstva

U čast Jakova Kopilovića Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Hrvatsko nacionalno vijeće i NIU *Hrvatska riječ* raspisali su likovni i literarni natječaj za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku ili izučavaju predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Ovom prilikom proglašeni su najbolji radovi i uručene su nagrade. Na natječaju *Njive djetinjstva* sudjelovale su osnovne škole *Ivan Milutinović*, Subotica i Mala Bosna, *Matija Gubec* iz Tavankuta, *Matko Vuković* iz Subotice, *Vladimir Nazor* iz Đurđina, *Ivo Lola Ribar* iz Plavne, *Moša Pijade* iz Berega, 22. oktobar iz Monoštora i Hrvatska škola *Lucija* iz Portoroža u Sloveniji.

U kategoriji likovnih radova u nižim razredima prvo mjesto osvojila je **Mirela Poljaković** – OŠ *Ivan Milutinović* iz Male Bosne, drugo mjesto je osvojio je **Kristijan Pelhe** – OŠ *Ivan Milutinović* iz Male Bosne, dok je treće mjesto pripalo **Marijani Skenderović** – OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta.

U istoj kategoriji, u višim razredima prvo mjesto pripalo je **Sari Uršal** – OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice, drugo mjesto osvojila je **Valentina Ostrogonac** – OŠ *Moša Pijade* iz Berega, dok su treće mjesto podijelili **Andrija Mandić** – OŠ *Matko Vuković* i **Matija Ivković Ivandekić** – OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice.

Kada su u pitanju literarni radovi, u nižim razredima prvo mjesto osvojila je **Sara Salata**, a drugo **Goran Dekanj**, oboje iz OŠ *Ivan Milutinović* iz Male Bosne, dok je treće mjesto osvojio **Marko Mamić** – Hrvatska škola *Lucija* iz Portoroža.

U istoj kategoriji, u višim razredima prvo mjesto pripalo je **Dunji Vojnić Hajduk** – OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice, drugo mjesto osvojila je **Ana Skenderović** – OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta, a treće mjesto podijelili su **Vanja Dubajić** OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta i **Terezija Sekereš** – OŠ *Ivan Milutinović* iz Subotice.

Nagrađeni su dobili novu knjigu *Ponad jablana sunce*, diplomu, slušalice ili USB memoriju, te slatkiše, a dodijeljene su i brojne utješne nagrade.

Veliki broj Kopilovićevih pjesama je i uglazbljen, te su neke od njih u sklopu programa izveli mališani vrtića *Marija Petković Sunčica*, franjevački zbor sv. *Cecilija* i vokalna solistica **Martina Čeliković** u pratnji **Ervina Čelikovića**.

Ž. V.

ISPRAVAK

U *Hrvatskoj riječi* br. 815 od 30. studenog 2018. god. na strani 33, u tekstu »Godišnji koncert Mješovitog pjevačkog zbora *Odjek Zajednice Hrvata Zemuna*« napravljeno je više grešaka pa bi ispravljen dio teksta trebao glasiti:

»...Nakon koncerta upriličena je dodjela plaketa osnivačima u znak zahvalnosti za osnivanje udruge i to posthumno: dr. Vlatku Rukavini, dr. Zvonimiru Bandiću, dr. Vladimiru Goji i Vladislavu Sariću, a potom živim članovima udruge dr. Zvonku Sajfertu, mr. Matieti Mikelić, Duji Ercegu, Boži Vraniću, Nikoli i Anti Lelasu. Plakete u znak zahvalnosti za rad udruge dodijeljene su Zvonimiru Rajkoviću, bivšem predsjedniku udruge i mr. Branku Kajiću, sadašnjem predsjedniku udruge... Od prvog dana obnove zbora njime dirigira Mina Bošnjak...«

Zajednica Hrvata Zemuna *Ilija Okrugić*
mr. Branko Kajić, predsjednik udruge

Paljenje prve adventske svijeće u Vajskoj

Drugu godinu zaredom u župi sv. Jurja u Vajskoj prave se dva adventska vijenca, u dvorištu i u crkvi. Župnik vlč. **Vinko Cvijin** je u nedjelju, 2. prosinca, blagoslovio adventski vijenac u crkvenom dvorištu, a onda svjetlost s prve svijeće u svečanoj procesiji prenio u crkvu na adventski vijenac koji se nalazi ispred oltara. U prigodnoj homiliji vlč. Cvijin se osvrnuo na budnost, koja nam je bitna u ovozemaljskom životu, te još i bitnija u našem duhovnom životu. »Molitva je naš razgovor s Bogom. Dok razgovoramo s Bogom, trebamo oslušivati što nam govori. Biti budan i pripremiti se na ponovni dolazak Isusa možemo zornicama, nedjeljnim misama, ali i naša srca trebamo očistiti u ispovijedi, te tako budni dočekati Isusov dolazak«, rekao je Cvijin. Misno slavlje animirao je župni zbor, a župnik je dobio sve pohvale za ideje koje ima i za to što radi na duhovnosti svoje župe.

A. Š.

Doček svetog Nikole u Srijemskim Karlovcima

Sveti Nikola dolazi u Srijemske Karlovce. Dočekat će ga u nedjelju, 9. prosinca, karlovački mališani u župnoj crkvi Presvetog

Trojstva nakon mise koja počinje u 9 sati, a koju predvodi župni upravitelj preč. **Marko Loš**. Svetoga Nikolu dočekat će pjesmiće i recitacije, koje je spremila ravnateljica karlovačkog župnog zbora **Vlasta Malešević**, a od njega se, kao i svake godine, očekuju darovi.

M. T.

Adventski vijenac u dvorištu katedralne crkve u Srijemskoj Mitrovici

Katoličko društvo „Ivan Antunović“
Etnološki odjel „Blaško Rajić“

22. izložba božićnjaka
7. 12. - 14. 12. 2018.

Otvorenje izložbe
7. 12. 2018. u 18h
predvorje Gradske kuće Subotica

Mogu se pogledati dvije prodajne izložbe:
HKC „Bunjevačko kolo“ - Likovni odjel
HKPD „Matija Gubec“ - Likovno - slamarski odjel

Izložba se ostvaruje uz potporu
Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske
Pokrajinskog tajništva za kulturu, javnu informaciju i odnose s vjerskim zajednicama
Grada Subotice

Devetnica u čast Prečistom Srcu Marijinom

Duhovna obnova – devetnica u čast Prečistom Srcu Marijinom traje do 8. prosinca, blagdana Bezgrješnog začeca. U subotičkoj katedrali u 17 sati molit će se krunica, a u 17.30 bit će služena sv. misa. U isto vrijeme i s istim rasporedom devetnica se služi i u franjevačkoj crkvi u Subotici na mađarskom jeziku.

Tribina Radio Marije

Povodom 15. obljetnice postojanja Radio Marije u Srbiji u nedjelju, 9. prosinca, bit će organizirana tribina na temu *Advent u Bibliji*. Predavač će biti profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu i župnik iz Rume vlč. dr. **Ivica Čatić**. Tribina će biti održana u Pastoralnom centru *Augustinianum* u Subotici, s početkom u 19 sati.

Srcem za siromaha

Djelatnici Radio Marije Srbije i ove godine organiziraju humanitarno-karitativnu akciju za pomoć potrebitima. »Tražite pomoć, na pravom ste mjestu«, naziv je projekta u okviru kojega se organizira akcija »Srcem za siromaha«. Akcija traje do 17. prosinca, a svi zainteresirani koji žele i mogu pomoći, bilo u hrani, sredstvima za higijenu ili novcu mogu se javiti ili stvari odnijeti u ured redakcije Radio Marije Srbije, Ulica Matije Gupca 10, Subotica.

U susret blagdanima

8. prosinca – Bezgrješno začeca
13. prosinca – sv. Lucija
16. prosinca – Materice
23. prosinca – Oce
24. prosinca – Badnjak
25. prosinca – Božić
26. prosinca – sv. Stjepan, Krunoslav
27. prosinca – sv. Ivan
28. prosinca – Sveta Obitelj, Nevena dječica prosinca
29. prosinca – sv. Toma
30. prosinca – sveta Obitelj
prosinca – Silvestrovo

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ivan Krstitelj poziva na duhovnu pripravu

Drugom nedjeljom došašća idemo polako prema sredini vremena pripreve za Božić. Ovom nedjeljom odzvanja glas Ivana Krstitelja koji poziva na obraćenje jer se ispunilo vrijeme i Mesija je među ljudima. Njegov glas odzvanja i čitavim ovim vremenom, on poziva i modernog čovjeka na zaokret i pripravu za susret s Gospodinom.

Bog djeluje u ljudskoj povijesti

Nama, s odmakom od skoro dvije tisuće godina od Isusovog vremena, može se ono što čitamo u Novom zavjetu o svim tim događajima učiniti kao neka nestvarna priča, kao nešto nemoguće i bajkovito. No, sve što se zbilo uistinu je Božje djelo u ljudskoj povijesti. Evanđelist Luka to nam želi istaknuti nabrajajući povijesne ličnosti koje su vladale onda kada je Ivan Krstitelj pozivao narod na obraćenje. Tako on Ivanovo i Isusovo djelovanje smješta u povijesne okvire, ali i naglašava da se u okviru ljudske povijesti događala povijest spasenja. U vrijeme moćnog cara Tiberija i njegovih suradnika, važnih dostojanstvenika živio je još važniji čovjek, koji je istovremeno bio i Božji Sin. Tako nam pojašnjava da u vrijeme djelovanja svjetskih moćnika istovremeno djeluje i Bog. On stupa na scenu povijesti neupadljivo, tiho i skromno, i pokreće promjene koje nisu odmah ljudskom oku uočljive, ali su važnije nego sve druge promjene pokrenute od svjetskih silnika, jer Bog donosi spasenje.

Ivan najavljuje Mesiju

Ivan najavljuje početak Božjeg djelovanja, najavljuje onoga koji je veći od svakog velikaša kojega svijet poznaje. Otkriva narodu da je među njima Mesija kojega su stoljećima iščekivali. Ipak, iako veći od svakog čovjeka, Mesija među ljude dolazi skromno, kao pripadnik najnižeg društvenog sloja. Zato će mnogima biti teško da ga prihvate, jer za njih on mora imati moć kakvu su navikli gledati kod svjetskih moćnika.

Ivanovom najavom započinje nova etapa povijesti spasenja. Bog se objavljuje u ljudskom liku, na jedan do tada posve nov način i dolazi ljudima bliže nego ikad. Znakovito je to da Ivan nije najavio Krista u Jeruzalemu ili nekom drugom velikom gradu, nego u pustinji, a ipak nije

ostao nezapažen. Njegova riječ je odjeknula i okupila mnoštvo. Njegova poruka bila je oštra, ali pravedna i to će ga na kraju stajati života. Ipak, njegov će poziv na obraćenje odjekivati do danas. Uzdrmat će mnoga srca i pokrenuti mnoge promjene. Jer, pored svih povijesnih istina, najveća je ona da se treba pripremiti za susret s Gospodinom zato što on dolazi. Budući da ne znamo dana ni časa, treba početi odmah, jer možda nemamo vremena odugovlačiti.

Advent je vrijeme iščekivanja, on je prilika za promjenu, za obraćenje. Međutim, kod Boga nema pasivnog čekanja. Stoga je vrijeme adventa vrijeme akcije onakve kakvu i Bog čini, u prvi mah nevidljive, ali velike i snažne, čije posljedice postaju očite i upečatljive.

Poslušajmo Ivanov poziv

Ivan, pozivajući narod na promjenu, jer je među njima Mesija kojeg iščekuju, ponavlja riječi proroka Izaije: »Glas viče u pustinji: Pripravite put Gospodinu, poravnajte mu staze! Svaka dolina neka se ispuni, svaka gora i brežuljak neka se slegne! Što je krivudavo, neka se izravna, a hrapavi putovi neka se izglađu! I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje.« (Lk 3,4-5 – usp. Iz 40,3-5). Prorokove riječi koje su najavljivale nešto što se ima dogoditi negdje u budućnosti bivaju ispunjene. Ono o čemu je izraelski narod stoljećima sanjao sada se događa. Povijest postaje vrijeme moćnog Božjeg djelovanja, postaje vrijeme spasenja koje se nudi svakome tko odgovori na poziv i pripravi put Gospodinu.

Ivan nas svako došašće poziva na obraćenje i promjenu života, te nas upozorava da je u svemu onome što ljudi pripremaju za Božić važno jedino ono što Bog nudi. Čovjek ne može sam ostvariti svoje spasenje nego ga mora primiti iz Božje ruke. Zato treba ići u susret Bogu koji dolazi, treba mu omogućiti pristup u svoj život. To možemo jedino obraćenjem, iskrenim susretom sa samim sobom i svojim grijesima u ispovijedi, jer oni čine put do našeg srca i hrapavim i krivudavim, i za Boga i za drugog čovjeka. Zato ovo došašće poslušajmo Ivanov glas i pripremimo se za susret s Gospodinom u blagdanu Božića kroz istinsku promjenu svoga srca. Uložimo trud i u duhovnu pripravu, jer je ona važnija od svake materijalne za koju ćemo se potruditi.

Ana Hodak

Branko Kutuzov

Dejan Bažant

Davor Ševčić

Ivan Piuković

Ansambl Hajo proslavio 30 godina postojanja i rada

»Tu su moji dobri ljudi, tu su moje uspomene«

Sreća, tj. dobro raspoloženje, i tuga, bolje reći sjeta, osjećanja su koja su se razmjenjivala kod oko 900 ljubitelja tamburaške glazbe, tijekom gotovo dvosatnog koncerta mnogima, da ne kažemo svima, dobro poznatog subotičkog ansambla *Hajo*, priređenog u nedjelju, 2. prosinca, u sportskoj dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici u povodu 30 godina njihova postojanja i rada.

Ovom je prigodom promoviran njihov novi, drugi po redu autorski CD, koji je u izdanju diskografske kuće *Croatia Records* iz Zagreba izašao ovih dana, a čija naslovna pjesma »Tu su moji dobri ljudi, tu su moje uspomene« predstavlja ujedno i lajt motiv koncerta.

O koncertu

Salaši na sjeveru Bačke, prašnjavi putovi koji vode do njih, svatovi, prela, *Dužijanica*, ratari, bunjevačka *pisma*, tambura, kavane, bečari..., teme su pjesama izvedenih na ovom svečanom događaju, a koje i inače dominiraju na njihovom repertoaru. Tako se velika većina posjetitelja koji su živjeli na salašima ili im je putem *majki/nana, didova* ili druge rodbine, poznat život na njima, uz smijeh i suze, mogla prisjetiti svoga djetinjstva, negdašnjih običaja, događaja, načina života koji nažalost polako, ali sigurno nestaje.

A tome da se koja suza ne ispusti (barem kada je u pitanju dio osjetljivije ženske publike) samo zbog tih prošlih vremena, pridonijele su supruge (pet sadašnjih i jedna buduća) članova ansambla, priređujući im na kraju koncerta iznenađenje u vidu izlaska njihove djece (u prosjeku troje-četvero po članu) na scenu koja su, nakon predavanja prigodnog dara, stala uz svoje očeve. Pa kako da se na to makar ne zacakle oči svakom?

Na koncertu, čiji su posjetitelji, osim iz grada domaćina i njegovih okolnih naselja, te Beograda, Novog Sada, Sombora, došli

i iz Njemačke, Austrije, Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, kao gosti su nastupili frontmen jednog od najpoznatijih tamburaških sastava u Hrvatskoj *Najboljih hrvatskih tamburaša* (bivših *Zlatnih dukata*) **Stanko Šarić**, kao i subotička vokalna solistica **Antonija Dulić**.

Počasni gost, kao i prigodom proslave 25. obljetnice ovoga ansambla, bio je voditelj HRT-ove emisije *Lijepom našom* **Branko Uvodić**, a tu su, među ostalima, bili i voditelj na Osječkoj televiziji i zamjenik župana Osječko-srijemske županije **Goran Ivanović Lac**, hrvatski glazbenik, pjevač i skladatelj **Šima Jovanovac**, član hrvatske grupe *Opća opasnost* **Branimir Jovanovac Bani**, te članovi benda *Najbolji hrvatski tamburaši*. Sa svima njima ovaj ansambl ima dugogodišnju i plodnu suradnju.

O hajošima

Po mnogima već sada legendarni ansambl *Hajo*, koji iza sebe ima nebrojeno nastupa i koncerata u zemlji i inozemstvu, pronoseći na taj način glas o čuvenom vojvođanskom tamburašu **Peri Tumbasu Haji**, čine: **Tomislav Vukov** (glavni vokal i harmonika), **Ivan Piuković** (kontra), **Marinko Piuković** (bas), **Branko Kutuzov** (basprim i instrumentalni solist), **Dejan Bažant** (basprim II.), koji u orkestru svira posljednjih 15 i **Davor Ševčić** (tamburaško čelo) – posljednjih 8 godina.

Uz autorski rad *hajoši* su zadržali tradicionalni način sviranja tamburaške glazbe, svirajući na koncertima i festivalima u regiji, kao što su *Tamburica fest* u Petrovaradinu, Festival *Zlatna tamburica* u Novom Sadu, Tamburaški festival *Čanad* u Rumunjskoj, Festival šokačke pisme u Županji, Festival *Zlatne žice Slavonije* u Požegi, Festival bunjevački pisama u Subotici i dr. Pojavljuju se u brojnim televizijskim emisijama poput emisija *Lijepom našom*, *Šarenica*, *Šokačko veselje* i dr. Nedavno su snimili materijal za potrebe arhiva Radio Beograda. Do sada su osvojili brojne, značajne nagrade publike i stručnog žirija, i kao izvođači i kao autori.

Marinko Piuković

Tomislav Vukov

Na repertoaru ansambla instrumentalna glazba je oduvijek zauzimala važno mjesto, pa tako u orkestru ima vrhunskih virtuoza koji su spremni odsvirati i najzahtjevnije kompozicije. A nisu samo vrhunski instrumentalisti već i kompozitori. Zato se slobodno može reći da se Subotica uistinu može ponositi ansamblom s ovakvom tradicijom.

O počecima i pjesmama

Ansambl *Hajo* je prvi puta zajedno zasvirao 10. srpnja 1988. godine. Od tada se bave samo muzikom, što ih čini jednim od rijetkih profesionalnih orkestara u Vojvodini, odnosno Srbiji. Kroz sve ove godine *hajoši* su čuvali i prezentirali tamburašku glazbu, ali i stvarali nove pjesme, koje je velikim dijelom pisao njihov član, Tomislav Vukov. O njihovim počecima, Vukov kaže:

»Ja sam već u srednjoj školi svirao sa starijim muzičarima, a **Vojislav Temunović**, Ivan Piuković, Marinko Piuković i Branko Kutuzov su svirali u Subotičkom tamburaškom orkestru. Jednom prilikom su njih četverica pogodili svirku za mladu misu i trebao im je netko s više iskustva. Pozvali su mene i poslije te prve svirke shvatili smo da je sve to jako dobro zvučalo i da bismo trebali nastaviti surađivati. Odmah smo se i dogovorili, počeli vježbati zajedno i ubrzo su uslijedili pozivi na brojne svirke. Moram priznati da je jedan od presudnih momenata bio onaj financijski, jer smo za te naše školske dane zarađivali doista pristojan džeparac. Tada smo odlučili da ćemo se ovim poslom baviti profesionalno. Nakon što smo u međuvremenu svi odslužili vojni rok, počeli smo raditi u restoranu *Majur* na Kelebiju, gdje smo svakodnevno, osim nedjeljom, svirali 16 i pol godina. Kada je ovaj angažman završen, a nakon tolikih godina kada živiš samo od muzike, nismo ni razmišljali da se počnemo baviti nečim drugim. Tako smo i nastavili, osim Vojislava Temunovića, koji je nakon 20 godina sviranja izašao iz orkestra jer je dobio ponudu da bude profesor u Muzičkoj školi u Subotici. Tada su od strane brojnih gostiju iz *Majura* uslijedili pozivi na svirke (svatove, rođendane, druženja), a nastupali smo i po Hrvatskoj i u drugim državama. Moglo se živjeti zahvaljujući tim svirkama, a mi smo se uvijek trudili pošteno uraditi posao, napraviti dobru atmosferu, dati sve od sebe i uvijek su nas svi ponovno zvali.«

Na pitanje što ga najviše inspirira za pisanje pjesama, Tomislav Vukov kaže da su to njegove uspomene iz djetinjstva, odnosno nostalgija i žal za vremenima kojih više nema.

I što na kraju reći/napisati, osim poželjeti *hajošima* da nastave još dugo svirati i stvarati nove pjesme, ostavljajući tako budućim generacijama trag o prošlim vremenima i uspomenu na njih.

Vidimo se, ako ne prije, onda za pet godina na sljedećem jubilarnom koncertu!

I. Petrekanić Sič

Obitelj

RECEPT NA TACNI

ŠARAN NA RIŽI

Hranim se prilično zdravo i raznoliko. Kuham svakodnevno, cijedim limun, ne jedem slatko, šećer dosta, pijem tekućine, vježbam jogu i dinamičnije sportove, osjećam se dobro, a rezultati kažu drugačije. Skoro je u obližnjoj ljekarni bilo besplatno testiranje razine vitamina i minerala u tijelu i ispalo je da mi svega fali. Ok, selen mi je na dobrom nivou. Ali kako kad sam ja išla da mi sve bude u redu, jer se osjećam dobro. Pomislila sam kako je u pitanju marketing i kako je to samo jedan od trikova da kupim neki od njihovih proizvoda, ali je prijateljici sve bilo u redu, i ženi prije mene. Samo sam ja zakazala. Uvjerili me prijatelji da je sve to statistika, ali ja sam svakako uzela neke vitamine i radim na još boljoj prehrani. E sad kako mi i oligo 3 masti nisu bile dobre, vrijeme je da obožavatelj ribe doda još malo ribe u prehranu, te za ovotjednu tacnu predlažem šarana na riži.

Potrebno: 1 kg šarana / 300 g riže / 200 g poriluka / 200 ml bijelog vina / crvena paprika / peršin / papar / ulje / sol.

Potupak: Očišćenog šarana oprati, posoliti i zasjeći na nekoliko mjesta. Rižu oprati i ocijediti. Na 4 žlice zagrijanog ulja propržiti isjeckan poriluk, te mu dodati rižu, papriku, isjeckan list peršina, papar, sol i pržiti dok riža ne omekša malo. U nauljenu tepsiju izručiti rižu, te na nju staviti šarana. Peći u pećnici zagrijanoj na 200 stupnjeva oko pola sata. Pri kraju pečenja ribu preliti bijelim vinom i ostaviti da se zapeče.

Blagdani nam stižu, pa je ovaj recept uvijek dobrodošao na trpezi, a ni oligo 3 masti nisu na odmet. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (140)

Subotičkom teatru manjka vlastita poetika

Izazivanje, poticanje i dimenzioniranje razornih posljedica krize koja od polovice osamdesetih besprimjerno divlja ne samo scenom subotičkog kazališta, a stiže osmišljena s, uglavnom, dobro znanih adresa u samom teatru i izvan njega. Unatoč tomu, ipak, malo je tko spreman stati licem naspram lica i uperiti prstom u nj, u prenapuhanog, sobom ispunjenog, samozadovoljnog, na ovaj, ili onaj način, dakle, teatarskog čovjeka, ali očito s one strane uspjeha, što je u stajnu očaja prinuđen pozivati se na tobožnju glupost i nekompetenciju publike, premda samo zbog gledališta živi i postoji. Neuspješni scenski protagonisti, nepriznati interpreti, što su, ni sami ne znaju kako, ostali bez prihvatljivih estetskih kriterija. I gle, odmah su se našli oni koji drže da ih ovo bezmalo preporuča (»Izmišljeni su!«) za lagane, relaksirajuće predstave, menadžerskim naporom nastale za mase, koje u bljesku i narcisoidne naduvenosti popunjavaju sjedala, nudeći neprihvatljivu sliku života.

Među onima koji traže odgovore je i redatelj **Marjan Bevk**, dok se pita: »Trebaju li stotine i stotine ljudi ostati bez teatra kako bi pojedinci mogli sakriti svoju nemoć, neznanje, nekazališnost iza opojnih barikada kazališnih reflektora?«. Čini se, i Subotica se pomirila s nekazališnim »stvaranjem« u kazalištu. Kao da se sve njihove igre svode na to da u samoj kazališnoj produkciji bude što manje zastoja, što manje neprilika i svađa, iako u toj produkciji ima jako malo talenta, marljivosti i estetskih kriterija. Pri tom nitko ne broji koliko je i darovitih i obrazovanih mladih glumaca napustilo ovdašnju scenu. Dočim, nije nepoznato koliko je nedarovitih i nedovoljno osposobljenih glumaca dobilo ovdje angažman.

Također, nije tajna odakle započeti – ponajprije odlučnim odbacivanjem neradnih, neestetskih i nekritički postavljenih repertoarskih zadataka u hrvatskom, mađarskom i srpskom ansamblu. Subotičkom teatru potrebno je skinuti bezobličnu masku estetske neopredijeljenosti i omogućiti mu da hrabro svjedoči o svijetu i događajima u nj bez stida i zrelo. Kako i čime ovo postići – pita se redatelj Marjan Bevk?

»Kazališna umjetnost je najljudskija i najkompleksnija, djeluje izravno na gledatelje. Dobar ili loš, kazališni komad uvijek sadrži sliku svijeta. Glumci pokazuju i dobro i loše, pokazuju kako se ponašaju ljudi u određenim situacijama. Kazališna umjetnost ostavlja uvijek političke, moralne i estetske posljedice u gledateljima – dobre ili loše, već prema karakteru i izvođenju. Treba birati tekstove koji omogućavaju komuniciranje s publikom. Jer umjetnost može ostaviti i velike posljedice u ljudima.

Iz tih razloga subotičko kazalište konačno treba izgraditi svoju POETIKU. Biranje repertoara prema formalističkim shemama, u stilu: malo tragedije, malo komedije, malo strane, malo domaće klasike, malo modernih tekstova, itd. Kazalište uvijek treba biti aktualno, avangardno u shvaćanju i razrješavanju problema svijeta. Repertoar kazališta ne smije biti prav-

Političko vjenčanje

ljen po principu satova iz povijesti teatra. Kazališna predstava ne samo što pomaže u tumačenju svijeta, ona treba pomoći u preobrazbi svijeta. Treba da prikazuje svijet kao savladiv, budući da je promjenljiv.

Kazališna umjetnost, dakle, mora prema svijetu imati kritički stav, ili drukčije rečeno: ne smije biti indiferentna, apatična i neosjetljiva. Zato se repertoar mora birati na osnovi dubokog osjećanja za vrijeme, ali i promišljanja koje je uvjet stvaralačkog, kritičkog odnosa do svijeta. Repertoar kazališta ne može se utvrditi pukim nadglasavanjem, ne može se stvarati repertoar prema dopadljivosti uloga, prema afinitetima pojedinih glumaca.

Zbog toga u kazalištu mora postojati umjetnička ekipa koja je sposobna uzdignuti se iznad osobnih, neumjetničkih interesa, ekipa koja bira repertoar u ime kazališne umjetnosti. Mora postojati, prije svega, umjetnički vođa, s najmanje dva dramaturga. Ta ekipa treba znati opstati kao posve samostalni zamjetak koji umije moralno, etički, estetski i društveno potpuno odgovorno stvarati i provoditi repertoar utemeljen u utvrđenoj estetskoj orijentaciji kazališta.

Pri tome svi u kazalištu i izvan njega trebaju prihvatiti stav da umjetničku fizionomiju teatra ne mogu određivati ljudi koji nika da nisu stali iza rampe, a da ni ne spominjemo one koji ne vole kazalište. Na mjestu umjetničkog vođe kazališta mora stajati čovjek s velikim poznavanjem cijelog procesa stvaranja kazališne predstave, čovjek s izgrađenim estetskim odnosom prema svijetu, ali u isto vrijeme čovjek spreman da odazivajući se izazovima novog stalno usavršava najprije sebe, a onda i da potiče na usavršavanje i proširivanje obzora drugih. Čovjek, koji može u svakom trenutku obraniti svoj estetski stav i koncepciju predstave stručnim argumentima, i to u svakoj fazi rađanja kazališne predstave, a iz pogriješka izvlačiti nove kvalitete. Mora brinuti o stilskoj izjednačenosti predstave, o što boljem, stručnijem glumačkom sastavu. Ukratko: mora stvoriti poetiku kazališta.«

Hrvatsko-latinski rječnik

Današnja priča o fotografiji je pomalo neobična, ali zbog svoje starine i autentičnosti zavrjeđuje ovaj pisani trag. Naime, na fotografiji se nalazi jedan stari džepni hrvatsko-latinski rječnik iz davne 1902. godine koji je u svoje vrijeme bio nezaobilazni školski alat brojnih gimnazijalaca na ovim prostorima. Autor rječnika je hrvatski klasični filolog **Milan Žepić** (1857. – 1922.), profesor grčkog i latinskog jezika, koji je

nu materiju dodan i rječnik vlastitih imena, a knjiga je tiskana u nakladi knjižare Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch). U svom predgovoru prof. Žepić je između ostalog zamolio: »Kod prosuđivanja ove knjige, molim da se uzme u obzir, da je to prvi takav rječnik u našoj literaturi«. A, pojašnjavajući dodatak rječnika vlastitih imena, autor ističe: »Uzeo sam mnogo zemljopisnih imena, osobito onih, koja se tiču naših krajeva«.

Upravo zbog toga spomen ove stare knjige, koja je u godinama koje su uslijedile doživjela brojna reizdanja, zavrjeđuje da se napiše i nekoliko riječi o svezi latinskog i hrvatskog jezika koja traje vijekovima postojanja hrvatske povijesti.

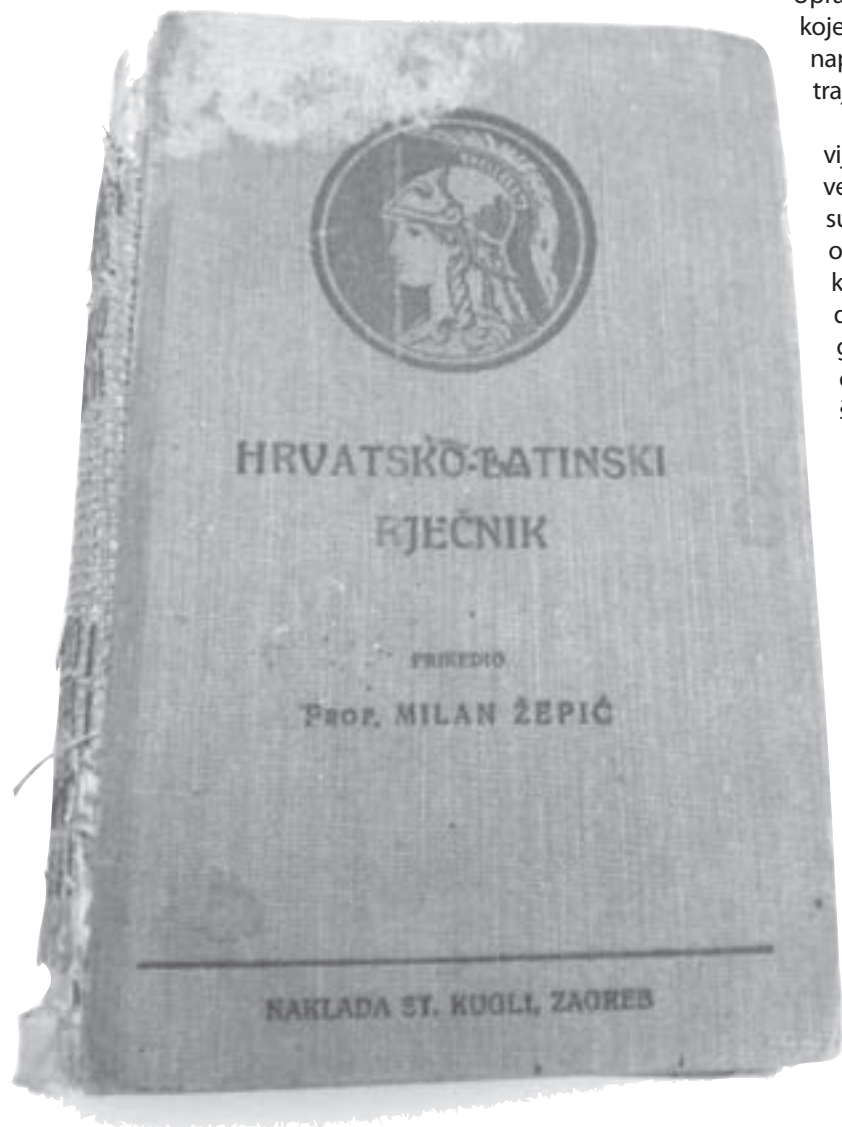
Povijest veže potpunu standardizaciju latinskog jezika za 1. vijek prije **Krista** i vrijeme **Cicerona, Cezara, Vergilija** i ostalih velikana toga doba, dok su se Hrvati s ovim jezikom prvi puta susreli dolaskom na područje rimskih provincija. Vladajući ovim prostorom postupno su počeli prihvaćati latinski jezik, koristeći ga ponajprije u liturgiji i crkvenoj administraciji (sve do druge polovice 20. stoljeća), diplomaciji (sve do 1848. godine to je službeni jezik Hrvatskog sabora i diplomacije), obrazovanju (do konca 19. stoljeća latinski je imao širinu u školskoj stanici veću od bilo kojeg drugog predmeta, a u većini srednjih škola do 1849./50. bio je nastavni jezik). U književnosti i znanosti Hrvata od 15. do 19. stoljeća postoji kontinuirana produkcija djela pisanih na latinskom jeziku, a njegova uporaba je značila i svojevrsnu obranu od dominantnih pretenzija vlasti (njemačke, ugarske, mletačke) jer ga kao opću nadnacionalnu baštinu nije mogao svojatati niti jedan narod. Upravo zbog ove nesporne činjenice samu povijest hrvatskog naroda moguće je kvalitetno izučavati uz izrazito dobro poznavanje latinskog jezika. Jer hrvatski latinisti su u svojim djelima bilježili i razmatrali gotovo sve važne narodne, hrvatske teme šireći ih u smjeru vizija pan-kroatizma i panslavizma što je za ono vrijeme bilo prilično slobodoumno i napredno. Širina tiskane literature na latinskom jeziku obuhvaća brojna tematska i žanrovska područja, od klasične povijesne građe do ljubavne lirike ili oštre satire tadašnjih društvenih zbivanja. Osobito su, za bolje razumijevanje bitnih momenata hrvatskog naroda, značajna djela latinista iz 17. i 18. stoljeća koja se bave nacionalno-političkim, jezičnim i estetskim pitanjima.

Upliv brojnih riječi iz latinskog jezika, njihovo svakodnevno i kontinuirano korištenje bilo kao pojedinačnih ili čak cijelih sklopova misli, protijekom vremena postupno su prelazili u hrvatsko jezično tkivo postajući svojevrsnim dijelom kulturne baštine.

Na koncu i jedan pogled na 116 godina staru stranicu rječnika zemljopisnih imena koja se nalazi u dodatku ovog prvog džepnog hrvatsko-latinskog rječnika na kojoj se nalaze pojmovi pod slovom C.

Croatia – Hrvatska,
Croata – Hrvat,
Croaticus – hrvatski.

D. P.

uz profesuru bio i ravnatelj II. realne gimnazije u Zagrebu, te upravitelj Kraljevske velike realne gimnazije u Karlovcu. Njegova dva tzv. džepna rječnika, latinsko-hrvatski (1901.) i hrvatsko-latinski (1902.) namijenjena školskoj uporabi u velikoj mjeri su pomogli brojnim generacijama u svladavanju nastavne materije iz ovog obvezatnog gimnazijskog predmeta. Iza korica, na naslovnoj stranici ovog starog rječnika, uz elementarij stoji i podatak kako je uz osnov-

Dan škole u Đurđinu

Škola u novom ruhu

Učenici i djelatnici OŠ *Vladimir Nazor* iz Đurđina obilježili su dan škole u četvrtak, 29. studenoga. Bila bi ovo uobičajena proslava dana škole da nisu imali dodatni motiv za radost. Škola je toga dana, osim programa koji su pripremili učenici, otvorila svoja nova vrata. Zaista se škola u Đurđinu može pohvaliti novim vratima, ali i novim prozorima, koji su tijekom ljetnih mjeseci promijenjeni, te tako danas učenici i djelatnici ne moraju brinuti o dotrajalosti prozora. Samim time i ova zima će za njih biti puno toplija.

Kako je rekla ravnateljica škole **Ljiljna Dulić**, poslije 60 godina na školi su promijenjeni svi prozori i vrata, a projekt u vrijednosti od 1.518.000 dinara financirali su Autonomna Pokrajina Vojvodina, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,

upravu i nacionalne manjine, kao i Grad Subotica, koja je imenovala nadzorno tijelo koje je sve obavljalo besplatno.

»Drago nam je da je Pokrajinska vlada prepoznala značaj ulaganja prvenstveno u seoske škole i time pomogla da se u Đurđinu dobiju potrebni prozori. Na ovaj način djeci će biti uljepšan boravak u školi, a vjerujem da je i samom kolektivu lakše kada ne mora brinuti o sigurnosti djece«, kazala je članica Gradskog vijeća zadužena za obrazovanje **Nataša Aleksić**.

Škola je osnovana davne 1878. godine, a nova zgrada s pet učionica izgrađena je 1952. godine. Kabinetska nastava se odvija na srpskom i hrvatskom jeziku u 12 odjeljenja, s oko 120 učenika i 40 uposlenika. U sklopu škole nalazi se i vrtić, te su i oni uključeni u rad i aktivnosti škole.

Ž.V.

Susret malih pjesnika Slavonije i Baranje

OŠ *Matija Gubec* iz Tavankute sudjelovala je 23. studenoga u OŠ *Matija Gubec* iz Cernika na 25. *Susretu malih pjesnika Slavonije i Baranje*.

Manifestacija je to na kojoj učenici koji pišu na hrvatskome standardnome jeziku te na hrvatskome narječju imaju priliku pokazati svoja umjetnička ostvarenja, ali i pokazati svoje recitatorske sposobnosti. Tim je povodom učenik **Ivan Vuković** iz 7. a razreda pripremio recitaciju *Dok jesenje kiše padaju* **Ante Sekulića** čiji je nastup bio uvršten u središnju priredbu. Osim spomenutog učenika, *Susretima* je nazočio i **Ante Vuković** iz 6. razreda.

Učenici su putovali uz pratnju župnika **Franje Ivankovića**, nastavnika Glazbene kulture **Luke Budinčevića** i nastavnice Hrvatskoga jezika **Morene Rendulić**.

Nakon središnje priredbe *Susreta* te dodjele nagrada i priznanja, svi sudionici družili su se na ručku u Hrvatskome domu u Cerniku, a potom su se uputili svojim domovima.

I. D.

Monoštorci u Zagrebu

U Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu u utorak, 4. prosinca, otvorena je multimedijaska izložba likovnih, fotografskih, video i literarnih radova djece i mladih iz hrvatskih zajednica u svijetu i iz Hrvatske, koji su sudjelovali na natječaju *Igračka u srcu*. Među više od dvije stotine djece, koliko ih je sudjelovalo na natječaju, bili su i učenici iz Vojvodine, Australije, BiH, Crne Gore, Italije, SAD-a, Srbije, Švedske i Njemačke.

Na otvorenju izložbe bila su djeca iz Monoštora, kao i djeca iz raznih mjesta iz Hrvatske, te su skupa sudjelovali u radionici Hrvatske autentične igranke i *Drvu u čast*.

Monoštorci su se pokazali u najboljem svjetlu, te svojim nastupom otvorili program. Na put u Zagreb išli su učenici OŠ 22.

oktobar, koje je vodila učiteljica **Elena Brdar** i folkloraši KUDH-a *Bo-drog*, koje su vodile **Sonja Periškić** i **Anita Đipanov-Marijanović**. Folkloraši su se predstavili svojim autentičkim plesovima i igrama svoga kraja, a ujedno su skupa s učenicima sudjelovali u radionicama koje su pripremljene za djecu.

Podsjetimo, učenici iz Monoštora su za ovaj natječaj pravili lutku – bebu i osvojili II. mjesto u likovnoj kategoriji, dok su i folkloraši osvojili II. mjesto u multimedijaskoj kategoriji.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

25
YEARS

Srebrna
akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel: 0638560635.

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzdam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel: 064 305 1488.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel: 062-332-247.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobel's prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i trofazno napajanje, kao i sjeme uljane rotke (pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kv m s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodo-vod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobozadni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupao, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel: 064 247-09-49.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel: 063 596840 i 024 547204.

Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu površine oko 120 m². Tel: 024 546800.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel: 063/551-871.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta SUPPORT d.o.o., Subotica, Petra Drapšina br. 1, ovlaštenog od Gradske organizacije Crveni križ, Subotica, Trg žrtava fašizma br. 3, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: EDUKATIVNO-TRENAŽNI CENTAR I KAMP CRVENOG KRIŽA, zavedenog pod brojem IV-08/I-501-345/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 13098/4 KO Donji grad, Subotica (46.071356°, 19.738171°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

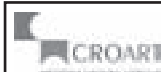

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 12. 12. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

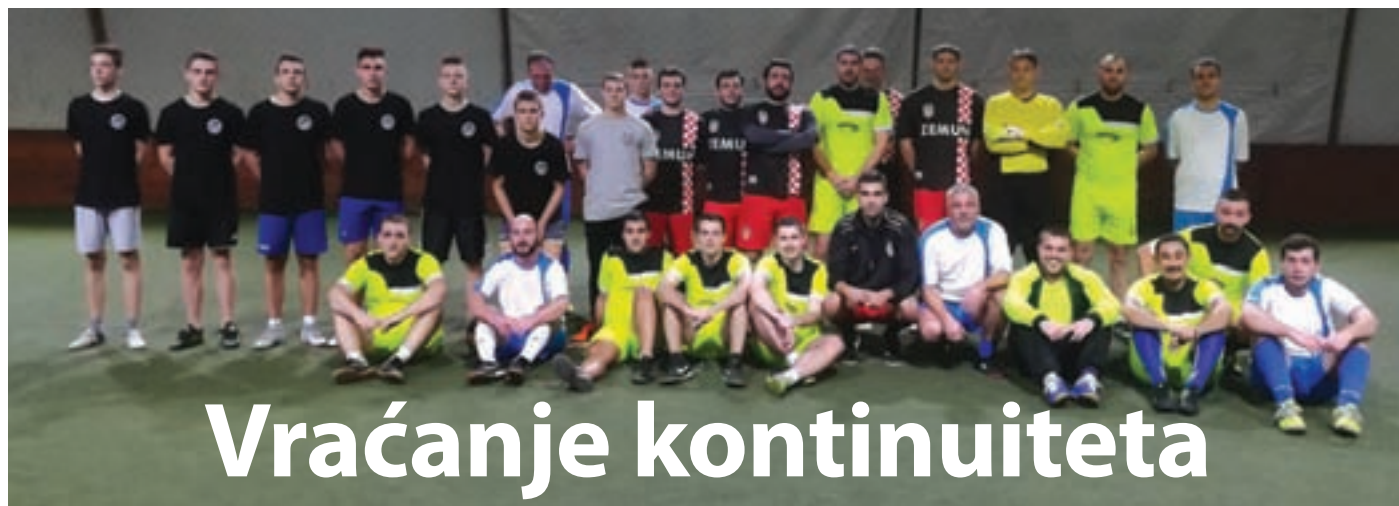
SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA
KARADORDEV PUT 2
TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

U Zemunu održan malonogometni susret ekipa hrvatskih kulturnih udruga iz Srijema

Vraćanje kontinuiteta

Nakon stanke od godinu dana nastavljeno je održavanje malonogometnih susreta sportskih ekipa hrvatskih kulturnih udruga iz Srijema. Ovoga puta Društvo hrvatske mladeži iz Zemuna bilo je inicijatorom i domaćinom ovog sportskog susreta s ciljem njegovanja sportskog duha i druženja članova hrvatskih udruga iz Srijema. Susret je održan 2. prosinca u Zemunu, a osim ekipe domaćina sudjelovale su ekipe sportskog odjela HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume i dvije (starija i mlađa) ekipe HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice. Sve odigrane utakmice bile su revijalnog karaktera, a rezultat je i ovoga puta bio u drugom planu. Jedina želja sudionika je da svojim primjerom potaknu i ostale hrvatske udruge kako bi se ova lijeпа sportska tradicija nastavila.

Novi krug natjecanja

Do samo prije godinu dana Srijemci su bili poznati po malonogometnim turnirima koji su se u mjestima u kojima djeluju hrvatske udruge održavali pet-šest puta godišnje.

»Drago mi je da smo poslije godinu dana stanke nastavili s tradicionalnim malonogometnim susretima svih srijemskih hrvatskih udruga. Ovo je prvi turnir i nadam se da ćemo s njim pokrenuti novi krug natjecanja koji je bio proteklih godina i koji je po mom mišljenju bio veoma uspješan. Nadam se da će se ta lijepa vremena vratiti i zato smo pozvali veći broj ekipa. No, nisu mogli svi doći. Imamo samo četiri ekipe iz tri udruge, ali mislim da je i to dobro za početak i nastojat ćemo da se svake godine broj ekipa poveća«, kaže predsjednik Društva hrvatske mladeži iz Zemuna **Petar Dujić**.

Financijski problemi i smjena generacija u udrugama su osnovni razlozi zbog kojih je došlo do prekida održavanja sportskih susreta.

»Nadam se da ćemo uspjeti pokrenuti nove generacije da vrate kontinuitet turnira koji je bio prije. Važno je da imamo kontakte između svih naših udruga i našeg naroda i da se i dalje povezujemo. Osim kulturnih manifestacija, koje su također važne, sportski turniri su jedan od načina da se privuku mladi ljudi i da se na zdrav način kroz sport razvijaju i da se ostvaruje jedan novi vid suradnje«, kaže Dujić.

Druženje u prvom planu

Zadovoljstvo što su se sportska druženja ponovno pokrenula izrazili su i članovi HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice.

»Turnir je organiziran na visokoj razini, ali ono što je nama najbitnije, to je druženje. Utakmice su korektne, bez svađa i tenzija, baš kako i treba biti. Ovakvi susreti su važni zbog međusobnog uvezivanja hrvatskih udruga, ali najvažnije nam je treće poluvrijeme kada se svi nakon utakmice okupimo, sjednemo i pričamo, kako o nogometu, tako i o folkloru i drugim aktivnostima i dogovoramo se o nekim narednim druženjima. Svaka udruga nešto organizira, pa je i ovo dobra prilika da se upoznamo s narednim manifestacijama i jedni druge pozovemo na druženja«, kaže **Bojan Kadar** iz Srijemske Mitrovice, ističući da je po njegovom mišljenju razlog za stanku u održavanju susreta nedostatak financijskih sredstava u udrugama.

Osim starijih članova, sudjelovala je i mlađa ekipa iz Srijemske Mitrovice.

»Za nas mlađe je važno da sudjelujemo na ovim sportskim susretima, kako bismo dobili samopouzdanje i kako bismo kasnije nastavili ova okupljanja. Na prvom mjestu nam je druženje i dobra atmosfera, pa onda kvalitetan nogomet. Nogomet je rasprostranjen i cijenjen sport, a mi u Mitrovici se okupljamo jednom tjedno na treninzima i ovakvi susreti nam idu u korist kako bismo odmjerili snage«, kaže Mitrovčanin **Mario Molnar**.

HKPD *Matija Gubec* iz Rume više puta je bio domaćinom ovih susreta:

»Kroz naše aktivnosti trebamo motivirati mlade da nam se priključe i u ovom sportskom odjelu. Nije cilj nogomet nego je cilj druženje i okupljanje članstva, ali i onih koji to nisu. Važno je da se susreti nastave održavati, a mislim da se vakuum napravio zbog smjene generacije. No, imamo želju i volju nastaviti ovakva druženja, a siguran sam da tako misle i predstavnici ostalih ekipa«, kaže **Dragutin Škrobot** iz Rume.

Pobjednika na sportskom susretu nije bilo. Nakon odigranih utakmica druženje se nastavilo u trećem poluvremenu gdje su svim sudionicima uručene zahvalnice. Također, izražena je nada da će se uskoro ponovno susresti na nekom novom terenu u Srijemu, gdje djeluju hrvatske udruge.

S. D.

Vladimir Nikolin, nogometaš NK *Dinamo* 1923, Bereg

Ne igraju godine, nego srce

Četrdesetogodišnji **Vladimir Nikolin**, nogometaš *Dinama* 1923 iz Berega, iako je vršnjak očeva dobrog dijela svojih suigrača, još uvijek u igri i zalaganju za klupske boje prednjači na svakoj utakmici, bila ona prijateljska ili službena. Njegove nogometne kvalitete su nesporne, a na travnjaku je istinski uzor mlađima i spona između trenera i suigrača.

Uz nogometnu loptu od djetinjih dana

Uz nogometnu loptu je od djetinjih dana.

»Nogomet sam počeo igrati na ulici otkako sam prohodao. Tamo vlada zakon jačega, pa tko se kako snađe. Trenirati, odnosno učiti ga po pravilima različitim od pravila ulice počeo sam jako rano, već s nekih osam godina. Trenirao sam i igrao za pionire *Dinama*, a među nama dječacima to je za mene bilo nešto poput najljepšeg sna«, prisjeća se Nikolin.

U to vrijeme sve je bilo drugačije nego danas. Prije svega, kućni odgoj, odnosi među djecom, maštovitost i kreativnost glede smišljanja raznoraznih igara kojima im je bilo ispunjeno sve slobodno vrijeme. Nisu imali ništa od čuda tehnike koja imaju današnja djeca. U ono vrijeme po selima je bilo puno djece, pa tako i u Beregu. *Dinamo* je imao pionire, danas bi se to zvalo nogometna škola. Najborbeniji među pionirima bio je mali Vladimir Nikolin.

»Već u djetinjstvu sam igrao vrlo borbeno, valjda mi je to u genima. Veliki motiv u igri bilo mi je prisustvo mojih roditelja, djedova i baka, a osobito učenika naše škole u gledalištu. Već tada sam imao stalnu želju pokazati se pred djevojčicama, jer one nisu imale mobitele, pa da su gledale u njih i tipkale po tipkovnici. Širom otvorenih očiju gledale su svaki naš potez. Kako sam za selekciju pionira igrao od svoje osme godine, rano sam postao i ljubimac ostale djece. Već od trinaeste godine zaigrao sam za omladince, a s navršениh petnaest, sa specijalnim liječničkim pregledom debitirao sam u *Dinamovoj* prvoj ekipi«, s osmijehom se prisjeća Nikolin.

Ligaško natjecanje

Od dečka koji obećava vrlo brzo je izrastao u jednu od glavnih poluga tadašnjega *Dinama*.

»Za sve postignuto u nogometu mogu zahvaliti svojim bivšim trenerima, imena ne bih navodio, kako nehotice ne bih nekoga izostavio i tako napravio nepravdu. Svima je zajedničko to što su nas učili da su u razvoju nogometaša najbitniji rad, red i disciplina. Naravno, sve je lakše ukoliko si darovit, ali darovitost sama po sebi, ukoliko nije praćena odgovarajućim radom, nije dovoljna za postizanje dobrih rezultata. Već u ranom djetinjstvu kod nas su, osim nogometa, razvijali i dobre radne navike, te osjećaj sportskog poštenja. Govorili su nam i da je u životu najbitnije

postati dobar i pošten čovjek, pa tek onda dobar nogometaš», kaže Nikolin.

Tijekom nogometne karijere nije igrao samo u svojem *Dinamu*.

»Ranije smo svi bili nekako bezbrižniji, opušteniji, pa smo se međusobno družili svi mi koji smo odrastali i momkovali u krugu od dvadesetak kilometara. Znalo se događati da odjedanput neki od klubova iz okolnih mjesta bude deficitaran s nogometašima, pa bismo se međusobno dogovarali tko će ga pojačati na sezonu-dvije. I moj *Dinamo* je imao peh, morao je, kako su iz tadašnje uprave rekli, pauzirati jednu sezonu u ligaškom natjecanju. Nažalost, ta pauza se protekla na cijelih šest godina. Kako bez nogometa nisam mogao, uključio sam se u već uhodanu rotaciju igrača, pa sam na taj način, osim za matični *Dinamo*, igrao još za *Polet* iz Rastine, *Sport* iz Bezdana i *Jedinstvo* iz Koluta. Na moju veliku žalost, ove sezone je identična kriza potkačila *Polet* i *Jedinstvo*. Sada se oni ne natječu. Moja nogometna kružnica se zatvorila, pa ću ipak karijeru aktivnog nogometaša završiti u Beregu«, kaže Nikolin.

Igre u obnovljenom *Dinamu* 1923

Nakon šest godina pauze, Berešci su se vratili u život. Klub je obnovljen i kao *Dinamo* 1923 uključen u Međuopćinsku nogometnu ligu Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. razred. Nakon samo jedne sezone plasirali su se u viši rang natjecanja, ali su i tamo plesali samo jedno ljeto i vratili se u 2. razred. Većina bivših igrača vratila se u matični klub, a stasali su i mladi iz mjesta, tako da sada ekipu tvori vrlo solidan spoj mladosti i iskustva. Nikolin je aktivno sudjelovao u obnovi kluba, a na travnjaku je neprikosnoveni šef obrane Berežaca.

»Na inicijativu nas nekoliko bivših igrača i zaljubljenika u nogomet, uz pomoć i financijsku potporu mještana, uspjeli smo aktivirati klub od kojega su mnogi zauvijek digli ruke. Iza kluba

je stala i Mjesna zajednica, a igrački kadar se okupio bez problema. Nažalost, danas nemamo uvjeta za redovito treniranje, pa su nam zbog toga i rezultati često neočekivani i vrlo šareni. Najjednostavnije rečeno, u stanju smo pobijediti svakog protivnika, ali od svakog i izgubiti. Mnogi od nas su uposleni izvan mjesta, dio je na školovanju, opet izvan mjesta, pa se okupimo samo za utakmice. Najbitnije nam je druženje i sportsko nadmetanje. Eto, Sončani su nas u šokačkom derbiju odigranom prije tri tjedna u Beregu nadigrali i porazili s 4:3. Publika je uživala u prvoj goleadi i u pravoj muškoj, ali vrlo korektnoj igri. Bilo nam je malo teško zbog poraza, ali smo se sportski pozdravili, a nastojat ćemo im se revanširati u proljetnom dijelu prvenstva u Sonti«, kaže Nikolin.

Nogomet je dio obitelji

Iako će kroz dva mjeseca napuniti četrdeset godina, o povlačenju s travnjaka ne razmišlja. Oženjen je i otac je dviju kćeri.

»Upornost, navike, a najviše ljubav prema nogometu drže me još uvijek aktivnim. Mislim da je sport vrlo bitan za zdravlje, pa se na travnjaku namjeravam zadržati što dulje. Nisam sklon porocima, živim sportski, pa još ne osjećam teret godina. Uostalom, ne igraju godine, nego srce. Oženjen sam i imam dvije kćerke, koje, kao i supruga, nogomet prate redovito. Poslije svake utakmice njih tri su mi najobjektivniji kritičari. Dake, s pravom mogu ustvrditi da je nogomet sastavni dio naše obitelji. Klub moramo održati, jer jedini u našem selu, pored *Kranjčevića*, funkcionira i okuplja mještane, kako mlade tako i nas malo starije. I svakako, pričinjava nam veliko zadovoljstvo, jer imam dojam da svi čekaju nedjelju kako bi došli na stadion. Ponosan sam što mogu ustvrditi da imamo najviše gledatelja i u 1. i u 2. razredu ovoga ranga natjecanja«, s osmijehom završava priču Vladimir Nikolin.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA Ždrijeb

Kuglice na ždrijebu za kvalifikacijske skupine predstojećeg Europskog prvenstva u nogometu definitivno su otišle na hrvatsku stranu. Na spektakularnom izvlačenju u Dublinu (jednom od mnogobrojnih domaćina EP-a), prvo je Hrvatska kao nositelj izvučena u E skupinu, što joj je donijelo jednog protivnika manje (pet skupina po pet sudionika, ostale po šest). Potom je iz drugog bubnja stigao Wales, kao jedna od najprihvatljivijih mogućih reprezentacija, a izbjegnuta je primjerice Njemačka koje su se svi pribojavali. Iz trećeg pota izvučena je Slovačka, zanimljivo jedna od rijetkih koju Hrvatska nikada nije pobijedila (dva poraza iz prijateljskih susreta), a potom je stigao i četvrti protivnik – Mađarska. Konačno, posljednji član ove kvalifikacijske skupine voljom ždrijeba postao je Azerbajdžan. Reprezentacija Srbije igrat će u skupini B skupa s Portugalom, Ukrajinom, Litvom i Luksemburgom.

Izbornik **Dalić**, koji je nazočio ždrijebu, jamačno može biti itekako zadovoljan ovakvim raspletom jer je za protivnike dobio momčadi s kojima *vatreni* jednostavno, po svojoj kvaliteti i reputaciji, moraju

bez većih problema izboriti nastup na završnoj smotri najboljih europskih reprezentacija 2020. godine.

Wales je trenutačno 19. reprezentacija na svjetskoj ranking ljestvici, Slovačka drži 27. poziciju, Mađarska je 51., dok je Azerbajdžan na 107. mjestu. Podsjetimo, Hrvatska se nalazi na četvrtoj poziciji.

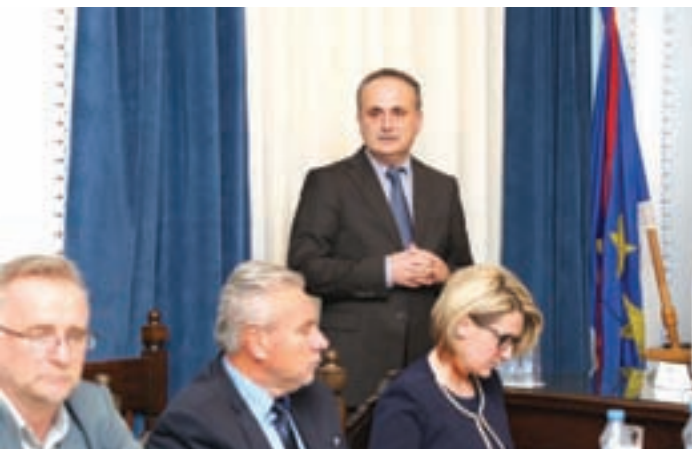
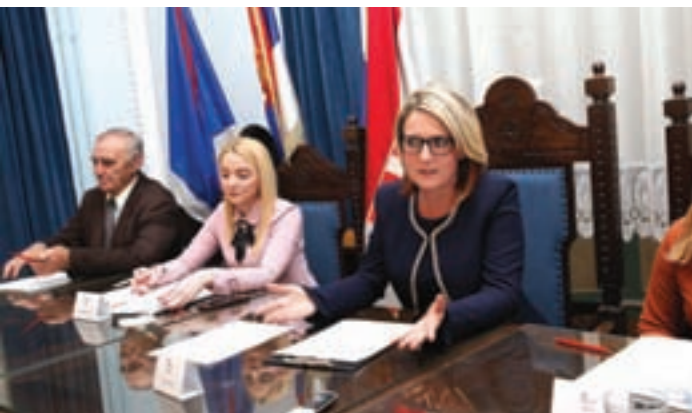
Prema napravljenom rasporedu odigravanja kvalifikacijskih susreta Hrvatska starta 21. ožujka 2019. godine na domaćem terenu protiv Azerbajdžana. Tri dana kasnije, 24. ožujka, slijedi gostovanje kod Mađarske. Treći susret igrat će se doma protiv Walesa (8. lipnja), potom slijede dva gostovanja kod Slovačke (6. rujna) i Azerbajdžana (9. rujna). Hrvatska će potom ugostiti Mađarsku (10. listopada), pa gostovati kod Walesa (13. listopada), dok će se posljednji susret, koji bi mogao i odlučivati o pobjedniku skupine, igrati u Hrvatskoj protiv Slovačke (16. studenoga).

Nakon odigranih susreta u nedavno završenoj Ligi nacija, u kojoj je viđena i jedna novija postavka *vatrenih*, sada slijedi finalna konsolidacija momčadi koja u ovakvoj kvalifikacijskoj skupini jednostavno mora dominirati. Viceprvaci svijeta moraju opravdati svoj renome i nastaviti pobjedničkom stazom koja je započela na SP-u u Rusiji.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Konstituirajuća sjednica HNV-a

Iz Ivković šora

Salazi lagacko...

piše: Branko Ivković

Hu, čeljadi moja, čekajte malkoc da dođem sebi i otkravim ruke i uši. Tako sam se smrzo ko nikad ove godine, sav sam se nakostrešio. Eto nama došla zima, i to kandar redovna. Veli mi ova moja da sam sav pomodrio. Kako neću pomodrit kad duše od Mađarske kugod lud, a leden; polakoc i snig pada kugod da salazi, al sve više i više. Veli mi moj Joso što je cilo vrime u zapečku slušo ovo moje jadikovanje da ću najteže otkraviti uši, jel su mi velike i klempave. Eto vidite, to vam je naš čovik: oma se nahuncutirat na tuđ račun. Oma sam se sitio ovi naši politikuna po koji kakim skupštinama kad se s važne teme okrenu sprdat s čijim brkovima, sidom kosom jal velikim nosom. A onda lipo bude vokšovanje, a na običan svit se odrapi kaka nova reštancija, porez na makar čega i navr svega taksa. Eto na priliku opet poskupljiva televizija, pa po varošima grijanje i koji šta. Doduše, nama po selima su već odrapili još krajom one zime za polak skuplji ogriv. Vele ovi što donesivaju da nema ko ni pilat drva, sva mladež utekla iz države napolje radit a stariji nisu vridni i eto tako to ispadne. Nisam se tio obrecat na Josinu »mudru« diskusiju o mojim velikim klempavim ušima, jel ako vidi da se srdim oma će nastaviti i tom divanu neće bit kraja. Velim vam ja da je moj rodo rođen političar: sve vidi što ne triba. Divaniće o svim ko je šta zglazovo u Ivković šoru, ako triba i do ujtru a kad ga čovik štogod ozbiljno spomine on se još i rasrdi pa odgasi: »Šta ja znadem, pitaj koga drugog. Šta si mene našo?«. Tako i oni: nikad nije niko odgovoran ni za čeg. Ni zato što ćemo morat do smrti radit, ni zato što okolo po državama imadu skoro dvared veću platu, ni zato što smo najskuplji s gorivima i ranom u Evropi, ni... Ta neću više nabrajat brez veze. Ta sve vi to već znate bolje neg i ja. Kazo sam i ovoj mojoj da ako počmem fantazirat, nek me tako plene priko tambure da tri dana ne možem ist ništa gušće od čorbe, i to soparne s čipanim valjuščićima, eto toliko mi dozlogrdilo. Zato sam se rišio da ću ovu zimu provest onako baš pravo kadgodašnje – paorski i gospocki. Lipo ću za Božić kupit lipu granu, one sve šaremlije povišat na nju i što svitle i ne svitle, što sviraje i čute, pa naspremat ila i pića, opraviti taku kartaniju da se pamti u selu. A na Silvester lipo odvest moju gospoju digod u kaku finu salu, nek se vidi da mi Ivković nismo makar kaka fajta. Taman sam to sve ispriповido, kad se snaš Jela ni pet ni šest bisno oglasi. »Jeste da, ta ićemo mi u... digod na vašar. Kako ti misliš da se ja idem prid svit pokazivat, a nisam kupila novo ruvo od curinog vinčanja?« Te triba mi ovo, te ono. »Av, Bože svitli! Jel je kogod ženama trevio ugodit? Sad svaćam zašto se Ti nisi ženio«, promrnda sam sebi u bradu i žurno izjurio iz kujne da spisak ne bi naraso i posto debo kugod majkina sveta knjiga. Dok je vikala za mnom da me nije razumila, ja sam sad već otkravljen izjurio u avliju rad ogriva. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Sirotinja uvin ima

piše: Ivan Andrašić

Niko juto bać Iva podranijo, skuvo kafu, pa dono u staju di on i njegova spavu. Tako se navadili još o prvoga dana otkako se uzeli, pa se toga držu do dan danas. Njegova veli ne bi marila da za frustuk otide donet lapinju. Popili kafu, digli se, ona u rernu metnila u ljuske kompira i očistila par glavica luka. On otrfako dva komata slanina, pa isiko, nasolijo i izgvanjijo luk. Toga već davno ni jijo, pa se baš zaželjijo. Otkako ga uvatila bola, brani mu doktorica, veli može samo malo, ka se baš jako zaželji. Onda se istom dobro navuko, ošuntro cokule, natuko šubaru do očiju i krenijo se ko pekara Priko noći se ofanj skorepilo, u jendeku se uvatijo i led, a sad se digo i nikaki ajer. Došo do čoša, niko mu već nazvo dobro jutro. Okrene se, vidi za čošim naslonit na bedem Stipica, dite o jednoga njegovoga pajte iz škole. Već zarana, notomu mrazu, uzo u dućanu pivo i loče. Zapalijo i cigaretlu, veli malo grije prste i nos. Ima već priko četrdes, ni dana nigdi ni radijo, ni on ni njegova, a natukli šesedam dice. Prija redovno išo u ribu, a njegova se znala zatirat koidi u nadnicu, pa zaslužiti koji dinar. Iz ribe izvuko dosta novaca, al i njega već uvatile godine ka čeljade i ni zotaj posov. A u poslidnje vrime malo malo, žandari ga uvatu, pa mora po nikoliko miseci u rešt, jal nema novaca za platit globu. Vlasti se minjale, za njega uvin isto, sve do vi poslidnji. Siroma, dočekao da i njemu svane. Kum Tuna ga oma skobačijo međ svoje. I on i njegova i dica što mogla, dali mu krsta što tribalo prija uzbiranja. Išo i po selu lipit plakate i raznašat nikake cidulje, a obrlatijo i dosta njegovi pajtaša, što iz ribe, što iz rešta, pa i oni kumu Tune dali krsta. Stipice to ni bilo zabadva. Ščim se nova vlast ukalašila i ščim došo na veći položaj u partije, kum Tuna mu isposlovo da dobije nikaku socijalnu pomoć. To dobiju siromaške familije, ne svi jednako. Ko ima više dice i dobije više, sapi se po glave. Bome, ka isapiš to i dodatak na dicu, na misec se tu skupi dvaput više neg bać Ivini nadnica. A ni kumu Tune ni bilo zabadva. Sad mu Stipca navata i donese ribe kad, koliko i kake oće i za njega i za njegove nove pajtaše. Nikad ne mora ništa platiti, a ni žandari više ne diru Stipicu. A Stipicina familija se lipo otripala. U dućanu se više ne špara, njeva je i prva sosa i prve jagode. I Stipcu i najstarije muške vazdan mož vidit prid kojim o dućana. Svi fajču, a u ruka pivo, jal fraklič. Idu mladi i u ribu, lipi se tu novaca zaslužiti, a žandari ni nji više ne diru. Za ogriv se ne moru starat, dobiju prid zimu, a dosta toga donesu i iz atara, pa bude i za prodat. Bać Iva u tomu štodiru došo natrag o pekara, ni ni opazijo da se krov ope digo. Samo što on i njegova frustukovali, Taksa najedamput ko da ograjiso, da se pokida o lajanja. Poštaš dono kamaru cidulja. Veli, šalje vodna, ope triba plaćat, ni sam ne zna šta. Došlo i za njega i za njegovu i za sve pokojne za koje došlo i prolitos. Triba nikomu i uzet, ako ćeš dat linima, misli se bać Iva, a o koga ćeš, neg o sirotinje, ona uvin ima.

NARODNE POSLOVICE

- Nova metla dobro mete.
- Ništa se sa zdravljem pomiješalo nije.
- Kako radiš, tako ćeš i završiti.
- Kovač zato kliješta ima da ruke ne opeče.

VICEVI, ŠALE...

Prilazi momak djevojci i pita:

- Želiš li plesati?
- Da, želim.
- Odlično, onda pusti mene da sjednem.

Srele se prijateljice:

- Kako si smršala. Svaka čast! Je li to dijeta?
- Krumpir, kupus, mrkva...
- Kuhala ili...?
- Kopala!

Zaustavlja policajac vozača:

- Molim vozačku, prometnu.
- Izvolite.
- Gume su vam izlizane!
- I tvoja je uniforma izlizana, pa ti ništa nisam rekao.

Razgovaraju dva blizanca:

- Pa dobro gdje si ti cijeli dan? Mama me već dva puta kupala!

DJEČJI BISERI

- Odgovornost je kada paziš na neku životinju ili na svoga brata.
- Prezime mora biti slično s imenom.
- Kad u školi dobiješ dvojku, to znači da sigurno možeš bolje, a jedincu... onda si skroz propao.

(Dječji biseri, preuzeti iz emisije *Kefalica*)

FOTO KUTAK

Čitanje u slast

**PETAK
7.12.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Riječ i život
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Shakespeare i Hathaway
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:15 Bajkovita Hrvatska:
18:26 'ko te šiša
18:59 Vrijeme
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U mreži prijevare, američki film
22:00 21, američki film
00:05 Dnevnik 3
00:35 Hrvatska za 5
01:26 Sve zbog jednog dječaka
01:46 Shakespeare i Hathaway
02:31 Veterinar Engel
03:16 Dr. Oz
03:56 Azija - pogled odozgo: Singapur, dok. serija
04:41 Dolina sunca, serija
05:21 Kod nas doma
06:06 Imperij, telenovela

04:55 Crtač, dok. film
05:20 More, otok i četiri kipara, dokumentarni film
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Džepni djedica
07:00 Juhuhu
10:00 David Attenborough: Čuda prirode
10:30 Školski sat: Daske koje život znače 3 - Snowboard
11:05 Kućni ljubimci Marca Morronea
11:30 McLeodove kćeri
12:20 Spašavanje hrane, dokumentarna serija
13:06 Istina ili mit: Dojenje je pouzdano kontracepcijsko sredstvo
13:13 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga, dokumentarna serija

13:37 Korablja, britanski film
15:10 Azija - pogled odozgo: Singapur, dok. serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Lampice, lampice, svijetle cijelu noć
17:28 Odmori se, zaslužio si
18:09 Slatka kuharica
18:31 Lovac na bilje
18:53 Izradi sam: Foto transfer
18:58 Istina ili mit: Med se ne smije jesti metalnom žlicom
19:04 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Umorstva u Midsomeru
21:45 Osumnjičeni: Tennison, serija
22:40 Kraljica Elizabeta II: Snažna i stabilna, dokumentarna serija
23:37 Korablja, britanski film
01:09 Klub 7
02:03 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
8.12.2018.**

07:05 Klasika mundi: 10. međunarodni festival komorne glazbe Musica Maxima u muzeju Mimara 2018.
08:05 Tomahawk, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Heroji se ne zaboravljaju, dok. film
14:05 Duhovni izazovi
14:40 Prizma
15:30 Sigurno u prometu
16:00 Zdrav život, sponzorirana emisija
16:30 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Doktor Lazo
17:40 Lijepom našom - Mostovi kultura: Teslić
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:07 A strana
21:55 Dnevnik 3
22:40 Rock'n'roll brod, britansko-njemačko-francuski film
00:47 Konačni obračun: Ecks protiv agentice Sever, američki film
02:14 Tomahawk, film
03:34 Dolina sunca, serija
04:19 Sve će biti dobro, serija
05:04 Reprizni program

05:07 Treći format
05:47 Veterani mira
06:32 Prizma

04:55 Razgovor s Džamonjom, dok. film
05:25 Slovo po slovo...Dulčić, dokumentarni film
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Džepni djedica
09:25 Jura Hura, serija
09:54 Val d'Iser: Svjetski kup u skijanju - veleslalom
11:05 Šetnje velikim britanskim pejzažima: John Constable, serija
11:55 Špica, riva, korzo
12:54 Val d'Iser: Svjetski kup u skijanju - veleslalom
13:55 Auto Market Magazin - sponzorirani program
14:25 Umorstva u Midsomeru
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Žene, povjerljivo!: Tete
17:25 Zlatna pirueta, prijenos
19:15 Glazbeni Top20
20:05 Terminator: Spasenje, američko-njemačko-talijansko-britanski film
21:55 Downton Abbey
22:50 Vikinzi
23:37 Varalice
00:24 Simpsoni
00:56 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
9.12.2018.**

07:40 Kako ubiti svoju ženu, američki film
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
09:58 Breznički Hum: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Snježne nevolje, film
17:00 Vijesti u 17
17:39 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'ko te šiša
20:40 Najveće svjetske fešte: San Fermin - Pamplona, dokumentarna serija
21:40 Sedamdesete, dokumentarna serija

22:35 Dnevnik 3
23:15 Kako ubiti svoju ženu, američki film
01:10 Nedjeljom u dva
02:05 Dolina sunca, serija
02:50 Sve će biti dobro, serija
03:35 Mir i dobro
04:00 Reprizni program
04:15 Džezist iz Newcastlea, glazbeno-dokumentarni film
05:10 Sedamdesete, dokumentarna serija
06:00 Split: More

05:35 Artavograd, dokumentarni film
06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Džepni djedica
08:30 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
09:24 Val d'Iser: Svjetski kup u skijanju - slalom
10:20 Luka i prijatelji
10:50 Inspektor George Gently
12:24 Val d'Iser: Svjetski kup u skijanju - slalom
13:20 Indeks
14:20 Daj pet
15:20 A strana
17:00 Magazin nogometne LP
17:25 Košarka, PH: Vrijednosnice Osijek - Split, prijenos
19:15 Nanbudo Super 8, reportaža
19:30 Garaža
20:05 Katarina Velika - Uzlet
21:00 Mahnitost, film
23:05 Graham Norton i gosti
23:55 Džezist iz Newcastlea, glazbeno-dokumentarni film
00:52 Simpsoni
01:24 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
10.12.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Shakespeare i Hathaway
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera

19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Hrvatska u Prvom svjetskom ratu 1916.-1917.
21:00 Božić u Beču, serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:05 Shakespeare i Hathaway
00:50 Gorski liječnik
01:35 Dr. Oz
02:15 Azija - pogled odozgo: Malezija, serija
03:00 Dolina sunca, serija
03:45 Sve će biti dobro, serija
04:30 Reprizni program
05:04 Kod nas doma
05:49 Imperij, telenovela

04:30 Peti dan
05:30 Zaborav, film
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
10:00 David Attenborough: Čuda prirode
10:30 Školski sat: Teorija velikog praska
11:05 Indeks
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Spašavanje hrane, dokumentarna serija
13:35 Dizalo za poljupce, američki film
15:10 Azija - pogled odozgo: Malezija, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Lampice, lampice, svijetle cijelu noć
17:35 Auto Market
18:20 TV Bingo
19:00 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 Trumbo, američki film
23:05 Crna lista
23:50 Egzorcist 2: Heretik, film
01:47 Dizalo za poljupce, film
03:19 Noćni glazbeni program

**UTORAK
11.12.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:20 Gorski liječnik
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Znanstveni krugovi

14:25 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Shakespeare i Hathaway
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu
21:00 Zagonetni signali iz svemira, dokumentarni film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Sve zbog jednog dječaka
23:45 Shakespeare i Hathaway
00:30 Gorski liječnik
01:15 Dr. Oz
01:55 Azija - pogled odozgo: Indija, dokumentarna serija
02:45 Dolina sunca, serija
03:30 Reprizni program
03:54 Glas domovine
04:19 Koktel-bar
05:09 Kod nas doma
05:54 Imperij, telenovela

04:15 Knjiga ili život
04:45 Nove tendencije, dokumentarni film
05:45 Regionalni dnevnik
06:29 Juhuhu
09:55 Noćne more iz svijeta prirode
10:20 Školski sat: Hrvatski pučinski otoci
11:15 McLeodove kćeri
12:00 Hangzhou: Plivanje, SP - prijenos
14:05 Spašavanje hrane, dokumentarna serija
15:10 Azija - pogled odozgo: Indija, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Lampice, lampice, svijetle cijelu noć

17:35 Odmori se, zaslužio si
18:10 Slatka kuharica
18:30 Lovac na bilje
19:00 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Milijarde
21:00 Život ili nešto slično, američki film
22:45 Crna lista
23:30 Bogovi i generali, američki film
03:02 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 12.12.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Potrošački kod
14:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Shakespeare i Hathaway
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Mijenjamo svijet: Papa - Najmoćniji čovjek u

povijesti, dokumentarna serija
20:58 Stani u Lici: Korenica, dokumentarna serija
21:28 Pola ure kulture
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Sve zbog jednog dječaka
23:45 Shakespeare i Hathaway
00:30 Gorski liječnik
01:15 Dr. Oz
01:55 Azija - pogled odozgo: Indonezija, serija
02:40 Dolina sunca, serija
03:25 Pola ure kulture
03:55 Skica za portret
04:14 Žene, povjerljivo!
05:04 Kod nas doma
05:49 Imperij, telenovela

04:20 Pravac na treću
04:50 Gorgona, film
05:40 Regionalni dnevnik
06:24 Juhuhu
09:50 Noćne more iz svijeta prirode
10:20 Školski sat: Knjiga: Trojica u Trnju
10:50 Luka i prijatelji
11:15 McLeodove kćeri
12:00 Hangzhou: Plivanje, SP - prijenos
14:00 Hestonova večera u svemiru, serija
15:10 Azija - pogled odozgo: Indonezija, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkog vrta
17:35 Odmori se, zaslužio si
18:10 Slatka kuharica
18:30 Lovac na bilje
19:00 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija
19:30 POPROCK.HR

20:05 Nogomet, Liga prvaka - emisija
20:50 Nogomet, Liga prvaka - prijenos utakmice
22:50 Nogomet, Liga prvaka - emisija + sažeci
23:45 Isijavanje, film
02:07 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 13.12.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Caterina iz Habjanovaca, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Dhruv Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju, serija
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Shakespeare i Hathaway
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Šifra
21:00 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Sve zbog jednog dječaka
23:45 Shakespeare i Hathaway
00:30 Gorski liječnik
01:15 Dr. Oz
01:55 Kraljičini otoci:

Šetlandsko otočje, dokumentarna serija
02:40 Dolina sunca, serija
03:25 Caterina iz Habjanovaca, emisija pučke i predajne kulture
03:55 Skica za portret
04:12 Klub 7
05:04 Kod nas doma
05:49 Imperij, telenovela

04:30 A forum
05:00 Fabio - Patristika Flumiensia, film
05:40 Regionalni dnevnik
06:24 Juhuhu
09:50 Noćne more iz svijeta prirode
10:15 Školski sat: Tenis
10:45 Pozitivno
11:15 McLeodove kćeri
12:00 Hangzhou: Plivanje, SP - prijenos
14:00 Hestonova večera u svemiru, serija
15:10 Kraljičini otoci: Šetlandsko otočje, dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkog vrta
17:35 Odmori se, zaslužio si
18:10 Slatka kuharica
18:30 Lovac na bilje
19:00 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Klub 7
21:00 Kradljivac uspomena, hrvatski igrani film
22:45 Crna lista
23:30 Oslobođanje, film
01:17 Neplanirana ljubav na sjeveru, američki film
02:44 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Doza mjesečeve sonate

Nije bio plan da tjedan za tjednom idu članci ove rubrike, ali dva tjedna su skroz dovoljna da budemo sigurni da je nešto otpočelo. Zapravo, namjera mi nije bila da prijeđem odmah na slovo B, ali se ispostavilo da me golica Balaton i da je vrijeme da se za njega pripremim. Prvobitna ideja mi je bila da na Balaton idemo biciklima, ali je sad malo hladno za to, a nestrpljenje raste i valja putovati. Ta hladnoća me nervira u smislu da mi u glavi ograničava kretanja, pa ako je zima nije lav i samo je potrebno prilagoditi garderobu nižim temperaturama i sve je opet u redu. Zimi i biram kraća putovanja i bliže destinacije, pa mi se i tu uklapa Balaton.

B kao, B kao...

Jezero Balaton se nalazi u zapadnoj Mađarskoj i najveće je slatkovodno jezero u srednjoj Europi. Još se naziva »mađarskim morem«, ali i blatnim jezerom. To s blatom mi nekako ne ide uz ovo jezero ali po njemu je i dobilo ime, pa neka bude tako. Jezero je druga najvažnija turistička destinacija u Mađarskoj i nudi lječilišta, kulturne atrakcije, odlična mjesta za odmor i rekreaciju. Za vrijeme jačih zima organizira se ribolov na ledu i tako produžava turističku sezonu. Da to nije sve što ovo mjesto nudi zimi, uvjerit ćete se kasnije, samo da malo upoznamo brojke.

Površina jezera je 596 km², čime ono pripada skupini manjih jezera. Dužina mu je 77 km, a širina jezera se kreće od 1,5 metra koliko ima Tiholjski tjesnac, do 14 km. Prosječna dubina je oko 3,5 m, ali spomenuti Tiholjski tjesnac dostiže dubinu i do 12 metara. Mene on već intrigira. Duljina cijele obale je 200 kilometara. Znači, ništa od jednodnevne šetnje oko cijelog otoka i čini se da je bicikl stvarno dobra ideja. Bit će i reprize.

Sve strane Balatona

Južna obala jezera Balaton osvaja svojim tihim šarmom. Mali gradovi sa svojim posebnim karakterom, živa tradicija umjetnosti i raznih zanata, izobilje banja i vina, sjajni dvorci-hoteli i najveće plantaže oraha u Europi. Naravno, na ovom dijelu jezera se nalazi i prijestolnica žurki i zabava ove regije i bez obzira volite li ili ne partijati, obavezno obidite Siófok. Svakako je zimi mirnije nego ljeti, kada je sve u znaku dobrog provoda pretežno za mlade.

Najljepši pogled na jezero osigurat će vam gradić Tihany i njega obavezno uvrstite u obilazak, a malo niže prema zapadu ćete imati priliku vidjeti najspektakularniji poligon za golf u Mađarskoj. Kada već zauzmete taj zapadni pravac, nastavite tako do kraja jer ćete se naći na terenu savršenom za proizvodnju bijelog vina. A onda dolazimo i do malo mistike i lokalnih mitova. Radi se o mjestu Badacsony, odličnom za pješačenje i to s partnerom, jer baš ovdje postoji Ružičasti kamen za koji se vjeruje da ako vi i vaš partner sjednete na kamen okrenutih leđa k jezeru, da ćete se vjenčati u roku od godinu dana. Ne znam poštuju li obećane rokove, ali ako imate takvih želja, a nikako da vam se ostvare, vi pravac Ružičasti kamen, pa je i ludi kamen vaš ubrzo. Zdravicu ćete moći birati gdje držati, jer ste na ovom mjestu okruženi vinskim podrumima.

Za kraj možete ostaviti sâm zapad i jednu od tri najveće palače u Mađarskoj: palaču Festetics u Keszthelyu. A onda, na kraju krajeva, prirodnjaci završavaju u mini džungli ovog kraja, poznatijoj kao Mali Balaton. To je raj za ugrožene vrste biljaka i ptica, na desetke tisuća ptica dolazi ovdje prilikom njihovog godišnjeg okupljanja unutar sezone njihove selidbe. Strpljivi promatrači ptica su izbrojali 250 vrsta, od kojih se 100 i gnijezde na ovom prostoru, a 27 vrsta spada u red zaštićenih. Naravno, velika vjerojatnost je da zimi nećete imati priliku vidjeti mnoge od njih, ali zima ima svoju čar i uzmite sva prostranstva koja vam pogled dohvati.

Beethoven je bio toliko inspiriran romaničnim ugođajem Balatona da je prilikom svog boravka na njemu skladao slavnu *Mjesečevu sonatu*, a što ga je toliko inspiriralo valja provjeriti na licu mjesta. Sigurna sam da na Balatonu čuči još neka sonata i čeka da bude uglazbljena.

Gorana Koporan

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

POSLOVICA VELI

„VRIJEDIŠ ONOLIKO KOLIKO JEZIKA GOVORIŠ”,

A .RS DOMENA ĆE OD 10. PROSINCA "GOVORITI" ĆAK 13 JEZIKA

I OMOGUĆITI UPORABU 67 LATINIČNIH SLOVA!

Od 10.12.2018.

.rs

**VIŠE
VRIJEDI**

Više informacija na: visevredi.rs

RNIDS
Registar nacionalnog
internet domena Srbije

